

המבשר

העתון של היהדות הנאמנה

רע"א מדימנא

גיליון זכרון מיוחד במלאת שלושים שנה
להסתלקותו של קודש הקדשים

כ"ק מרן אדמו"ר רבי מנחם מענדל מליובאוויטש

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

ג' תמוז תשנ"ד - תשפ"ד

מנחם מנשיב נפנשי

שלושים שנה חלו מאז הסתלקותו לשמי רום של המאור הגדול לממשלת התורה והחסידות, כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זי"ע, שזכה בו דורנו

במתנת קודש מיוחדת מן השמים, להאיר את האפילה ולגלול חושך מפני אור, אם על ידי הדרת גאון עוזו שהאירה לארץ ולדרים עליה, אם על ידי נועם זיו חכמתו שהיטיב לסלול נתיבות ולהתקין דרכים בחינוך ובתלמוד, אם על ידי הנהגתו הרוממה, וכמובן על ידי ספריו הבהירים הנמנים לעשרות כרכים ועוד היד נטויה להפיצם בישראל, למען יהא זכר צדיק וקדוש לברכה.

כרכא דכולא ביה היה כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, אשר

לשמו ולזכרו תאוות כל נפש. אמנם, שלשה עשורים חלפו מאותו יום מר ונמהר, ג' בתמוז תשנ"ד, אבל מיום ליום גוברים הגעגועים ומתחזקים הכיסופים לדמותו הקורנת שהייתה מאירה ומחיה את נפשות כלל ישראל בטוב ובנעימים, וצדקתו עומדת לעד. אין מילים באוצר הניבים שיוכלו להקיף ולו במקצת את התהילה והתפארת, ואת ההוד וההדר, שנכללו בו באותו גאון וקדוש. כל כך הרבה מידות טובות ומעלות יקרות התמזגו בדמותו המופלאה, שאין ביכולתנו לגעת אף לא בקצה שולי אדרתו הטהורה, כי גבוה מעל גבוה היה, כל מעשיו לשם שמים היו

ורבים השיב מעוון בכוחו הגדול ובידו הארוכה ששלחה זרועות רוחניות לכל פינה ברחבי הגלובוס, כאשר דבריו עושים פירות עד עצם היום הזה, ועד ביאת משיח בב"א.

בגיליון ההדור האחוז בידכם, יצאנו למסע מרתק אפוף הוד קדומים בין משעולי חייו הטהורים של רבנו, מסע המקיף את מרבית פעליו הטובים ומעשיו הברוכים. בין המאמרים תמצאו 'פאברענג' חסידי רב הוד במשנתו ובדרכו של הרבי מליובאוויטש זי"ע, שהתקיים בבית המשפיע החסידי המפורסם הגה"צ רבי חיים שלום דייטש שליט"א; הצצה ראשונית לעולם המרתק של ההגהה המדוקדקת של דברי התורה שנאמרו על ידי הרבי זי"ע והועלו על הכתב על ידי החוזרים.

מאמר מיוחד מאת הגאון רבי מרדכי פרקש שליט"א מביא זווית נפלאה במבטו של רבינו על תפילת 'מודה אני'; מאמר נוסף מאיר באור יקרות את השקפתו של הרבי על נושאים שונים בהיותו מורה נבוכים בכל פרט ותחום.

יריעה נבחרת נוגעת קלות בעבודת קדשו להביט על כל יהודי בפנימיותו הטהורה, זאת לצד סקירת ספרים המנגישים את תורתו של הרבי לכלל הציבור הרחב. בשולי הגיליון מופיעה אסופה יקרת ערך של סיפורי הוד ומופת מפעלי חייו הנשגבים של הרבי זי"ע, שיש בהם כדי לימוד לקח טוב ומוסר השכל בכל אורחות החיים.

תפילתנו ותקוותנו כי זכותו הגדולה תעמוד לנו כל הימים להתברך בכל מילי דמיטב, להיפקד בדבר ישועה ורחמים כל אחד בנצרך לו, בהשפעת רחמים וחסדים עלינו ועל כל עמו ישראל, אמן ואמן.

העתון של היהדות הנאמנה

המו"ל: בשורת תשם"ט ש.י. בע"מ • יורה דיעה 14 ביתר עילית, תד. 34578 ירושלים, 91345 • טל': 02-5805802, פקס 02-5805804

היגוי וניהול: אברהם רכטשפר

עורך: אלחנן קלאר

הפקה: מרדכי ארנפלד

עיצוב גרפי: דן גדלביץ, מרדכי ארנפלד

תודה מיוחדת להר"ר שלום מגידמן הי"ו על עזרתו הרבה במאור פנים ובנפש חפצה

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

קבלת עול במשנת הרבי, הגר"ש דייטש שליט"א והגר"צ וייס שליט"א ב'פאברענג' המיוחד ל'המבשר'

עבד נאמן קרא את לו

"א ציבעלע זאל פון דיר ווערן, אבער חסידות זאלסטו חזר'ן?" (עליך אפילו להפוך לבצל, ובלבד שתוסיף ותחזור על דברי חסידות!).

היה זה בימי האדמו"ר האמצעי לבית ליובאוויטש (במקור באידיש: "דער מיטעלער רבי"), שהיה מבקש מחסידיו לנסוע לעיריות ולהרצות בפני היהודים רעיונות מתורת החסידות. פעם בא אליו אחד החסידים בשאלה: הוא מקיים את ציווי הרבי ואומר דברי חסידות ברבים, אך נאזמו המוצלח גורם לו להכיר במעלותיו שלו. אולי עליו להפסיק בנאומים אלו ולא להיכשל בחטא הגאווה, חלילה? השיב לו הרבי (באידיש): "א ציבעלע זאל פון דיר ווערן, אבער חסידות זאלסטו חזר'ן!" - - - הגאון הצדיק רבי חיים שלום דייטש שליט"א, מגדולי משפיעי חצר הקודש ליובאוויטש, ראש כולל 'צמח צדק' וראש ישיבת 'תורת אמת' ליובאוויטש בירושלים עיה"ק, מסביר לנו את הסיפור החסידי הזה עמו אנו פותחים את שיחתנו הנפלאה, לרגל יומא דהילולא קדישא של הרבי מליובאוויטש זי"ע, ביום השלישי בתמוז:

"הפירוש הפשוט של הסיפור הזה הוא, שלמרות שיש לך 'ישות' מכך - הערך של חזרת חסידות ברבים גדול יותר, ויש לוותר על טובה רוחנית אישית לשם טובת הזולת. כך גם אני מרגיש עכשיו, כי לכאורה מי אנכי שאבוא ואדבר על הרבי זי"ע שהוא גבוה מעל גבוה ואין בכלל השגה בגדלותו, אבל לכל הפחות מרגיש אני כאותו בצל שנותן טעם טוב באוכל כתבלין הממתיק את המאכל והוא לכשעצמו אינו שווה כלום, כי אף אחד לא חושב שהבצל הוא המאכל העיקרי בתוך התבשיל..."

קשה לתאר במילים את האווירה המרוממת בסלון ביתו של הגר"ש דייטש שליט"א, בקריית צאנז ירושלים. ממרומי גילו לאוי"ט, זכה רב חיים שולם (כך נקרא בחיבה ובהערצה בפי הבריות) למלא את אוצרות בית גנזיו בקנייני נצח רבים מבית מדרשו של מורו ורבו כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, אשר שמועותיו ושיחותיו מתבדרות בבתי מדרשות ובבתי כנסיות דחסידי ליובאוויטש בכל אתר ואתר.

'פאברענג' עם רב חיים שולם דייטש, פירשו כמשמעו: שעה ארוכה של קורת רוח והתענגות רוחנית על מנעמיה של תורת החסידות במשנתה של ליובאוויטש קדישא. עם איצרו המנוצר המלא מזן אל זון בתורותיהם ורעיונותיהם של צדיקי החסידות, הוא נוטל אותך כבחבלי קסמים אל תוך כבשנה המופלא של תורת החסידות הצרופה, תוך הבנה ברורה ומעמיקה בתורתם של ראשונים ואחרונים, המשלבת גדלות תורנית בכל חדרי תורה עם חסידות טהורה המביאה לידי התבטלות והכנעה לפני הצדיק.

כאשר נוסף לכך את האורח הדגול, הגה"ח רבי נפתלי צבי (הערשל) וייס שליט"א, רב קהילת חב"ד בשכונת הר נוף בירושלים, נקבל את המתכון המדויק שיוביל את ה'פאברענג' לרגעים מרוממים של תענוג נפלא שאין בדומה לו, כאשר מוסיף הוא פנינים נבחרים מדשן ביתו וממה שקיבל ושמע מגדולי החסידים והמקורבים, והדברים שמחים ומשמחים כנתינתם מסיני, לברר מקחו של צדיק להפליא.

'פאברענג' חסידי פותח לראשונה אוצרות בלומים במשנתו הברורה של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע בבית הגאון הצדיק רבי חיים שלום דייטש שליט"א מגדולי משפיעי חב"ד וראש כולל 'צמח צדק' בירושלים עיה"ק יחד עם הגה"ח רבי נפתלי צבי (הערשל) וייס שליט"א רב קהילת חב"ד בהר נוף

יוסף מאיר האס

הגר"צ ווייס שליט"א במחיצת רבינו

...אצל הרבי תמיד ראו את המושג של 'עומד לפני המלך', לא רק בתפילת שמונה עשרה שעמד בהכנעה ובהתבטלות מעוררת התפעלות, אלא גם בהליכתו ובעמידתו, תמיד בלטה אצלו ההנהגה של 'עבדא קמיה מריה', מתוך קבלת עול של העבדות. במשנתו של הרבי, העבדות שיש לנו כיהודים הזוכים לעשות רצון קונם, אמורה להביא אותנו לידי שמחה וסיפוק בעבודת השי"ת, על כך שאנחנו זוכים לשמור ולעשות ולקיים כאותו עבד המקיים את רצון המלך...

שהתשובה הזו היתה על השאלה האם לעזוב תפקיד רוחני או ציבורי.

הגרנ"צ ווייס שליט"א: "אספר לכם על הגאון רבי דובער הכהן פֿעל שליט"א, מחשובי רבני חב"ד ומגדולי הדיינים במונטריאול, שבתחילת דרכו היה מוסר שיעורים לבנות המקומיות, אבל לאחר שהתחיל לעסוק וללמוד את הדיינות והרבנות, הרגיש שכבר אין לו יותר זמן לכך, אבל כשהגיע לשאול את הרבי זי"ע מה יעשה, קיבל הוראה ברורה: 'מזה ומזה אל תנח ידך', ואכן עד היום הוא שומר על פקודתו של הרבי, כאשר לצד היותו רב חשוב ודיין נכבד ששמו הולך לפניו, הוא ממשיך לעמוד בראשית הספר לבנות..."

[במאמר המוסגר מספר הגרנ"צ ווייס שליט"א על הגר"ב פֿעל שליט"א, שבתחילת דרכו היה רחוק מאד מדרכי החסידות ואף למד באוניברסיטה אמריקנית, עד שבאחד מימי החנוכה נקלע לבית מדרשו של הרבי, וכתוצאה מהרושם העז שהרבי הותיר עליו, הוא פשוט נשאר שם. הגר"צ ווייס שליט"א מתפעל נוראות מהסיפור הזה ואומר: "זה היה העיקר שבעיקרים אצל הרבי זי"ע, להדליק ניצוץ בנשמות כבויות. אחד התוארים שכתבו על המצבה הוא 'רבים השיב מעוות', אצל הרבי זי"ע יכלו לראות זאת במוחשיות]."

מעלה ומספר הגר"צ ווייס שליט"א במתקן לשונו:

דיר, זאלסט אים זאגן דעם לשון פון 'תניא', וועט ער אנטלייפן' (ואם היצה"ר יבוא אליך בכל זאת, תאמר לו את לשון ה'תניא' והוא יברח)..."

אל תנח ידך

הר"י גלבשטיין: "נגעתם בנקודה חשובה מאד במהותו ובהנהגתו של הרבי זי"ע שהיה 'עבד השם' במלוא מובן המילה. איך אפשר להפשיט את הדברים ולתת להם מלבוש בסגנון שכולם יבינו במה מדובר ועד היכן הדברים מגיעים?"

הגרנ"צ ווייס שליט"א: "לא זו בלבד שהרבי היה 'עבד השם' בכל מהותו, הוא גם דרש זאת מכולם להיות כך ואף דרש ולימד בתביעה הזו חידושים רבים, אשר כתוצאה ישירה מכך היה הרבי מסוגל לתבוע מאנשים לעשות הכל (כולל הכל) שהרי אנחנו עבדי השם ועלינו לעשות את רצון הבורא גם אם קשה. ולדוגמה קטנה אוכל לציין את העבודה, שאם באו לשאול את הרבי האם לעזוב תפקיד אחד לטובת האחר, התשובה היתה בדרך כלל: 'מזה ומזה אל תנח ידך'..."

הגר"צ ווייס שליט"א: "תמיד כשהגיע אליי איש ציבור לשאול האם הוא יכול לעזוב את תפקידו כי קשה לו וכיו"ב, היה הרבי משיב ואומר: 'צריכים לשאול את הציבור ולקבל את רשותם על כך... זה שאתה רוצה לעזוב, זו לא סיבה... כמובן

יחד עמנו יושב גם האברך היקר הרה"ג ר' יעקב גלבשטיין שליט"א, מייקירי חסידי חב"ד באשדוד, אשר טרח והגיע במיוחד מריחוק מקום כדי להנחות את ה'פאברענג' המרומם, בהיטיבו להוסיף נופך יקר ערך מדיליה עם השאלות המעניינות שהצליחו לגעת באפס קצה שולי אדרתו הנשגבה של הרבי מליובאוויטש זי"ע, למען ידע דור אחרון צדיק מה פעל, וצדקתו עומדת לעד.

קבלת עול עבדות

את שיח היקרות פותח הרב גלבשטיין בטוב טעם ודעת:

"אנו עומדים כעת ימים ספורים לפני שימלאו 30 שנה להסתלקותו של הרבי זי"ע, וידועים הם דבריו של אדמו"ר הזקן זי"ע ב'אגרת הקודש' (אגרת כז) אחרי הסתלקות רבו הרה"ק רבי מנחם מנדל מהורדוק זי"ע, שם מייטיב הוא לבאר את מהות חייו של הצדיק ומגדיר אותם במילים אלו: "שחי הצדיק אינם חיים בשרים כי אם חיים רוחניים שהם אמונה ויראה ואהבה".

"נמצינו למדים שכל מעשיו ופעולותיו של הצדיק נמשכות משלשה דברים אלו, והרי הרבי זי"ע עשה פעולות ועניינים רבים בלי גבול וקצבה בימי חייו, אבל הנקודה העיקרית הסובבת את כל ענייניו הם: אמונה, יראה ואהבה. נבקש, אפוא, להיצמד לנקודות חשובות ועיקריות אלו עליהן דיבר הרבי זי"ע והשתית את כל משנת חייו ואורחות הנהגתו".

הגרנ"צ ווייס שליט"א משיב ואומר: "כידוע, באותה אגרת קודש מוסיף אדמו"ר הזקן וכותב את המסקנא העיקרית של הדברים: "אשר יתגדל ויתקדש כאשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו", ממילא לא די בכך שנבקש להידיבק בשלש עיקרים אלו של יראה, אמונה ואהבה, אלא העיקר הוא "נלכה באורחותיו", לשאוף ולדבוק בכל דבריו של הצדיק כפי שהיה דורש ותובע מאיתנו בימי חיים חיותו. "הרבי עצמו היה דוגמה חיה למופת של עבד השי"ת, כפי שהקב"ה בעצמו מעיד על משה רבנו אחרי כל דרגותיו הנשגבות והגבוהות, "משה עבדי", ובוזה היה הרבי זי"ע בולט מאד לעיני כל הקהל בהיותו עבד ה' בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. גם אחרי כל המדרגות הגבוהות אליהן זכה להגיע בגודל השגותיו ברומו של עולם, החזיק את עצמו הרבי זי"ע תמיד כעבד המלך שאינו מחזיק טיבותא לנפשיה, כשכל הליכותיו והנהגותיו היו כשל עבדא קמיה מריה ולית ליה מגרמיה כלום".

הגר"צ ווייס שליט"א מבהיר את פני הדברים מזווית ראייתו הייחודית:

"אצל הרבי תמיד ראו את המושג של 'עומד לפני המלך', לא רק בתפילת שמונה עשרה שעמד בהכנעה ובהתבטלות מעוררת התפעלות, אלא גם בהליכתו ובעמידתו, תמיד בלטה אצלו ההנהגה של 'עבדא קמיה מריה', מתוך קבלת עול של העבדות. במשנתו של הרבי, העבדות שיש לנו כיהודים הזוכים לעשות רצון קונם, אמורה להביא אותנו לידי שמחה וסיפוק בעבודת השי"ת, על כך שאנחנו זוכים לשמור ולעשות ולקיים כאותו עבד המקיים את רצון המלך.

"לדוגמה אוכל לציין את העובדה שיהודים רבים שהגיעו אל הרבי או שכתבו לו שהם מתמודדים עם מחשבות זרות, הורה להם הרבי ללמוד את הקטע ב'תניא' (פרק מא) העוסק בכך שהקב"ה נצב ומביט באופן תמידי על האדם אם עובדו כראוי. הרבי אף הורה להם לחזור מידי בוקר על קטע זה קודם התפילה, ולשנן אותו בזמנים הפנויים ובלכתך בדרך. זו היתה העצה של הרבי למחשבות זרות ולקבלת עול".

הגרנ"צ ווייס שליט"א מוסיף ומציין: "שמעתי מהגאון רבי יקותיאל פרקש שליט"א, ששמע פעם מבחון משהו מתלובן לפני הרבי זי"ע על כך שהיצה"ר מטריד אותו במחשבות זרות, והרבי הורה לו כאמור ללמוד ולשנן את תחילתו של פרק מא ב'תניא', בהוסיפו לומר לו דברים שנשמעו עד מחוץ לכותלי החדר: 'און אויב דער יצר הרע וועט נאך אלס קומען צו

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

אלא - לשמש את קוני". אתה אינך כאן, הקב"ה ורצונו כאן ותפקידך הוא לממש את רצונו".

הגרנ"צ ווייס שליט"א: "אחת הפעמים שהרבי דיבר על קבלת עול תורה הייתה בהתוועדות הנודעת בחמשה עשר בשבט תשל"א, שבחזרתו מהציון של חותנו הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע, אמר שבהיותו על הציון קיבל הוראה לעשות 'התוועדות' עם הציבור' ואז הכריז את המשפט הידוע: 'מ'דארף איינעמען די וועלט מיט תורה' (צריך לכבוש את העולם עם תורה).

"הרבי הזכיר אז את דברי אדמו"ר הזקן בספרו 'תניא' (ח"א פרק מא): 'והתורה אמרה 'ועבדתם את ה' אלוהיכם', ולמד מהלשון של ה'תניא' 'והתורה אמרה ועבדתם את ה' אלוהיכם', היינו שכל הכוח לעבוד את השי"ת מגיע מהתורה, לכן יש 'געשמאק' בעבודת השי"ת, כי התורה היא שעשועיו של הקב"ה, 'ותרתך שעשועי', ממילא עונג זה שמקבל האדם מכח התורה נותן לו כח להיות עבד ה' מתוך 'געשמאק', וזה מה שראינו אצל הרבי שהעבודות היתה אצלו בשמחה וב'געשמאק'".

קבלת עול מכח התורה

כאן מפתיע הגרנ"ש דייטש שליט"א ואומר לנו: "אגלה לכם סוד שלא סיפרתי אותו ברבים... בתחילת דרכי בחצר הקודש חב"ד, עוד לא ידעתי שבחב"ד מניחים דגש גדול ועיקרי על 'קבלת עול', והאמת היא שאילו הייתי יודע שחייבים כאן 'קבלת עול', אולי לא הייתי מגיע לחב"ד... כי בדרך הטבע איני נמשך לקבלת עול. והנה, לפתע נתקלתי בהרבה מאמרים המאדירים את נושא 'קבלת עול' ולא ידעתי מה לעשות, כי מהטבע שלי אני עושה דברים רק עם אני אוהב אותם ולא בגלל שחייבים..."

"באותם ימים קמתי ונכנסתי ליחידות וכתבתי בפ"נ שאני מטבעי לא נמשך לקבלת עול, ומה אעשה עם העובדה שבחב"ד 'קבלת עול' היא ה'עובר לסוחר'. תשובתו של הרבי היתה ברורה ונחרצת: 'אסתכל באורייתא וברא עלמא! ללמוד בתורה את המעלה של קבלת עול, לחזור על הדברים בעל-פה ולחשוב עליהם בזמנים הפנויים ובלכתך בדרך'. אחרי שפירט הרבי את הרשימה המפורטת של התרופה, סיים ואמר בנימה של ניגון: 'וועט זיין קבלת עול'..."

"הפשט בזה הוא", מסכם הגרנ"ש דייטש שליט"א בטוב טעם, "שעניינה של 'קבלת עול' מגיע מהתורה. הכל מגיע מהתורה, ולכן עלי ללמוד בתורה את העניינים של 'קבלת עול' ואז אכן כך יהיה אצלי, אצל הרבי זה היה ברור ופשוט". הגרנ"צ ווייס שליט"א מפליא את הסיפור ומזכיר את ה'מאמר' של הרבי הרש"ב זי"ע (מטות תרס"ו) "ומקנה רב". בסדרה של שלושה מאמרים מתוך ה'המשך' (מ'דיבור המתחיל' "ומקנה רב") מפורטת מעלתם של עבד פשוט, בן ועבד נאמן: עבד פשוט - עובד את האדון בעניינים פשוטים וגסים, אין לו חוש במעלת אדונו, לא מתענג מעבודתו ופועל תחת אימת האדון ועולו; בן - מקושר לאביו ומלא תענוג מקשר זה אולם הקשר הוא בגלל שנולד לאביו; עבד נאמן - עבד שהאדון בחר בו מפני כישירונויות והבנתו במעלת האדון ומפקיד בידו את אוצרות ביתו. ובזה יש לו מעלה אף על בן. מסביר הרבי הרש"ב שלעבד הפשוט יש מעלה גם על הבן וגם על העבד נאמן, והוא החידוש האמיתי שנדרש בעבודת ישראל, והמעלה היא בשני עניינים: א) הבן והעבד הנאמן מתענגים בעבודתם, בתענוג יש שינויים ולפי זה תשתנה מידת התמסרותם לאדון והאב, לעומת ה'עבד פשוט' שעובד מלכתחילה נגד רצונו וכל ענייני העבודה שווים אצלו, ומגיע בעבודתו למקום גבוה יותר ששם אין חילוק בין עבודות פשוטות לעבודות גבוהות. ב) העבד נאמן והבן הם אישיות בפני עצמם שבאיזה שהוא מקום עלולה להסתיר על מציאות האדון, ועיקר העניין של "עבד מלך מלך" - שהעבד קרוי על

"הרבי זי"ע מחדש חידוש עצום שצריך לימוד, שהטעם לכך שהמטלטל פטור הוא משום שהכלי נעשה כשיעור של המאכל; מכיון שהתכלית בטלטול היא המאכל בלבד, הרי שהכלי נעשה כה טפל אליו, עד כדי שהוא לא נחשב למציאות בפני עצמה: תורת החסידות מחנכת אותנו שהעולם כולו - ה'כלי' - טפל לאלקות. שאברי האדם לא נועדו אלא לשם המצוות. יש מצווה להניח תפילין, ולכן נברא ראש. מה מהותו של הראש? העובדה שהוא מאפשר להניח תפילין. ואילו יניחו תפילין על ראשו של גוי - הרי זה כשם שיניחו את התפילין על חפץ דומם. ההבדל היחיד הוא שזה חומר של עץ או מתכת, וזה חומר של בשר.

"ראש של יהודי, וכמוהו כל רמ"ח אבריו, טפלים לתפילין ולכל המצוות שמקיימים. המציאות אינה הראש והיד, אלא התפילין שעליהם. מציאותו של גוף יהודי היא קדושה. "כאשר זכינו לראות את הרבי זי"ע - ראינו התממשות של זה במוחש: גוף שכל מטרתו אינה אלא ליישם את רצון ה'. כל אברי הרבי, כל סדר יומו הם יישום רצון ה', ולשם כך נברא הגוף והעולם.

תורתך שעשועי. תמונה שצולמה בהיחבא בהזדמנות בה סדק צר בחלון חדרו של רבינו היה פתוח

"ב'שער היחוד והאמונה' מבאר בעל התניא ש"אילו ניתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות ורוחניות שבכל נברא" לא היינו רואים את הגשמיות, משום שהיא בטלה בתכלית לגבי החיות והרוחניות שבה. מי שהיה אצל הרבי ראה את זה! הוא אמנם ראה גשמיות, אבל הגשמיות לא תפסה מקום. ראו אלקות!

"והרבי חניך והחדיר את זה גם בנו. שכל אחד ואחד מאתנו, תהיה דרגתו אשר תהיה יכול להתחבר לקב"ה בכזו רמה שהוא עצמו לא יתפוס מקום. תשקע בלימוד התורה בהתמדה ושקידה בלי שאיפות להיות 'גדול' או לקבל גן עדן. תלמד כי זהו רצון ה'. תתפלל לא כדי 'להרוויח' משהו או להגיע ליעדים רוחניים. תתפלל כדי להתאחד עם הקב"ה. באותה מדה, תניח תפילין ליהודי שני, לא כי אתה מרוויח מכך בגן עדן משום שזיכית יהודי שני, אלא כי הקב"ה רוצה שכל יהודי יניח תפילין, ואתה מבצע כעת את רצון ה'. תתמסר למילוי רצון ה'. אל תחשוב על עצמך ועל הישגך.

"את כל אלה הרבי לימד אותנו, ויותר משלימד בדבריו, לימד בהליכותיו ובכל אורח חייו. אשר "אני לא נבראתי!

"כשביקשו למנות אותי להיות ראש כולל חב"ד בירושלים בשנת תשל"ד, הייתי לפני-כן מגיד שיעור בשיבת קארלין. בתחילה ניסיתי לתמרן בין שני התפקידים, אבל עד מהרה נוכחתי לראות שלא מדובר במעמסה פשוטה. הייתי צריך למסור שיעור גם בשיבה וגם בכולל, כאשר בשיבות הרי לומדים מסכתות המתאימות לבחורים 'ישיבה' שער מסכתות', ואילו בכולל לומדים כמובן סוגיות והלכות אחרות. כשהגעתי אל הרבי וביקשתי להשתחרר מעול הישיבה, לא הסכים ואמר לי: 'דער גאנצער עניין פונעם כולל איז קאכן זיך אין לערנען, אבער קארלין נישט אפ לאזן' (כל העניין של הכולל הוא להתלהט בלימוד, אבל את קארלין לא לעזוב)... [ראה מסגרת בהרחבה].

"אכן לא היה לי קל באותה תקופה, למסור שני שיעורים ולהכין אותם דבר יום ביומו, אבל הרבי לא נתן לי לעזוב בשום פנים ואופן. כל זה מחמת עניין העבודות שבער בקרבו מאז עמדו על דעתו, והדבר הזה היה כל-כך טבוע ומוטבע בתוכו, עד שהצליח להשריש זאת אצל כל אחד שנכנס אליו, כשהוא מדגיש וחוזר ואומר: אינך עושה טובה לאף אחד! אתה עושה את רצון הבורא! משה עבד ה', כפשוטו".

אלא לשמש את קוני

הגרנ"ש דייטש שליט"א ממשיך ומזכיר את לשון חז"ל הידועה שהייתה רגילה בפיו של הרבי זי"ע "אני נבראתי לשמש את קוני", והיה מזכיר ואומר שכנוסה אחר נכתב יותר ברור: "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני".

הגרנ"צ ווייס שליט"א: "בהתוועדות שמחת תורה תשנ"ב הרחיב הרבי זי"ע את הדיבור על שני הנוסחאות האלו, ואמר שהיות והמשיח עוד לא הגיע לגאלנו, מוכרח להיות שזה משום שהציבור לא יודע את משמעות הדברים. זהו לשון הרבי: "אני נבראתי לשמש את קוני" - מדגיש, שישנה איזו מציאות שנבראה, אלא הכוונה והתכלית שלה היא כדי "לשמש את קוני". "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני" פירושו - שמציאות של אדם כשלעצמה לא קיימת כלל ("אני לא נבראתי"), הענין היחידי שנברא כאן - הוא רק "לשמש את קוני".

"המשיך הרבי ואמר: "על פי זה אולי יש לומר הביאור בעיכוב המבהיל של הגאולה - שזהו מצד זה שחסרה בבני ישראל שלימות בהדרגה דעבודה באופן של "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני", שדווקא על ידי זה מגיעים להגאולה אשר תהיה באופן זה (של "אין עוד מלבדו"). - עכשיו כבר הוסר גם עיכוב זה, ובמילא הרי "הכל מוכן לסעודה", סעודת לויתן ושור הבר ויין המשומר בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש".

הגרנ"ש דייטש שליט"א משלים את הדברים ומציין: "הרבי היה מרבה לדבר על המושג של 'עבודת וקבלת עול', העבד הוא הרי ממש כמו עוד חפץ של האדון, שאין לו שום שליטה עצמית על גופו ועל חפציו, אלא הכל מתבטל ושייך אל האדון. אלא שלהבדיל מהעבד העושה זאת מחוסר ברירה, ובוודאי שאינו שמח בכך שהוא עבד של אותו אדון השולט בו, אצל יהודי שזוכה להיות עבד השי"ת, הוא עובד את ה' עם 'געשמאק' ותענוג כי זוהי זכות בשבילו להיות עבד השם".

מוסיף הגרנ"ש דייטש שליט"א וממחיש את הדברים: "בהלכות ברכות הנהנין מדובר על דיני עיקר וטפל. אם אדם שותה משקה חריף וכדי להעביר את הטעם החרף טועם מן הפת, הוא אינו צריך לברך 'המוציא' על הפת, משום שבהרגש האדם הפת טפלה למשקה.

"יש דין שלפי אדם הנושא בשבת כלי שבתוכו מונח מאכל פחות מכשיעור - פטור אף על טלטול הכלי, מכיון שהכלי טפל לאוכל שבתוכו והרי המטלטל מאכל שהוא פחות מכשיעור פטור.

תל תלפיות. רבינו נושא דברי תורה בעת התוועדות

היהודי הכבוי, כי בכך נזכר מהיהדות היפה שהייתה לפני המלחמה, והתעורר לתשובה.

"הרבי אמר על זה, שאי אפשר אף פעם לדעת מה מצליחים לפעול בכל מיני מקומות נידחים ואפילו אם לא מרגישים כלום בשעת העשייה".

בלתי יודח ממנו נידח

השיחה ממשיכה לזרום ולעסוק בפעולותיו הנשגבות של הרבי מליובאוויטש זי"ע למען חיזוק והפצת היהדות בכל אתר ואתר.

הגרנ"צ ווייס שליט"א מזכיר את 'מבצע נש"ק' (נרות שבת קודש), שהרבי בעצמו סיפר על כך שהנשים שעמדו עם הדוכן לחלוקת נרות ביום שישי, הצליחו לשכנע ילדות קטנות לקחת את הנרות ולהדליק אותם בבית, תוך כדי

המצוות במחתרת, ועכשיו הרבי גילה שיש עבודה חדשה של הפצת היהדות; אבל כשאני רואה את ה'קאך' וההתלהבות של הצעירים למען ה'תהלוכה' שיש בה משום הפצת היהדות, הבין שהרבי מבקש שכל העבודה והמסירות-נפש שהייתה ברוסיה, הכל יגיע וייכנס עכשיו לתוך הפצת היהדות".

הגרנ"צ דייטש שליט"א: "את ה'קאך' הזה שראה רבי מוטל קוזלינר אצל רבי אברהם פרידלנד, ביקש הרבי להטמיע בתוך החסידים, כי בהפצת היהדות ראה הרבי זי"ע את עיקר שליחותו של האדם המקבל על עצמו עול מלכות שמים, להרבות עוד ועוד כבוד שמים בעולם.

"כידוע, עשרת ה'מבצעים' של חיזוק יסודות היהדות בקרב אחב"י, לא התרחשו בפעם אחת, אלא היה זה תהליך איטי שנמשך כמה שנים. כך לצורך העניין, יצא הרבי לפני מלחמת ששת הימים עם 'מבצע תפילין', 'מבצע תורה' החל כאמור בט"ו בשבט תשל"א. מאוחר יותר כשהרבי הזכיר את העשרת המבצעים, אמר ש'מבצע אהבת ישראל' הוא הראשון כי הכל נכלל בו, וכמו"כ הסביר ש'מבצע תורה' הכוונה ללמוד לבד ולראות שאחרים גם ילמדו".

הגרנ"צ ווייס שליט"א: "הרבי היה מספר על אחד השלוחים שנשלח לאחת מערי אמריקה, והחליט שלא יתאים את עצמו למקומיים בשום פנים ואופן. וכך, באחד הימים בלכתו ברחוב לבוש עם ציצית, ניגש אליו יהודי והתעניין ביהדות, כי זכר שבעבר הלכו היהודים עם הלבוש הזה, אבל היה בטוח שכבר אין כיום את המושג הזה... סופו של דבר, בזכות אותה התעניינות הלה הביא אתו את כל הילדים מסביב וכך החיו חזרה עשרות נשמות לד' ולתורתו".

הר"י גלבשטיין: "בבין הזמנים היה נהוג לשלוח בחורים למקומות רחוקים שאין בהם שלוחים, אבל הם טענו שלא הצליחו לפעול כלום וחזרו מאוכזבים. בדו"ח של 'מרכז השליחות' כתבו האחראים את טענותיהם של הבחורים והגישו אותו לפני הרבי, אבל למעשה התברר שבאותו מקום התגורר יהודי רחוק מאד משמירת תורה ומצוות, ובראותו את הבחורים ברחוב עם הלבוש היהודי נדלק אצלו הניצוץ

שם המלך ומבטא את המלך נמצא דווקא בעבד פשוט. "צריך ללמוד את המאמרים האלו, הם מלאים בעשירות של תכנים ובפירוט שובה לב", מדגיש הגרנ"צ ווייס שליט"א בדבריו. "בסופו של דבר יוצאת לנו התובנה שהשעות שנדמה לנו שהן אפוריות וחסרות כל רגש אלוקי, הן לא מקרה שקרה ולא טעות ואפילו לא נפילה, אלא תכלית הכוונה שאדם יעבוד את ה' אפילו כשאין לו הרגשה ותענוג וגם לא הבנה, ודווקא שם יש את ההתגלות של ה', זוהי ה'דירה בתחתונים' ממש שלה מתאווה ה' יתברך".

להביא אחרים לתוך העשייה

"הרבי היה מלומד גדול וידען עצום בכל נבכי העולם", מוסיף הגרנ"צ דייטש שליט"א בנועם אמריו, "אבל למרות הכל תמיד נשאר עם האמונה הפשוטה וקבלת עול של עבד המלך. מעולם לא נשמע מפיו שהוא עושה את הדבר כי זה טוב ונעים לו, אלא כי עבד צריך לציית לכל הוראותיו של האדון. במשנתו של הרבי למדנו, שקבלת עול עניינה 'אני עבד וחייב לעשות', לא בגלל שאני נהנה לעצמי בזכות העשייה שלי".

הגרנ"צ ווייס שליט"א מספר על כך מעשה יקר ערך: "בשכונת נחלת הר חב"ד בקריית מלאכי, התגורר כידוע החסיד הוותיק רבי מוטל קוזלינר זצ"ל, שפעל במסירות נפש להפיץ יהדות ברוסיה הסובייטית. בפעם הראשונה שהנהיג את התהלוכה של ל"ג בעומר, עמד אחד החסידים החשובים, הגאון ר' אברהם פרידלנד שליט"א, יהודי תלמיד חכם שלא פסיק פומיה מגירסא והוא שקדן ומחדש עצום בתורה, ויחד עם זאת - מאז ועד היום, הוא מתעסק, עם ילדי תשכ"ר, אומר עמהם פסוקי תורה, ומארגן את ה'תהלוכות' שבהם מטהרים את הרחוב בפסוקי תורה וב'צאון יעקב' ושמחה סביב מצוותיו של הרבש"ע. רבי מוטל קוזלינר התפעל מאד לראות את מסירותו של רבי אברהם למען התהלוכה של הילדים והנערים.

"בשעת ה'פאברענג' שהתקיים לרגל ל"ג בעומר, לא הצליח ר' מוטל קוזלינר לכלוא את התרגשותו ואמר: 'בהיותי ברוסיה חשבתי שעיקר העבודה היא המסירות-נפש לקיום

עדויות נפלאות על ההתמדה העצומה של הרבי זי"ע:

"בעודו לבוש עם טלית ניגש אל הארון, שלף גמרא ופתח אותה בהתלהבות"

נוספת ביום ב' דחג הסוכות. הרבי, מחמת גודל התבטלותו לפני חותנו הרי"צ, לא ישב מעולם על כסאו, אלא תמיד ישב בצד יחד עם אורחים נוספים שנקראו לבוא לסעוד עמו".

כשאנו מבקשים לשמוע משהו מעניין שנשאר חקוק בזיכרון מאותן שתי פעמים, מספר הגרנ"צ דייטש שליט"א מעשה רב:

"ביום ב' דר"ה, הגעתי לשם עוד לפני שהרבי עלה למעלה, וראיתי את הרבנית של הרבי הרי"צ יושבת וממתינה בפתח החדר. היא סיפרה לנו שהיא רוצה לשאול דבר הלכה את אחד החתנים שלה, האם אפשר לה לקדש על מזווגות. בינתיים, נכנס הרבי זי"ע לחדר והיא קמה ממקומה ושאלה, היות והיא לא מרגישה טוב ואינה מסוגלת לאכול סעודת יו"ט, היא גם לא יכולה לשתות יין (גם לא שמעה טוב ולכן היתה צריכה לקדש בעצמה ולא לצאת מאחרים), האם היא יכולה לקדש על מזווגות. הרבי הורה לה לקדש על כוס תה עם סוכר, ולאכול מזווגות כדי שייחשב לה לסעודת יו"ט.

"יש לציין שבדרך כלל הרבי לא השיב על שאלות הלכתיות אלא היה שולח לשאול רבנים בעלי הוראה, אבל כאן לא היתה לו ברירה והיה מוכרח להשיב כהלכה".

הגרנ"צ ווייס שליט"א: "הזכרתם את הקדשת הזמן המועט למכתבים, ויש לציין שתוך כדי קריאת מכתב אחד כבר פתח הרבי את המכתב השני, כדי לחסוך בזמן יקר... סיפר לי צלם שהתגורר בשכונת קראון-הייטס, שבהיותו נער צעיר עמד פעם בחלון באישון הלילה וביקש לצלם את הרבי בלימודו, והנה לפתע ניגש הרבי אל החלון והניח לו צלחת 'מזווגות' על האדן, כדי שיוכל לטעום מהם...

"שמעתי מר' חיים ברוך, שבכל בוקר היו מניחים תרמוס מלא סמוך לדלת יחד עם צלחת של צנימים העשויים מעוגיות של מי פירות, והרבי פתח את הדלת והכניס לתוך החדר, וזה מה שטעם הרבי לאורך היום כולו שהיה רצוף בלימוד התורה בעמל וביגיעה".

הגרנ"צ דייטש שליט"א: "כל זמן שהרבנית ע"ה היתה בחיים, הלך רבנו בין מנחה למעריב לביתו וישב לאכול עם הרבנית. וסיפר לי ר' חיים ברוך, שאחרי שסיים הרבי לאכול, הוא אכל את השיריים ונהיה שבע מכל מה שהרבי השאיר בצלחת... הוא כמעט ולא אכל, כידוע".

"הזכרתי מקודם שהרבי נהג לעלות לסעודת יו"ט בבית חותנו הרי"צ שבקומה העליונה, זכיתי להיות שם כמה פעמים בסעודות של יו"ט, פעם אחת הייתי ביום ב' דראש השנה ופעם

במהלך השיחה המרתקת מפנה הגה"צ רבי חיים שלום דייטש שליט"א זרקורים של הוד להתמדתו המופלאה של הרבי מליובאוויטש זי"ע, שיש בה הרבה לימודים לכלל ולפרט, כזה ראה וקדש.

הגרנ"צ דייטש: "ההתמדה של הרבי היתה בבחינת 'מבהיל על הרעיון', חוץ מהזמן המועט שהקדיש לענות על מכתבים, הוא ישב ולמד יומם ולילה בלי הפוגה. במוצאי יום כיפור היתה קפיידא בחב"ד שלא לקדש את הלכנה לפני הפסקת התענית בטעימה כלשהי. כל זמן שהרבנית של הרי"צ זי"ע היתה בחיים, הקפיד רבנו לעלות ולטעום משהו בביתו של הרבי הרי"צ זי"ע, השוכן בקומה העליונה של בניין 770. לכן, במוצאי יום כיפור אחרי מעריב, היה הרבי נכנס לחדרו לכמה דקות עד שהגיע המשמש להודיע שהשולחן ערוך ואפשר לעלות למעלה.

"שמעתי מהרה"ח ר' חיים ברוך הלבשרשטאם שליט"א, שהיו אלו ממש דקות בודדות מאז שנכנס הרבי לחדר ועד שבאו להודיעו שהשולחן ערוך, וכך, בעוד הרבי לבוש עם הטלית, נכנס אל החדר וניגש מיד אל ארון הספרים, שלף גמרא ופתח אותה בהתלהבות, עד שנדמה היה לאדם רעב שלא בא אל פיו אוכל זה כמה ימים והנה מצא את מבוקשו ומסתער עליו ברעבתנות..."

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

נתינת הוראות מפורטות מתי בדיוק להדליק והיכן (חלילה שלא ידליקו בשבת עצמה).

"הרבי סיפר על ילדה שלקחה את הנרות לביתה וסיפרה להוריה ששמעה ברחוב ממישהי שיש עניין להדליק נרות לכבוד שבת. כשראתה הילדה שהוריה אינם מעוניינים בכך, לקחה את הנרות לחדרה והדליקה אותם שם. בהמשך הרגישה האמא רגשי אשמה על חוסר ההתעניינות ושאלה את הילדה מדוע היא מדליקה בחשאי בתוך חדרה ואינה באה להדליק את הנרות בסלון? בהמשך סיפרה האמא שהיא זוכרת מבית הוריה, שלא היו רק מדליקים נרות אלא גם היו עורכים שולחן ועושים קידוש.

"כך הצליחה אותה ילדה להחזיר את הניצוץ היהודי אצל הוריה שכבר היו רחוקים מאד, וכל זה בזכות אותם שני נרות שקיבלה על ידי הנשים הצדקניות העומדות בדוכן ומחלקות את הנרות בכל יום שיש. הרבי דיבר על כך שאפשר לראות מכאן איזה אור גדול מגיע מפעולה קטנה שכזו".

הדלקת נר אחד, ולכן כל זמן שהילדה לא נישאה היא תדליק רק נר אחד. באחד המכתבים מרמז הרבי שיש לו כוונה נוספת בזה, אבל כששאלו את הרבי על כך באחת ההזדמנויות, הסביר וענה שהרי כל עיקר המטרה הוא להשריש את המושג של הדלקת נרות אצל הנערות, וכאשר יבואו לקמפוסים שיש בהם תערובת רח"ל, תמיד תזכור שהיא עוד לא נישאה ותדליק רק נר אחד...

[הרבי עצמו הלביש את הסבר המנהג כדרך ארץ, שהילדה תרגיש את עצמה פחות מהאמא, שהאמא מדליקה שני נרות והיא רק נר אחד... אבל הנה לנו הסבר מפורט יותר שיש בו ראייה רחוקה של מנהיג בישראל החושב גם על מקרים אחרים].

הגרנ"ש דייטש שליט"א שומע את ההסבר של הרבי ומתרגש בהתלהבות: "זהו מנהיג בישראל שחושב גם על יהודים כאלה..."

מקוה עבור הרבי מצאנו

הגרנ"צ ווייס שליט"א ממשיך ומספר נועם מגדים נפלאים, על מידת הביטול של הרבי זי"ע כלפי כל אחד:

"שמעתי מהרה"ח רבי שמעון לזרוב שליט"א, שליח הרבי זי"ע ביוסטון אשר הקים עולה של תורה בכל מדינת טקסס, שבשנת תשל"ט שהה הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע מצאנו בטקסס לצרכי רפואה על לבו, וכידוע היתה לו קבלה מאבותיו הק' לבית צאנו שאי אפשר להחזיר בתשובה את כל העולם היהודי, ולכן לא היה מסוגל להבין איך השלוחים נפוצים בכל העולם כדי להחזיר יהודים בתשובה.

"סיפר לי רבי שמעון, שבאחד הימים התפלל אצלו הרבי מצאנו זי"ע בבית חב"ד בטקסס, והבחין שם בכמה ילדים קטנים עם פאות וציצית. לשאלת הרבי האם הם ילדיו של רבי שמעון, השיב רבי שמעון: 'לא, אלו הילדים של היהודים המקומיים אותנו קירבנו ליהדות'... מרן ה'שפע חיים' התהדרר לכמה רגעים ואמר: 'הייסט דאס, ער קען יא' (זאת אומרת, הוא (הרבי מליובאוויטש) כן מסוגל לזה)... מאז אכן התחיל לדבר בשבחים של שלוחי הקודש של חב"ד הפועלים גדולות ונצורות ככל מקום".

כהוספה לכך מספר הגרנ"צ וייס שליט"א, מה ששמע מהרה"ח ר' חיים ברוך הלברשטאם שליט"א, בנש"ק ונו"ג להרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנו זי"ע. היה זה באותם ימים

אם כעת המקוה מוצא חן בעיניו..."

הגרנ"ש דייטש שליט"א מפליא פלאות את הסיפור המדהים ואומר: "מה אנחנו לומדים מכך? זה לא סתם סיפור, יש כאן לימוד עצום של קבלת עול וביטול היש. יש לנו כאן את הרבי מצאנו שצריך מקוה, והרבי נותן הוראה לעשות משהו שהוא שלא כמנהג חב"ד, אבל כשמגיע הדבר לטובת אחרים, הכל בטל ומבוטל. זהו עבד השם כפשוטו, הרי בחב"ד עוסקים בכל עת בביטול, ואין לך ביטול יותר גדול מזה שנותנים לאחרים את המגיע להם אפילו אם זה על חשבון הפרטיות שלי".

בין ליובאוויטש לצאנו

הגרנ"צ ווייס שליט"א מוסיף ומשלים את הנושא: "היה גם סיפור כעין זה עם שליח חב"ד בפלורידה, הרה"ח רבי יהונתן לוי דענעביים שליט"א, שכ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב ה'דברי שלמה' צווק"ל נהג לבוא לעירו למנוחת הנפש בחודשי החורף והיה מתפלל בבית חב"ד. כידוע, בחב"ד לא אומרים יוצרות בארבע פרשיות, ובאחת השנים בליל שבת שקלים, ביקשו מהרב דענעביים שלמחרת בבוקר (יום השבת) יאמרו 'יוצרות'.

"בשבת הוא כבר לא יכול היה לשאול את הרבי מה לעשות, כמוכן, ולכן כשהגיע הבוקר והרבי מבאבוב הגיע לבית חב"ד, אמר לו הרב דענעביים: 'אצלנו לא אומרים יוצרות, אבל אם הרבי בעצמו ייגש לפני התיבה - כמוכן שלא אמנע מהרבי לומר את היוצרות'... ואכן, הרבי מבאבוב עבר לפני התיבה ואמר את היוצרות.

"במוצאי שבת מיהר השליח לשלוח מברק אל הרבי וכתב כמה התנצלויות על כך שלא יכול היה לעמוד על מנהג חב"ד שנקבע והוסדר ע"י בעל התניא זי"ע. אבל הרבי השיב לו שאכן כך היה עליו לנהוג, והוסיף ברכת יישר כוח על הבשורה הטובה..."

הגרנ"ש דייטש שליט"א: "הזכרתם מקודם את תקופת שהותו של הרבי הקדוש מצאנו זי"ע בטקסס לצרכי רפואה, וברצוני לשתף אתכם בסיפור לא ידוע ולא מוכר:

"אחד מהחסידים שהסתופפו בחצר קדשו של הרבי, היה יהודי בשם ר' מאיר אבוחצירא. הוא בעצמו היה בעל תשובה ורופא במקצועו. הסיפור אירע בשנת תשל"ט. הרבי מצאנו שהה אז בטקסס והיה חולה מאוד. המזכיר של הרבי, הרב יהודה לייב גרונר ז"ל, התקשר לר' מאיר אבוחצירא וביקש בשם הרבי שיסע אל הרבי מצאנו ויאמר לו שהוא בריא... הד"ר מיד יצא לדרך, וכשהגיע ראה שהרבי מצאנו שוכב בחלישות, כמעט מעולף. היו שם עוד רופאים שבאו לבדוק את הרבי, וכשהוא הציג את עצמו כרופא נתנו לו לגשת ולבדוק מה המצב.

"הוא בדק מה שבדק, ולאחר-מכן הכריז שהרבי מצאנו בריא! כולם מסכיבים כעסו עליו ואמרו לו שהוא מדבר שטויות בלי שום היגיון. הם התווכחו אתו, אבל הוא עומד בתוקף על שלו וטוען שהרבי בריא... אחרי כמה רגעים, הרבי מצאנו התעורר ואמר: "אתם לא שומעים מה הוא אומר? אין לי שום מחלה. אני בריא!"...

מסכם הגרנ"ש דייטש שליט"א ואומר לסיום: "אני עצמי גר בקריית צאנו בירושלים, ודיברתי עם כמה מזקני החסידים בצאנו. הם העידו על כך ששמעו כמה פעמים מהרבי מצאנו ה'שפע חיים' שאמר: 'הרבי מליובאוויטש מחזיק אותי כאן בעולם הזה'. אולי הוא אמר כך בעקבות הסיפור הזה, אבל בכל אופן שמעו ממנו את האמירה הזאת כמה פעמים. אחרי ג' תמוז, החסידים בצאנו דאגו מאוד. אם הרבי מליובאוויטש מחזיק את הרבי שלהם בחיים, מי יודע מה יהיה עכשיו. בסופו של דבר התברר שהדאגה הייתה נכונה. מיד בגמר השבעה על הרבי, נפטר גם הרבי מצאנו בליל שבת קודש ט' תמוז..."

"...כאשר זכינו לראות את הרבי זי"ע - ראינו התממשות של זה במוחש: גוף שכל מטרתו אינה אלא ליישם את רצון ה'. כל אברי הרבי, כל סדר יומו הם יישום רצון ה', ולשם כך נברא הגוף והעולם..."

שהה הרבי מצאנו זי"ע בטקסס לצרכי רפואה, וב'זאת חנוכה' ביקש ללכת לטבול במקוה לכבוד היום [זאת למרות שהיה אז מאושפז], אבל כשהגיע לשם וראה שזהו מקוה הבנוי כשיטת ליובאוויטש, לא טבל...

עוד באותו יום שלח רבי שמעון לזרוב דו"ח אל הרבי וסיפר בתוך הדברים שהרבי מצאנו נמנע לטבול במקוה. בתגובה לכך, מיהר הרבי לשלוח לו מברק בהול שיירד אל המקוה, יטול את האבן הגדולה ויסתום בה את שני החורים של הבור, יראה לרבי מצאנו שהכל מסודר ואף ישאל אותו

הגרנ"צ ווייס מוסיף ומחדד את הנושא: "במבצע נש"ק אנו יכולים לראות כמה מדויק היה אצל הרבי כל דבר בפני עצמו, כפי שהיה חוזר תמיד: 'ליובאוויטש איז שולחן ערוך'. כידוע, היו דיונים שלמים על נרות שבת לילדות קטנות, והרבי הנהיג שילדה מדליקה נר אחד עד הנישואין, זאת למרות שברוב המקומות ילדות מדליקות שני נרות, אבל הרבי הכריע נר אחד בלבד.

"באופן רשמי הרבי הסביר שהרי כל עניין הדלקת שני נרות הוא משום איש ואשתו, כי על-פי הלכה באמת מספיקה

בחזרתמו של כהן גדול

הצצה לעולם המרתק והמסתורי של מלאכת העריכה וההגהה המדוקדקת שנעשתה על-ידי כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל לדברי התורה שנאמרו על ידו בהתוועדויות הקודש, בליווי צילומים נדירים מכתב יד קדשו והצגת דוגמאות לתבניתן של ההגהות והאור החדש שהן שפכו בהבנת שיחותיו

ה'חוזר' רבי יואל כהן זצ"ל ב'חזרה' על התוועדות שבת קודש, כשלצדו האברכים הכותבים

בכוונת דבריו, כשהרבי משיב להם בנוסח קצר ותמציתי, משולב בציוני מקורות מכל מרחבי התורה - מה שיצר לעתים התכתבות תורנית רחבה רצוא-ושוב המהווה יריעה עיונית בפני עצמה. בשנים האחרונות, זכו חלק מהתכתבויות אלו לפרסום בבמות חב"דיות שונות, ולדברי יודעי דבר - מדובר בים של חומר תורני שיכול לפרנס לבדו סדרה תורנית מכובדת, והתקווה שביום מן הימים נזכה לכך. בהקשר זה ראוי לציון הסדרה "בחדרי תורתך" המלקטת התכתבויות של הרבי עם אחד מהגבאים, רבי יהודה לייב גרונר ע"ה, במענה לקושיות שהעלה על הכתב על הנאמר בשיחות.

הבה ונטעם דוגמא מהתכתבות מעניינת שכזו עם הרבי זי"ע, שבדברים קצרים שפכה אור חדש בהבנת התוכן שנשא בעל פה. סיפור זה אף הוא, כמתבקש, מפיו של ה'חוזר' הגאון הגדול רבי יואל כהן זצ"ל (בשיחתו הנזכרת):

"באחת ההתוועדויות ערך הרבי זי"ע 'הדרן' על הש"ס כולו. תוכן הדברים נסב אודות ה'לשיטתיהו' של בית שמאי ובית הלל בכל מסכתות הש"ס. בית שמאי אזלי בתר "בכוח", ובית הלל אזלי בתר "בפועל". לדוגמא: "חלות דבש מאמתי מיטמאות משום משקה, בית שמאי אומרים משיהרהר, בית הלל אומרים משירסק" (עוקצין פ"ג מ"א). כלומר, לדברי ב"ש די בכך שזהו משקה 'בכוח', כשהרהר בלבו לרדות הדבש, אף שטרם רדה בפועל, אך לב"ה בעיני שירסק בפועל.

צורת ההגשה הזו נולדה בסופו של תהליך מרתק בו עברו הדברים עיבוד ועריכה מרובי שלבים, עד שהפכו מ"תורה שבעל פה" ל"תורה שבכתב". מסקן יהיה אפוא לתפוס הצצה של ממש למלאכת "מאחורי הקלעים" הזו, וכמובן בראש ובראשונה - לנבור בארכיון כתבי-יד-הקודש המצוי אצל הממונים על ההוצאה לאור החב"דית, להביט בהתכתבות הענפה שהתנהלה בחדרים הסגורים של חצר ליובאוויטש, ולהיחשף לצורה ולדרך שבהן עסק כ"ק מרנא ורנבא מליובאוויטש זי"ע בהעלאת תורתו עלי ספר.

הבחנה עמוקה

בהזדמנויות שונות חשפו כמה מאותם תלמידי-חכמים שהיו אמונים על ההוצאה לאור של כתבי הרבי פרטים שונים ממערך ההגהה, ומתברר שהיתה זו מן העבודות המורכבות שבמקדש. הרבי זי"ע הפך את העריכה למלאכה רבתה של ממש, ובין שיטה של כל שיחה שנדפסה ב"לקוטי שיחות" - מסתרת התכתבות תורנית ענפה בין הרבי לבין המוציאים לאור, שהיוותה עבורם משימה עיונית כבדה, בה נדרשו לפענח ולשכתב בהרחבה את התוספות התורניות העשירות שהעניק הרבי לדברים שנשא, לרוב באמצעות לשון קצרה ועמוקה.

סדר ההוצאה לאור כלל לא אחת בירור מקדים מצד כותבי ה'שיחות' שהגישו לפני הרבי רשימת קושיות ובירורים

באחת ההזדמנויות שוחח הגאון החסיד רבי יואל כהן זצ"ל, ה'חוזר' של הרבי זי"ע, על הדייקנות המרובה שאפיינה את ההגהות בכתב יד קדשו של הרבי. וכך סיפר: "אחד הדברים המיוחדים אליהם שמתי לב במהלך עבודתי, הוא הדייקנות הגדולה של הרבי בכל אות ממש. הדבר בולט במיוחד בדברים שבכתב".

להמחשת הדברים הציג רבי יואל דוגמא, על הגהה אחת מהרבי זצ"ל, בה תיקן אות אחת ע"י הוספת גרש קטנה בלבד, וכך שינה את האות ב' לאות ל', בהוספת גרש קטנה בצד שמאל למעלה [ראו תמונה מצורפת ב'מסגרת']. סיים רבי יואל והדגיש: "אינני רוצה להיכנס להסברת הנושא באריכות, אבל זו דוגמה אחת מני רבות שמבטאת מאוד את גודל הדייקנות של הרבי הטמון בדבריו ואת העומק הנפלא שטמון בהם. זהו דיוק של אות אחת שמשנה לגמרי את התמונה על כללות הסוגיא בה עוסקים..."

(מתוך שיחה שהעניק למערכת 'מעיינותיך', תמוז תשס"ט)

...

במדף הספרים התורני של דורנו תופסים ספריו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, מקום של כבוד - כאוצר עשיר של חידושים וביאורים בכל מקצועות התורה. כל מי שיעלעל בספריו, ולו במעט, יגלה כי תורתו אינה מתמקדת רק במקום הטבעי והצפוי לה לכאורה - ככזו שמתעדת את דברותיו על שולחנו הטהור בשבת ומועד - בדברי חסידות והתעוררות, או עניני חינוך ויראת שמים. המלאכה התורנית של הרבי זי"ע נוגעת בשלל מקצועות בתורה - ביאורים בש"ס ופוסקים, ביד החזקה להרמב"ם, ברש"י על התורה, ועוד ועוד, וכמובן - בתורתם של מאורי החסידות וגדולי המחשבה.

סגנון ייחודי, ואולי מעט חריג בנוף, יש להם לספריו של הרבי. פתיחה אקראית של עמוד כלשהו בסדרת "לקוטי שיחות" תגלה שני טורים עמוסים, מחולקים לפסקאות סדורות, ומנוסחים במין סגנון מוקפד ודייקני, רצוף הדגשות, סימוני סוגריים וכדומה, ומוקף בשלל הערות, ולרוב גם תתי-הערות, ממוספרות, בהן ים של ציוני מקורות ודיונים קצרים סביב המופיע ב"פנים". ובכן, מסתבר שההגשה המרשימה הזו, משל מדובר בסקירה מקיפה ומחקרית של נושאים תורניים או יצירה של צוות מהדירים סביב אחד מכתבי רבותינו הראשונים, אינה אלא תיעוד לדברי תורה שנשא הרבי במסגרת ה"התוועדות", לצד אמירת "לחיים" ובין שירת ניגון אחד למשנהו...

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

מקום בשכל - לשכל

מהירושלמי בשבועות רפ"ח בענין זה, ואכ"מ). תוכן הדברים היה שלא ייתכן לומר בשום אופן שמחשבה על שליחות יד - שליחות יד בכוח כביכול - תשנה משהו בחפץ של הזולת ותוציאו מרשותו! האפשרות שמחשבה של האדם תפעל ותשנה משהו בחפץ היא רק לגבי דבר שבבעלותו (והרבי ציין לכס"מ הלכות טומאת אוכלין רפ"ב, שם מבוארת אי יכולת רצון ומחשבה לגרום טומאה בדבר שאינו שלו). ולכן ביאר הרבי זי"ע (על פי דברי הגאון הרוגטשובי) שהטעם שמחשבה מועלת כאן לדעת ב"ש הוא לפי שעל ידה גורם הנפקד על עצמו שלא ייחשב עוד לשומר ושוב נעשה מקום החפץ לרשותו (במקום היותו עד כה בגדר רשות המפקיד) והוי כפעולת משיכה והכנסה לרשותו.

"מענה זה נותן קצת הכרה מהי 'אונות'. מצד אחד, עצם העיסוק ב'לשיטתייהו' מבטא בקיאות עצומה ויכולת הבחנה בקו אחיד השזור לכל אורך הש"ס; ומצד שני אין זו ראייה שטחית של דברים הנראים דומים בחיצוניות, אלא זו הבחנה עמוקה בעצם הסברא של הסוגיות".

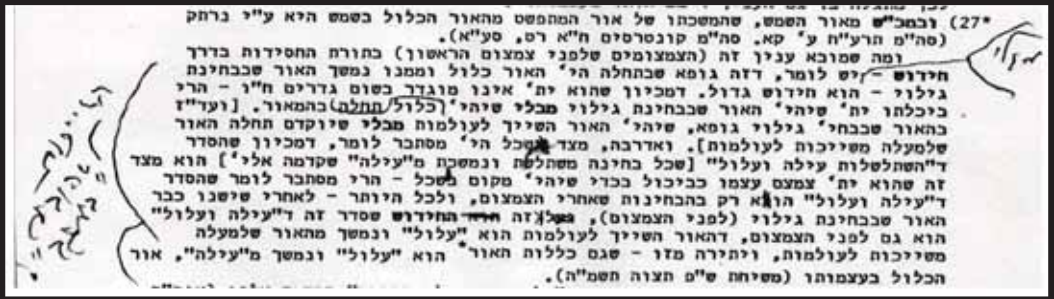
הואיל משה באר את התורה

לטובת התמונה המלאה של התנהלות מערך ההגהות המדובר, כדאי לעמוד תחילה על סיפור דברי הימים - אימתי וכיצד החלו דברותיו של הרבי לעלות על הכתב, באופן ערוך ורשמי, וכיצד נוצרה סדרת "לקוטי שיחות" המפורסמת בת ט"ל הכרכים. לצורך כך פנינו לאברך תלמיד-חכם ובר אוריין, עורכם של ספרים תורניים חשובים (ביניהם הספר "חידושי סוגיות" - המלקט את חידושי הרבי זי"ע בסוגיות הש"ס והפוסקים), הרה"צ רבי צבי הירש זלמנוב שליט"א, ר"מ בישיבת לייובאוויטש אשר בעיה"ק טבריא, שבסבר פנים יפות היטיב לסקור עבורנו את עיקרי ההשתלשלות:

"היה זה בשנות היו"ד המאוחרות, כאשר הרבי דרש מהחסידים להסתובב בבתי-הכנסת של אמריקה דאז - שהיו עמוסים בציבור שיהדותו ואמונתו נדרשו לחיזוק ועידוד - ולהקהיל קהילות, לעורר הלבבות לתורה ויראה, ובמסגרת זו להרצות בפני הרבים דברי תורה וחסידות. בהקשר זה הפנו החסידים בקשה אל הרבי להעלות על הכתב רעיון תורני-חסידי מדברי תורתו, שיאושר להדפסה באופן רשמי - על-מנת שיהיה ביד החסידים חומר סדור לדרוש בו ברבים. "יצויין שמאז ראשית ימי הנהגתו הרבי עצמו לא נהג

ועלול ... הוא מצד זה שהוא ית' צמצם עצמו כביכול בכדי שיהיה מקום בשכל".

"כאשר עלי ההגהה יצאו מחדרו של הרבי, ראיתי שהרבי שינה אות אחת במשפט זה: במקום הניסוח "מקום בשכל" הוא שינה את הבי"ת ללמ"ד כך שיהיה כתוב "מקום לשכל". זה אמנם שינוי באות אחת, אבל זהו שינוי בכל הבנת העניין. כאשר כתוב 'בשכל', זאת אומרת שעצם מציאות השכל זהו מושג הקיים מכבר, וסדר ההתהוות על ידי השתלשלות בדרך עילה ועלול מאפשר שהדברים יתקבלו בשכל זה; אמנם הניסוח שכתב הרבי "מקום לשכל" מבטא ענין אחר לגמרי: לא רק שבלי השתלשלות העולמות לא היה מקום להבנת עניין ההתהוות בשכל, אלא כל מציאות השכל לא היתה קיימת ללא השתלשלות זו. ההשתלשלות, הסדר וההדרגה שבהתהוות, היא זו שנותנת מקום לעצם המושג שכל.

את המחלוקת המפורסמת בנוגע לשליחות-יד בפקדון: "החושב לשלוח יד בפקדון, בית שמאי אומרים חייב ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד (בבא מציעא סוף פ"ג). לכאורה זו דוגמה בולטת ביותר למחלוקת בעניין בכוח (מחשבה) או בפועל (מעשה), אבל הרבי לא הזכיר מאומה ממחלוקת זו.

"בימים הסמוכים הכנסתי לרבי פתק עם שאלה על כך, והרבי ענה על כך מיד בפתקא שבה כתב בקצרה כי מחלוקת זו אינה שייכת כלל לנידון דידן (וציין שכך מוכח

וכן הדוגמא המפורסמת בענין נר חנוכה (שבת כא, ב) שלב"ש מדליקים בסדר "פוחת והולך", "כנגד ימים הנכנסים" - והיינו כנגד מספר הימים העתידי שישנו 'בכוח' (ביום א' דחנוכה - שמונה ימים, ביום ב' - שבעה וכו'), אך לב"ה "מוסיף והולך, כנגד ימים היוצאים" - הימים שכבר חלפו בפועל.

"לאחר מכן הביא הרבי זי"ע דוגמאות נוספות מכל הש"ס, וביניהן דוגמאות שדווקא לאחר שנשא ונתן בהן בעומק רב, עלה הקשר לרעיון ה"בכח" וה"בפועל". בכל משך השיחה, תוך כדי שהרבי מונה את הדוגמאות, חיכיתי שהרבי יזכיר

נקיות הדיבור והלשון

הרב זלמנוב מציג בפנינו שתי דוגמאות לכך, וזה דבר המעשה של הגהות אלו: הקטע הראשון הוא מהמאמר 'שובה ישראל' שנאמר בשבת-תשובה תש"מ, ובו הובא פעמיים לשון הפסוק "אנוכי אנוכי הוא מוחה פשעך למענך"; בשתי הפעמים הקיף הרבי - הקפה לשם השמטה - את התיבות מוחה פשעך (וגם בכך יש לדייק: הקיף ולא מחק, שהרי אלו תיבות מתוך מקראי קודש!) וכתב תחתיהן: "גוי". בשולי העמוד הוסיף הרבי בגוף כתב-יד-קודש: "בכיוון לא אמרתי זה" - ככוונת מכוון לא הוציא הרבי מפיו את הביטוי שיש בו אזכור לפשעיהם של ישראל! כמובן שכך נדפס אחר-כך במאמר "אנוכי אנוכי הוא גוי' למעני גוי".

בקטע השני (מאמר 'בסוכות תשבו', אור לי"ג בתשרי, תש"מ) הובא מאמר רז"ל על הפסוק "פתי יאמין לכל דבר", שדרשוהו על משה רבינו ע"ה. כאן הקיף הרבי את המלה 'פתי' וביאר בגוף כתי"ק: "בכיוון לא אמרתי תיבה זו" - שינה בלשונו מפני כבודו

מתוך עולם ההגהות זורחת ומאירה גם הזהירות הידועה של הרבי לנקוט בלשון נקיה. וכפי שסיפר ראש הישיבה, הגאון החסיד רבי יהודה-לייב שפירא שליט"א, שזכה להיות מה'חוזרים' לצדו של רבי יואל ומוכתבי הדברים מהתועדויות הקודש של הרבי זי"ע, שבשעה שהעבירו להגהתו של הרבי 'הנחה' מאחת השיחות, מחק הרבי קטע שלם שיכול להתפרש כ'פסק דין' הממעט בברכתן של ישראל, וכתב: "יישרף הנייר ולא ייאמר"!

אדם כי יקריב

משום 'נדבה'. ובכדי לשלול פירוש זה, העתיק את לשון הכתוב 'אדם' שמשמעו גם על קטן וגם גדול, ואם הפסוק עוסק בגדול שמביא קרבן על חטאיו בקטנותו, היה צריך לכתוב 'איש כי יקריב'.

כאמור, קטע זה התווסף בכת"י בעת הגהת הכתבים, ומובא כאן לפנינו, כאשר ניתן רבות ללמוד מהתבוננות בעיון והעמקה בכת"י קדשו.

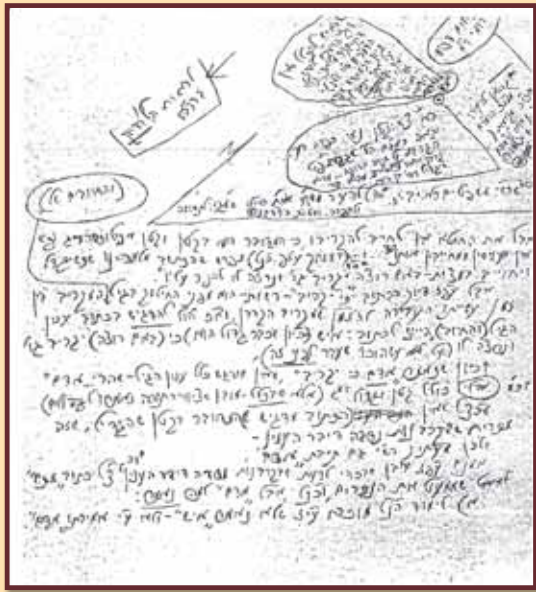
על כך שהקטן אינו מחויב בעונשים על עבירות שעבר בקטנותו, ציין הרבי בהערה מקורות לכך מפשוטו של מקרא: (30) רש"י משפטים כא, יב. יז. [בפסוק יב כתוב שם ברש"י: 'איש כי יכה' - ולא קטן שהכה. ובפסוק יז: 'למה נאמר איש כי יקלל, להוציא את הקטן'].

בהערה נוספת שציין הרבי, מביא ראיות לכפרת אדם על עבירות שעבר בקטנותו: (30*) להעיר משו"ע או"ח סו"ס שמ"ג: לתשובה ולכפרה [סימן זה עוסק בדיני קטן בשבת, בסופו מביא הרמ"א אף על פי שאין צריך תשובה כשהגדיל, מכל מקום טוב לו שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה, אל על פי שעבר קודם שנעשה בר עונשין]. בהערה זו המשיך הרבי והביא ראיה נוספת: "ובשו"ת הרדב"ז ב"א צ"ד: קטן נמי כפרה בעי". אלא שבהתבוננות נוספת נגלה שציטוט זה ציטט הרבי יחד עם ציון המקור כאשר הספר כלל לא היה לפניו! דבר זה מוכח ממה שכתב הרבי על גבי הגיליון, כהוראה ל'מניחים': "לראות הלשון בדיוק ברדב"ז" וכמובן שאכן זהו המראה מקום והלשון המדויקים.

בהמשך דבריו ציין למקור נוסף, מהרמב"ם בהלכות שגגות, וציין בדרך אורחא כלל מדברי ה"יד מלאכי" בהבנת דברי הרמב"ם, כאשר כותב "ויראה לי", אך הרבי מחדש הבנה מחודשת בלשון זו, שכוונת הרמב"ם כן בכל מקום "שאינו בודאות גמורה, ואכ"מ".

מִכָּפֶם, וכמו"כ הביא רש"י אח"כ דרשה על לשון הפסוק 'אדם' - שלא יביאו קרבנות מן הגזל, וכמו אדם הראשון שלא הקריב מהגזל שהרי הכל היה שלו. בשיחת קדשו האמורה בשנת תשל"ב ביאר הרבי שרש"י בא לשלול שמדברים כאן בקרבנות של גויים, עיי"ש.

והנה בהגהת השיחה הוסיף הרבי קטע שלם בכתב יד קדשו, וביאר את הטעם שרש"י הביא גם את לשון הפסוק 'אדם'. מפני שעדיין היינו יכולים לפרש שהפסוק עוסק ב'קרבנות חובה', אך לא כאלו שיש חיוב להקריבם, אלא 'כי יקריב' - אם ירצה, והיינו אם נפרש שהפסוק עוסק בקרבנות שירצה האדם להקריב על חטאים שעשה שקטנותו, וכיון שבקטנותו אין הוא מחויב בעונשים וחטאות, נמצא שאם מביא את הקרבנות בגדלותו, יש בכך

לפנינו דף שנכתב בכתב יד קודשו של רבינו זצוק"ל, על 'עלי ההגהה' לשיחת פרשת ויקרא תשל"ד (נאמרה בשב"ק פרשת ויקרא תשל"ב, ונדפסה ב'ליקוטי שיחות' חלק י"ב כשיחה הראשונה לפרשת ויקרא). ההתבוננות בדף זה מפעימה ביותר, ומעבר לעובדה העולה מבין כתבים אלו, על השעות הרבות וההשקעה העצומה שהרבי זצ"ל השקיע בהכנת והגהת דברי תורתו לדפוס, עולים ומתגלים כאן פרטים נוספים על הגאונות המבהילה, הדיוק המירבי עם משמעות עמוקה לכל ביטוי, וכללים בדרך הלימוד.

על פיענוח דף זה ניתן להקדיש 'סדר לימוד' שלם, ושעות ארוכות של העמקה בהבנה, נסתפק בגרגרים קטנים בלבד. אך תחילה שימו נא עין ולב בשורה השישית מלמטה. ניתן להבחין כי במהלך הדברים כתב הרבי "שאין המש" והעביר קולמוס על המילה "המש", לאחמ"כ כתב "הענ" וגם על מילה זו העביר את הקולמוס למוחקה, ולבסוף כתב "הכתוב". כמובן שבסוד קדושים מי יעמוד, ואין אנו יודעים את כוונתו האמיתית בכך, אך נראה שהרבי התכוון לכתוב "המשמעות" והשמיט, לארח מכן רצה לכתוב "הענין" וגם את המילה הזו השמיט, עד שלבסוף בא הכתוב השלישי והכריע, וכתב את תיבת "הכתוב". די בדוגמא זו כדי ללמוד וללמד עד כמה דבריו מדויקים ומופלאים בדקדוקם הגדול!

רקע קצר להבנת הדברים:

קטע זה עוסק בהבנת דברי רש"י בתחילת פרשת ויקרא, על הפסוק 'אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכָּפֶם, וביאר רש"י שהפסוק עוסק ב'קרבנות נדבה', שהרי משמע שאין כאן 'חיוב' להקריב את הקרבן, ורק אם ירצה - כי יקריב. אלא שרבינו זצוק"ל עמד על כך שרש"י לא הסתפק בהעתקת לשון הפסוק כִּי יִקְרִיב, רק הביא גם את התיבות אָדָם ...

"...מסתבר שהטעון של החסידים כי הדבר יהיה לתועלת הפצת החסידות וקירוב אהב"י לאביהם שבשמים - פעל את פעולתו... אכן, לשמחתם הגדולה של החסידים - האישור ניתן, ותקופה חדשה ומרנינה החלה בחצר ליובאוויטש"

"מסתבר שהטעון של החסידים כי הדבר יהיה לתועלת הפצת החסידות וקירוב אהב"י לאביהם שבשמים - פעל את פעולתו... אכן, לשמחתם הגדולה של החסידים - האישור ניתן, ותקופה חדשה ומרנינה החלה בחצר ליובאוויטש. מדי שבוע בשבועו הוכנסה אל הרבי "שיחה", הרבי מצידו עסק בעריכתה והגהתה בדקדוק רב עד שמסרה לדפוס, והחסידים כמובן עטו עליה כמוצאי שלל רב. חוברות אלו כונו אז בשם "תוכן ענינים לחזרת דא"ח בבתי כנסיות" [דא"ח = דברי אלקים חיים, כינוי מקובל בחב"ד לדברי חסידות]. הראשונה שבהן הופיעה לקראת חג השבועות תש"ח, ולאחר מחזור של שנה אחת, כאשר היה מן המוכן רעיון חסידי לכל שבת ומועד, הסדר פסק.

"לקראת י"א ניסן תשכ"ב - יום הולדת הששים של רבינו, נתן רבינו הסכמתו להוציא לאור את כל השיחות הללו בספר רשמי, והוא שבחר לו את השם המצטנע "ליקוטי שיחות" -

להעלות את תורתו עלי כתב, כך שמלבד אי-אלו שיחות מן התקופה הראשונה לנשיאותו, אותן הואיל להגיה ואישר את הדפסתם - כמעט ולא היו בנמצא דברי תורה מודפסים ממנו. רוב השיחות, שהועלו על הכתב לאחר אמירתם ב'פארבריינגען' לא עברו את הגהתו העיונית, ולא אושרו להדפסה רשמית. רובן של שיחות אלו התגלגל אז בין החסידים בצורה בלתי רשמית, בתבנית "סטענסיל", פרי כתיבתו של ה'חזון', מורנו הגאון רבי יואל כהן זצ"ל, שבכח זכרונו המופלא היה מעלה על הכתב שעות רבות של דברי תורה שנשא הרבי בהתוועדויות שנערכו בשבתות ובימים-טובים; אך כל זאת ללא הגהתו של הרבי. הבקשה היתה אפוא שהרבי ייעתר להקדיש מזמנו היקר - שכל דקה בו היתה קודש לה' - לתת את עינו הקדושה על קטע מתוך אחת ההתוועדויות מן השנים הקודמות שהועלה על הכתב, ולהתיר את פרסומו.

שהפך מאז לשמן של החוברות שהוגהו במשך השנים הבאות, ומאוחר יותר הפכו לספרים.

"כעבור זמן, בשנת תשכ"ג, לרגל מלאות ק"ן שנים להסתלקות בעל התניא זי"ע, מייסד שושלת חב"ד; ושוב היתה זו עת רצון שבה הואיל הרבי להגיה מחזור שנתי נוסף של שיחות. בשנים הבאות שוב נשנה הדבר במספר מחזוריים שנתיים, עד אשר הפך לסדר קבוע, והחל משבת בראשית תשל"ו ועד לשבת ויקהל תשנ"ב, בשנת הצ' לחייו, ימים לפני נפילתו למשכב, עד להסתלקותו לשמי רום - מדי שבת בשבתו זכה הקהל לחוברת נוספת ומהודרת של "ליקוטי שיחות" שמילאה את בתי ישראל אורה".

גיעתו של הרבי

ובכן, אם היה מי מבין החסידים שסבר כי "הגהה" זו אליה נדרש הרבי הקדוש מליובאוויטש תסתכם בתיקוני שגיאות או בתוספות קלות - נוכחו כותבי השיחות כי הרבי הפך את המשימה למלאכה רבתי של ממש, כשהוא משקיע שעות על גבי שעות בהגהה מדוקדקת, שכללה לעתים כתיבת נדבכים שלמים של דיונים תורניים שנוספו אל המקור עד כי פעמים שפנים חדשות באו לכאן. בהזדמנות מסויימת (שמחת תורה תשל"ב) אף העיד הרבי על עצמו כי מלאכה זו באה לו ביגיעה (!).

הרב זלמנוב משתף אותנו במכתב ששיגר הרה"ח רבי שלום לייב אייזנבך זצ"ל, בכ"ו סיוון תשכ"ג, לעמיתו הגה"ח רבי טוביה בלוי שליט"א, הוא מציין בהתפעלות בשם אחד

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

הרמז והדרש במנין כ"ד מתנות כהונה

(תוך שהוא תמה על ה"מניחים" על שלא עמדו על קושיא זו...), ותיכף הוסיף את שוברה ותשובתה בצידה, ביחד עם קושיא נוספת ["קושיא יט"] שתתורץ על פי הדברים. כל זאת בלשון קצרה - שלאחר מכן הפכה לסעיף שלם בלקוטי שיחות.

וזה לשון הפיתקא:

קושיא יח הכי פשוטה וחזקה בנדו"ז [=בנדון זה] (ודוקא זו - לא עמדו עלי!!) מי"ב שבטים אין אלא כג מת"כ [=מתנות כהונה], כי תרו"מ [=תרומת מעשר] "אל הלוויים תדבר".

ו"התירוצ פשוט והקושיא טוב" [לשון בעל התניא בלקוטי תורה נצבים נג, ג. המעתיק]: הודגש בתרו"מ שהוא ממה ש"תקחו מאת בני" ובוזה מתורצת קושיא יט, ההכפלה עד"ז [=על דבר זה] (יח, כח) לאחר שכבר נא' [מר] זה בהתחלת הענין (יח כו).

ויומתק הדין דבעה"ב [=דבעל הבית] (ישראל) תורם תרו"מ [=תרומת מעשר] ולא הוי תורם שלא מדעת (גיטין ל, סע"ב).

וכך לשון הדברים כפי שנערכו ומופיעים בלקוטי שיחות (בתרגום ללה"ק):

והנה מרגלית נאה לפרשת השבוע - אותה מזכה אותנו הרב זלמנוב שליט"א:

רבינו זצוק"ל ביאר בשיחתו, (שהוגהה ונדפסה ב'לקוטי שיחות' כרך כג קרח ב) ביאור ארוך ומקיף בדברי רש"י בפרשתנו, אודות ציווי מתנות כהונה לאחר מעשה קרח, ש"לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה בא הכתוב ונתן לו עשרים וארבע מתנותיה בברית מלח" על מנת למנוע ערעור שכזה בעתיד, ובין הדברים הוסיף הסבר נחמד, בדרך דרוש ורמז, על מספרם של מתנות כהונה - כ"ד:

בערעורו של קרח על כהונת אהרן בטענת "כי כל העדה כולם קדושים" היה בדרך גניבה דייקא, כגנב המסתיר את גניבתו, כי קרח גנב את דעת הקהל והסתיר את כוונתו האמיתית - ליטול את הכהונה לעצמו. והנה קרח הקהיל עמו את כל שבטי ישראל (קרח טז, יט וברש"י) כנגד משה ואהרן, ונתפתו כולם אחריו ל"גניבה" זו (רש"י שם). ונמצא שהחיוב דמתנות כהונה - כענין המונע ערעור חוזר על הכהונה - נגזר על פעולה שנעשתה בדרך גניבה, והינו מופנה ל"ב השבטים (מלבד שבט לוי, שכלפיו סר כבר החשש לערעור מכח עצם עונשם של קרח ועדתו, ואכ"מ), וכיון שדינו של גנב הגונב בהסתר (שהחמירה עליו תורה יותר מן הגולן) הוא תשלומי כפל, "שנים ישלם" - על כן שיעור חיוב מתנות כהונה (שבאו לשלול "גניבה") היה בשיעור של "כפל" כנגד כל אחד מי"ב השבטים, כ"ד מתנות.

לצורך העלאת השיחה עלי כתב חתמו ה"מניחים", צוות ת"ח מופלגים, אל הרבי י"ז קושיות על שיחתו זו, והרבי יישב את כל הקושיות אחת לאחת, דבר דבור על אופנו, אבל למרבה ההפתעה ביחד עם המענות הוסיף רבינו פיתקא ובה הציג לפניהם קושיא נוספת ["קושיא יח"] מדייליה הסותרת לכאורה את כל הביאור האמור

החסידים: "כ"ק אד"ש משקיע לפעמים 20 שעות בשבוע עבור השיחה!". הרב זלמנוב מוסיף ומצטט את דודו, הגה"ח רבי יעקב לייב אלטיין שליט"א ראש מערכת 'חסידות מבוארת', שזכה להימנות על צוות כותבי השיחות, אשר העיד פעם: "למרות שאף אדם לא נכח בחדרו הקדוש של הרבי בעת הגהת השיחות, היה ברור לנו שהרבי משקיע שעות רבות בהגהת כל אחת מהשיחות. אחוז גדול של שיחות אלו נכתב בעצם כתב יד קודשו של הרבי. אם אני זוכר נכון, כתב הרבי פעם, כי על סעיף מסוים אחד היה עליו לעמוד חמש שעות!".

במסגרת ההגהה, הרבי גם הלך והתווה את הצורה והתבנית שלבשו שיחותיו, כפי שהן ערוכות בסדרת "לקוטי שיחות".

תחילה היו הדברים מועלים עלי כתב ונערכים על ידי צוות תלמידי חכמים, בראשותו והכוונתו של הגר"י כהן זצ"ל. הדברים היו נערכים כ'ליקוט' - ביאור תורני שלם בנושא מסוים, שנלקט מתוך דברים שנשא רבינו, כאשר התוכן נאמן כמובן למקור ונצמד לדברים שבעל-פה, אך צורת ההגשה נעשתה מותאמת יותר לתבנית של מערכה תורנית כתובה, מהלך של קושיות ותירוצים, לאחר מכן ביאור מובנה באופן סדור, ובסיום, לרוב מוסר-השכל בעבודת האדם לקונו. פעמים רבות מאוד מדובר ב'ליקוט' מתוך דברים שנשא רבינו בהזדמנויות שונות ונפרדות,

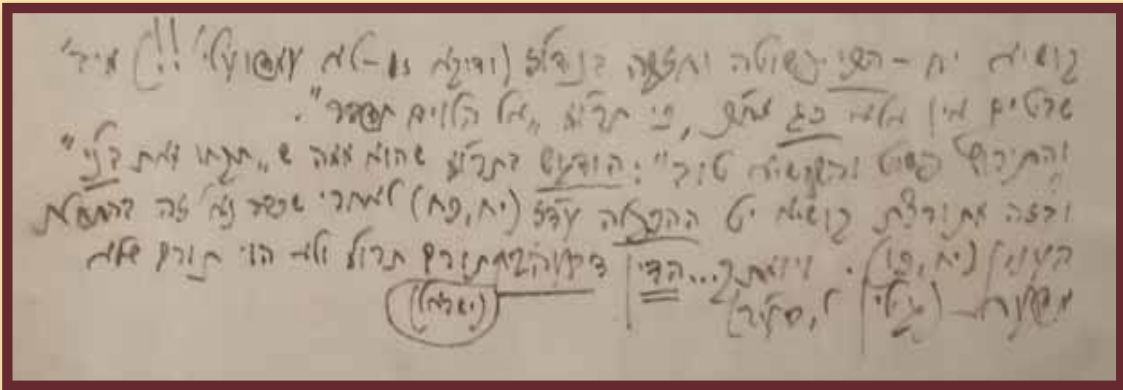
אבל עדיין קשה: אחת ממתנות הכהונה היא תרומת מעשר, שאין נותנים אותה אלא הלוויים ולא הישראלים ("ואל הלוויים תדבר" (פרשתנו יח, כו)). ונמצא, שכל י"ב השבטים נותנים רק כ"ג מתנות כהונה?

אלא שגם כאן נראה לעין עד כמה כל דבר הוא מדויק (גם) לפי פשוטו של מקרא: בתרומת מעשר נאמר בכתוב ב' פעמים (שם, כו. שם, כח) שהתרומה באה מהמעשר אשר "תקחו מאת בני ישראל" - ולכאורה, מהי ההדגשה (והכפלה) שהמעשר בא מבני ישראל?

אלא שבזה מדגיש הכתוב, שחיוב תרומת מעשר חל על התבואה בעת שהיא עדיין ברשות הישראל, אלא שהלוי מפריש זאת בפועל, כיון שהוא מקבל את המעשר.

וזה מוסיף הסברה בדין (גיטין לא, א) ש"יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר" (ואינו נקרא "תורם שלא מדעת" (רש"י שם ל, סע"ב)) - מאחר שהחיוב דתרומת מעשר הוא מצד זה שהמעשר בא "מאת בני ישראל", וכבר חל החיוב כאשר התבואה היתה ברשות ישראל.

נמצא, שכל כ"ד מתנות כהונה שייכים לישראלים.

שלעיתים, מרובות היו על העיקר. תילי תילים של דיונים וחיידושים, לצד שלל מקורות תורניים, בגאונות ובקיאיות מפליאות, מתווספים היו אל ה"ליקוט", עד כי לרוב פנים חדשות באו לכאן, ולא אחת באמצעות לשון קצרה ומדויקת המחזיקה את המרובה, שלמיטיבי עין ועיון - מפיתה רוח חדשה בהבנתם של דברים.

חלק משמעותי מאוד בהגהה היה גם ההקפדה הייחודית של רבינו להוסיף ציוני מראי מקומות ומקורות תורניים באופן עקבי - אם מקורות ישירים לנושאים הנידונים בשיחה, כאשר כמעט כל פרט במהלך הדיון מלווה על ידי רבינו ביסודות איתנים מן הראשונים והאחרונים, ואם מקורות עקיפים ובעלי זיקה - כשחלקם תומכים יתדות למבואר בשיחה וחלקם מעוררים קושיות ודיונים סביב הדברים.

הערות אלו בשולי הגליון, שנוספו במסגרת ההגהה, יכולות להגיע לעתים ב"שיחה" אחת לכדי מאות של מקורות, מכל הספרות התורנית ממש, בבקיאיות ובגאונות שאין לה אח ורע. ולצד זאת, כאמור, הן מכילות גם שלל דיונים המסתעפים מן השיחה, ופעמים רבות שמדור ההערות כשלעצמו, שנוסף בעת הגהת השיחות, יוצר ים של תתי-דיונים ונושאים, שלעיתים נרמזים במלים ספורות שהוסיף רבינו - והמבקש לעמוד על המהלך התורני הנרמז בדבריו, עליו לפתוח את שלל המקורות שצוינו.

לעתים אף במרחק של שנים רבות, שעסקו בנושא זה - וצורפו כעת יחד למערך וביאור שלם בנושא.

סגנון עריכה זה התווה על ידי הרבי עצמו, כאשר באמצעות הגהת השיחות הוא יוצק בהן תבנית כזו, שבמשך הזמן הפכה גם לקו מנחה עבור הכותבים כיצד להגיש את הדברים מלכתחילה להגהה. סגנון העריכה היה מחקרי כמעט. כל שיחה ומאמר הם בנין סדור לתלפיות, כתוב בסגנון מוקפד, רהוט ומדויק ללא חסר וללא יתר; בצורת מהלך הבנוי נדבך אחר נדבך, במלאכת אומנות של ממש. לצד זאת אי אפשר שלא לזהות בכל שורה את הניחות החסידי הרואה בקדושת התורה ערך יסוד, ומתייחס לכל מילה בדבריהם של חז"ל וגדולי הדורות - בדיוק ובהעמקה. כל דיון נפתח בסדרת שאלות ובסקירת התשובות האפשריות, מתוך ספריהם של גדולי הפרשנים במשך הדורות, תוך ציון כל המקורות הרלוונטיים. ואז, לאחר שנדמה שהנושא מוצה היטב, יציע הרבי נקודת מבט חדשה לחלוטין שתביא לתפנית מפתיעה במהלך העניינים, ואשר תוכיח שהדברים אינם בעלי חשיבות תיאורטית בלבד - הרבי עומד על כך - אלא יש להם השלכות מעשיות בחייו של כל יחיד. כך בכל אחד ואחד מהשיחות המרוכזים בט"ל הכרכים של "ליקוטי שיחות".

בעת הגהת הדברים על ידי רבינו - אורות חדשים היו מפציעים בהם. באמצעות תוספות שיצאו מעטו הטהור,

רבינו בקריאת שמע

לרגל ג' תמוז, יומא דהילולא
קדישא, מתכבד 'המבשר'
לפרסם מאמר מיוחד אודות
תפילת 'מודה אני' במשנתו
העמוקה של רבינו, מאת הגאון
רבי מרדכי פרקש שליט"א, חבר
בד"צ רבני ליובאוויטש העולמי,
שלוחו של כ"ק מרן אדמו"ר
מליובאוויטש זיעוכי"א בבעליו
וואשינגטון, ובעמ"ח שו"ת
'אגורה באהלך'

תפילת 'מודה אני' במשנת רבינו הרב מרדכי פרקש שליט"א

נותן בנו אמון רב שנבצע את תפקידנו עלי אדמות, ולכן
- עלינו 'לעמוד בציפיותיו'. הרעיון הזה הפך להיות היעד
שלי בחיים: לא 'לאכזב' את הקב"ה בהישגים שלי מדי יום.
לזכור שכל יום בו החזיר לי הקב"ה את הנשמה נועד למלא
את ייעודי כיהודי. את זאת למדתי מהרבי, בעזרתה הנדיבה
של הרבנית חנה" (סופר על ידי בעל המעשה, ופורסם בעלון
'הסיפור שלי' 120).

והנה עוד סיפור מיוחד ומופלא:

ביום כ"ב טבת תשנ"ב, בשעה 3:45 אחר הצהריים, במעמד
הקדוש של חלוקת דולרים לצדקה על ידי רבינו, הגיע
אבא עם ילד קט שהתקשה מאוד כדיבורו. הם נעמדו בתור
להתברך מרבינו זי"ע ולקבל מידו הק' דולר לצדקה. כשהגיע
תורם, ביקש האב ברכה עבור הילד, והסביר שהוא עדיין
מתקשה מאוד לדבר. הרבי פנה אל הילד, העניק לו דולר

"אבל, בפעם הבאה שבני יבקר כאן אשאל אותו את השאלה
בשמך".

כשבוע הבא, כאשר הביא לה נחום את המשלוח, אמרה לו
הרבנית: "אני שמחה כל כך שיש לי תשובה לשאלתך". היא
עצרה לרגע, והוא המתין בציפיה דרוכה לשמוע את התשובה.
"זו תפילה מאוד קצרה", אמרה הרבנית. "זו התפילה
הראשונה שאנו אומרים בבוקר: 'מודה אני לפניך, מלך חי
וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך'".

"הופתעתי מאוד", מספר כיום ר' נחום. "התפילה הקצרה
הזו היא החביבה עלי הרבה? ואולם - שמחתי לקבל את
התשובה, וכך אימצתי גם אני את התפילה הזו בתור התפילה
החביבה עלי. כעבור זמן, שמעתי שהרבי נשא שיחה על
תפילת 'מודה אני', ובה אמר שהמסר של תפילה זו הוא
שהעובדה שהקב"ה החזיר לנו את נשמתנו, מעידה כי הוא

"מהי התפילה החביבה על הרבי?" - את השאלה הזו הפנה
הנער הצעיר נחום סטילרמן אל הרבנית הצדקנית חנה
שניאורסאהן נ"ע, אמו של רבינו זי"ע.

אביו של נחום ניהל חנות מכולת בשכונת קראון הייטס,
והבן סייע בידו בהעברת משלוחים אל בתיהם של הקונים,
שביניהם היה גם בית אמה של מלכות.

הרבנית הייתה מקבלת את הנער היגע בפנים מאירות,
מכבדת אותו בכוס חלב ומעודדת אותו לשתף אותה מסיפורי
צדיקים שקרא.

וכך, הרגיש הנער הצעיר, שהיה בשנות העשרה לחייו,
מספיק בנוח לשאול את הרבנית: מהי התפילה החביבה על
הרבי. הוא רצה לדעת זאת, כדי שתהיה לפחות תפילה אחת
שיאמר במלוא הכוונה.

"כל התפילות הן חשובות", השיבה הרבנית הצדקנית,

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

היא גם נקודת המוצא לכל היום.

אמירת 'מודה' היא גם הודאה על האמת (מלשון 'מודים חכמים לרבי מאיר'). בתפילת 'מודה אני', באה לידי ביטוי נקודת התבטלות עמוקה לקב"ה - היהודי אינו מתחשב בהבנתו והשגתו, אלא מודה שהקב"ה שהוא 'מלך חי וקיים' החזיר לו את נשמתו, וכל מציאותו וקיומו הן מהקב"ה (תורת מנחם ח"ל ע' 90). זו נקודה גבוהה יותר מהנקודה הקודמת - שהאדם מתבונן בגדלות ה', מתבונן במעשיו וברואיו, ואז פורץ מקרבו שבח והלל.

אחד מיסודות עבודת ה' בדרכו של רבינו זי"ע היא ההתמסרות המוחלטת לרצון ה', באופן שמציאותו האישית של האדם לא תהיה ניכרת, וקיום המצוות יהיה לא לשם הישגים אישיים, אף לא לשם 'גן עדן' והנאה מזיו השכינה, ואפילו לא משום שהאדם שואף להידבק בקב"ה, אלא אך ורק מכיוון שכך רוצה הקב"ה. גם בתפילת 'מודה אני' רואה רבינו עניין זה: עוד קודם שהאדם נטל את ידיו, כשעל אצבעותיו שורים עדיין 'עניינים לא טובים' (פה רואים אנו את זהירותו המופלגת של רבינו שלא להשתמש בביטויים שליליים, ואת המילה 'טומאה' ממיר הביטוי 'עניינים לא טובים') ואינו שייך עדיין ללימוד התורה - עליו להכריז שהוא עומד לפני הקב"ה בהודאה גמורה, מבלי הבט על מעמדו ומצבו ואם הוא מבין זאת או לא. הוא יודע ש'החזרת בי נשמת' ולכן הוא עושה את רצונו ומתמסר אליו בין אם הוא מבין זאת ובין אם לאו. בהקלטת הדברים ניתן לשמוע את לשונו של רבינו: "יע פארשטיין, ניט פארשטיין - ער טוט אלץ ווי דער אייבערשטער וויל".

ומוסיף רבינו, שזמן אמירת 'מודה אני' בבוקר, בו יוצא האדם ממדידותיו והגבלותיו ומתמסר לקיום רצונו של רבש"ע, הוא שעת כושר לקבל את הכח שניתן מלמעלה לעבודת היום - אל תוך הגוף, דבר שנותן כוחות למשך עבודת היום (תורת מנחם חט"ו ע' 71).

ב'מודה אני' גם כלולה הודאה בכך שאנו נזקקים להקב"ה. אני לא רק מודה לך, אלא מודה בך, מודה ביכולת הבלעדית שלך - רבש"ע - לתת לי את מה שאף אחד אחר איננו מסוגל, כמו בברכת "מודים" בשמונה-עשרה, הנאמרת יחד עם כריעה והשתחויה. תודה להקדוש-ברוך-הוא, שבו אנו מודים, אליו בטלים ובלעדיו לא יכולים. כך הוא ה'מודה אני לפניך' שבו פותחים את היום, זו קריאה של 'ביטול' להקב"ה.

רבה אמונתך

הרעיון שהאדם מפקיד את נשמתו בידי הבורא כאשר הוא שוכב לישון, ומקבלה ממנו עם בוקר חדשה ורעננה, מרומז גם בפסוק "בידך אפקיד רוחי" (תהלים לא, ו), שנאמר בסדר 'קריאת שמע שעל המטה', המדרש דורש את הפסוק בדרך המזכירה את "מודה אני".

וזה המדרש (מדרש תהלים מזמור כה): "זהו שאמר הכתוב (תהלים לא ו) 'בידך אפקיד רוחי'. בנוהג שבעולם, אדם מפקידין אצלו פקדונות והוא מחליף את של זה בזה ואת של זה בזה. אבל הקב"ה אינו כן אלא (ירמיה י, י) 'זה' אלקים אמת'. שמא עמד אחד שחרית וביקש נפשו ולא מצאה. או שמא מצא נפשו ביד אחר או נפשו של אחר בידו. הוי אומר 'זה' אלקים אמת'. אמר רבי אלכסנדראי, בשר ודם מפקידים בידו חדשים והוא מחזירן בלויים ושחוקים. אבל הקב"ה מפקידים בידו בלויים ושחוקים והוא מחזירן חדשים. תדע לך שכן הפועל הזה עושה מלאכה כל היום ונפשו יגעה עליו ושחוקה. וכשהוא ישן הוא יגע ומשלים נפשו להקב"ה ונפקדת אצלו, ולשחרית היא חוזרת בגופו בריה חדשה שנאמר (איכה ג כג) 'חדשים לבקרים רבה אמונתך'. ר' שמעון בשם רבי סימון אמר ממה שאתה מחדשנו לבקרים אנו יודעים

רבינו בעליה לתורה

"א-להי, נשמה שנתת לי טהורה היא" (ברכות ס ע"ב). במאות השנים האחרונות, התקבל בעם ישראל שלא לומר ברכה זו - שיש בה הזכרת שם ה' - קודם נטילת ידים כשאין ידינו נקיות, אלא תמורתה אומרים את תפילת 'מודה אני' (שאין בה הזכרת שם ה'). הרעיון של שתי התפלות זהה. גם בתוך ברכת א-להי נשמה' אנו מכריזים: "כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך..."

מסופר שבכנס של נוירולוגים מכל העולם, שהתקיים בארה"ב, נדונה התופעה של התעלפויות המתרחשות בשעות הבוקר, מיד לאחר הקימה מן השינה. אחד מהמחקרים שהוצגו שם, אשר נערך במשך שנים ארוכות, הביא למסקנה שהתעלפויות נגרמות כתוצאה מן המעבר החד שבין שכיבה לעמידה. המחקר גילה שזרימת הדם מן הרגליים למוח אורכת 12 שניות. כאשר מתבצעת קימה מהירה, הדם "נזרק" למוח במהירות רבה מידי והוא מגיב בתגובת שרשרת שגורמת להתעלפות. המחקר הסיק שמומלץ לכל אדם, גם אם אינו נוטה להתעלף, שלאחר קומו משנתו ישב על המיטה, יספור לאט עד 12 ורק אז יקום (יש להעיר ששנים רבות לפני כן כבר מצינו בדברי הגמ' (גיטין ע ע"א) על כך: חמשה דברים שאדם עושה אותם קרובין להביאו למיתה יותר מן החיים, ואחד מהם "ישן ועמד" מיד בלי שהייה ביניהם).

קם ממקומו פרופסור יהודי, שומר מצוות, וביקש את רשות הדיבור, וכך אמר: אצלנו היהודים יש מנהג עתיק, לומר תפילת הודיה מיוחדת לבורא עולם, על שזכינו להתעורר בבוקר בריאים ושלמים. התפילה הזאת נאמרת בישיבה, מיד כשמתעוררים. יש בה 12 מילים ואורך לומר אותה, לאט ובכוונה שנים עשרה שניות, וכאן הוא קרא לאט ובהטעמה את: "מודה אני לפניך מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך..."

נקודת האמונה והתמימות

רבינו זי"ע הגדיר (בחי' אלול תשמ"ו) את אמירת מודה אני כ'נקודת האמונה והתמימות'. הוא המסר המרכזי של 'מודה אני', אשר בו יש לפתוח את היום, הוא: יסוד ההודאה. 'תודה' היא מילת מפתח בעולמו של יהודי, המילה יהודי נובעת מהלשון של 'תודה'. מילה זו היא הבסיס לחיים יהודיים, ולכן

ושאל אותו: "האם כבר אמר את תפלת הבוקר 'מודה אני'?" ואז - מורה לו לומר בפניו את כל נוסח 'מודה אני'. לתדהמת האב, הילד, שעד כה כמעט ולא דיבר, פותח את פיו ואומר בבידור, מילה במילה: "מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיִם. שֶׁהַחַיּוֹת בִּי נִשְׁמָתִי בְּחַמְלָה. רַבָּה אֲמוּנָתְךָ". לכשנשית לבנו, ניווכח כי אף שהשעה הייתה שעת צהרים, מכל התפילות - בחר הרבי לבקש מהילד לומר דווקא את תפילת 'מודה אני', וראה זה פלא - הילד החל לדבר.

מה חידשה תורת החסידות?

יחסו מיוחד במינו רחש רבינו מליובאוויטש זי"ע לתפילת 'מודה אני'. מושג בכך ניתן לקבל כאשר מעיינים בחיבור המונמנטלי של רבינו, קונטרס 'ענינה של תורת החסידות' (אשר יצא לאור לראשונה בשנת תשל"ב, ובשנים האחרונות הופיע בהוצאת 'מעיינותיך', עם ביאורי ה'חוזר' מוריני הגאון רבי יואל כהן זצ"ל). בחיבור זה מאריך רבינו לבאר בעומק ובהפלאה מה חידשה תורת החסידות, ומה היא נקודת היסוד העצמית שלה.

בתור דוגמה בחר רבינו לבאר ענין אחד בתורה, המוסבר כפי שהוא על פי 'פשט', על פי 'רמז', על פי 'דרוש' ועל פי 'סוד', כשלאחר ההבנה היסודית של כל אחד מהרבדים בהם מוסבר העניין, מגיע רבינו לרובד הנוסף, ומלמדנו את החיות והבהירות והעומק ש'תורת החסידות' מכניסה בכל ד' החלקים שבפרד"ס התורה, ומיניה תדרשנו לכל העניינים שבתורה, אשר בהם כל שלב בפרד"ס התורה מעניק רובד עמוק יותר למה שהתגלה ברובד הקודם, ותורת החסידות מעניקה בדבר חיות מחודשת.

מהו הענין התורני שבחר רבינו כדוגמה, כדי להראות כיצד הוא מתפרש בכל חלקי פרד"ס התורה? - תפילת "מודה אני לפניך"...

לאחרונה, יצא לאור כרך חדש בסדרת 'אור התפילה', המלקט פתגמים וסיפורים מרבתינו על פי סדר התפילה. בכרך האחרון מופיע "מפתח" מכלל תורת רבינו זי"ע העוסקת ב'מודה אני', והגיעו לקרוב לארבע מאות מקורות שבהם הרבי מזכיר ומבאר תוכן וענין 'מודה אני'.

החסיד רבי שמואל זלמנוב זצ"ל, זכה להיות חסידים של שלושה אדמו"רי חב"ד - כ"ק אדמו"ר הרשב"י זי"ע, כ"ק אדמו"ר הרי"צ זי"ע ואחר כך היה מגדולי חסידיו של כ"ק רבינו זי"ע. הוא אמר פעם: אצל הרבי הרשב"י למדנו איך להתפלל שחרית, אצל הרבי הרי"צ - איך לומר ק"ש שעל המטה, ואילו הרבי חידש לנו את ענין "מודה אני".

חשיבות אמירת 'מודה אני'

תפילת "מודה אני" היא תפילה קצרה ופשוטה, בת שנים עשרה מילים בסך הכל, הנאמרת מיד עם היקיצה בעוד האדם שוכב על המיטה. הנוסח הזה מופיע לראשונה בספר "סדר היום" - ספרו של רבי משה בן מכיר שחי בצפת ובכפר הסמוך עין זיתים, בשנת שס"ה.

תוכנה של התפילה הוא נתינת תודה על כך שעם בוקר, שעה שאדם מתעורר משנתו, חוזרת נשמתו אליו. תפילה זו אינה כוללת את שם ה', ולכן אומרים אותה מיד כאשר מתעוררים - עוד לפני נטילת ידים. ומכיוון שההנאה מכך שהנשמה חזרה בבוקר, הינה מיד כאשר מתעוררים, הרי כשם שצריך אדם לברך על המאכל בסמיכות לתחילת ההנאה ממנו, כך - מיד כשמתחילים להנות בהנאה הגדולה - הכוללת כל ההנאות הפרטיות שבעולם - אשר רבש"ע החזיר לנו את הנשמה, צריכים אנו מיד לשבח ולהודות לקב"ה ולומר לו: "מודה אני לפניך".

בזמן הגמרא, נהגו לפתוח את היום ברגע היקיצה בברכת:

ובזה הוא מכיר שאין לכוחות הטבע שליטה עצמאית ומקיים את מציאות השם.

מעלת 'מודה אני' שאין בו שמות

תורה החסידות מאירה ומגלה לנו עוד רובד עמוק ופנימי ב"מודה אני": העובדה שאין מוזכר בו שמו של הקב"ה, אין בה חסרון. אדרבה, זוהי מעלת 'מודה אני'! כשאני מדבר ואומר לקב"ה: "מודה אני לפניך", אני פונה כביכול אליו ישירות. ולא כפי שמלובש ב'שם'. כל שם משמותיו של הקב"ה - אלוקים, א-ל, ש-ד, צבאות - מבטא גילוי ודרך שבו הקב"ה מתגלה בעולם. עצם המושג של 'התגלות' מורה על הגבלה מסוימת שהרי אינם דומים אופני התגלות בין אחד למשנהו, אבל לאידך ב'מודה אני לפניך' שלא מוזכר בה שם, זה התחברות עם ה'עצם' של הקב"ה שלמעלה משמות. אמירת 'מודה אני' היא הרגע שבו מכריזים על הקשר המהותי של יהודי להקב"ה.

בספר 'היום יום' (יא שבט) כותב רבינו זי"ע: "סדר היום מתחיל ב'מודה אני', ואומרים זאת קודם לנטילת ידים, אפילו בידים טמאות - מפני שכל הטומאות שבעולם אין בכוחם לטמא את המודה אני של יהודי. אפשר שחסר בזה או בזה, אך ה'מודה אני' נשאר בשלימות".

ה'מודה אני' מעורר חלק פנימי ועמוק בנשמה שלנו, החלק הכי נעלה, המכונה ה'יחידה' שבנשמה, עצם הנשמה שמוחזקת וקשורה עם הקב"ה בכבודו ובעצמו, ששום טומאה שבעולם לא יכולה לפגוע בו. וזוהי הסיבה שאנחנו אומרים 'מודה אני' לפני שנוטלים ידיים, לפני שנטהרנו מהטומאה ששורה עלינו בעת השינה, כי הטומאה יכולה לפגוע רק ברבדים החיצוניים של האדם, אבל בעומק ובעצם הנשמה, בפנימיות ממש - שם הטומאה לא יכולה לפגוע והנשמה נשארת בשלימותה. וכדברי רבינו (לקוטי שיחות כרך לא): שרשה של ההודאה שבאמירת "מודה אני" הוא ברצונו הפשוט של כל אחד ואחד מישראל, שישנו תמיד בכל נפש מישראל, יהיה מי שיהיה ובכל מצב שהוא, וכפסק-דין הרמב"ם הידוע (הל' גירושין פרק ב) שכל איש ישראל רוצה תמיד לקיים רצון קונו. ועניין זה הוא בהדגשה תיכף בקומו משנתו, שכל איש מישראל תיכף כשקם משנתו מוכן הוא לעבוד להשם-יתברך בכל יכולתו ולשרתו כל היום".

סגולה לניצול הכוחות ולשמחה

כך כתב רבינו זי"ע ביום ב' שבט תשי"ב בתוך מכתב ארוך שהופנה ליהודי שזכה להיכנס ל'יחידות' אצל רבינו (מובא כאן בתרגום מאידיש):

"ההתחלה של [הבוקר של] יהודי היא, שכאשר הוא קם משנתו הוא אומר: "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך". היינו שהוא מכיר שהשם-יתברך הוא בעל-הבית ומושל על העולם בחמלה רבה. כלומר, דרישותיו של השם יתברך מאדם [בכלל] ויהודי בפרט, הרי הוא - ברוך הוא - דורש רק מה שיכולים לעשות. ליתר דיוק, מה שדורשים מיהודי, בוודאי באפשרותו לבצע בזמן המתאים".

ובהמשך לכך מבקש ממנו הרבי לנצל כוחותיו להאיר את סביבתו.

במכתב נוסף, מיום ט' אדר תשט"ו - כותב רבינו ליהודי שביקש ברכה לבריאות: "במענה על מכתבו מעש"ק, והידיעות ע"י הטעלעפאן, הנה בדעתי אני עומד אשר אחת התרופות הכי טובות בענייני בריאות בכלל ובמצב בריאות שלו בפרט הוא היסח הדעת, וכיון שמחשבת האדם משוטטת תמיד, הדרך להיסח הדעת הוא על ידי התבוננות במחשבה

הגאון רבי מרדכי פרקש

"...רבינו זי"ע הגדיר (בח"י אלול תשמ"ו) את אמירת מודה אני כ'נקודת האמונה והתמימות'. הוא המסר המרכזי של 'מודה אני', אשר בו יש לפתוח את היום, הוא: יסוד ההודאה. 'תודה' היא מילת מפתח בעולמו של יהודי, המילה יהודי נובעת מהלשון של 'תודה'. מילה זו היא הבסיס לחיים יהודיים, ולכן היא גם נקודת המוצא לכל היום..."

משנתו. כאמור, כשאדם קם משנתו הוא איננו שייך עדיין להתבוננות שכלית, אבל כתוצאה מהאמונה הפשוטה הנטועה בלב ישראל, מכיר היהודי באמונה הטהורה - שהוא ניעור משנתו מפני שהקב"ה מחזיר לו נשמתו.

ובלשון רבינו זי"ע (במאמר 'ראשית עריסותיכם' תשכ"ח): "מבואר בספרי מוסר בפירוש הכתוב ראשית עריסותיכם גו', שעריסותיכם הוא גם מלשון עריסה, וקאי על הזמן שהאדם קם ממיטתו בכל בוקר, שאז נשמתו היא רק באפו כ'תינוק שנולד', שזהו גם דיוק הלשון עריסה, שהיא מיטת התינוק, הנה 'ראשית עריסותיכם' - 'חלה תרימו תרומה', שהוא ענין אמירת 'מודה אני לפניך' תיכף ומיד כשניעור האדם משנתו. ובשיחת כ"ו סיון תשכ"ט: "תחילת היום - צריך להיות קשור עם 'תרימו תרומה' (לה): עליו להתחיל את היום - לפני כל הענינים והצרכים שלו ולפני שיוצא לעולם - באמירת 'מודה אני לפניך', ליתן תודה גדולה להקב"ה, ולקבל אותו עליו בתור 'מלך חי וקיים', מנהיג וקיסר שלו, שע"פ הוראותיו יתנהג במשך כל היום".

מצבו הטבעי של העולם משדר תחושה כאילו העולם מתנהל על פי כוחות הטבע וחוקיו. שליטתו המוחלטת של הקב"ה אינה ניכרת בו. וזוהי בעצם ההכרזה והתפילה 'מודה אני'. מיד בקומו מהשינה, 'ראשית עריסותיכם', יהודי מכריז שקיומו הוא אך ורק בזכות הנשמה שהקב"ה העניק לו בבוקר,

שאמונתך רבה לגאלנו".

במדרש זה אנו מוצאים את ההסבר במילים 'רבה אמונתך' מובן הפשוט של אמונה: לאחר שהיהודי מפקיד את נשמתו בידי הקב"ה בלילה, באומרו 'בידך אפקיד רוחי', הרי בבוקר הקב"ה מחזיר לו אותה טהורה ומחודשת, זו האמונה, מלשון 'אָמון', שיש בינינו עם הקב"ה שמחזיר לנו את הנשמה מדי בוקר.

בנוסף, המדרש גם מסביר זאת במובן של אמונה בתחיה"מ ובגאולה העתידה. המדרש משווה את החזרת הנשמה לגוף עם שחר, לבוקר הגאולה. מכך שאנו חווים כל בוקר 'תחייה', לאחר שהפקדנו את הנשמה בידי בורא עולם ומנהיגו בלילה - אנו מתחזקים באמונה בתחיית המתים של הגאולה העתידה, שכן ההתעוררות בכל בוקר היא מעין תחיית המתים (חז"ל (ברכות נז ע"ב) אכן הגדירו את השינה כאחד מששים במיתה), ובאמירתה אנו מכריזים: כשם שהקב"ה מחיה אותנו כל בוקר, כך אנו מאמינים 'רבה אמונתך' שהוא יקים לתחיה את המתים לעתיד לבוא. וכן הוא במדרש רבה (איכה ג, ח) על הפסוק 'תִּדְּשִׁים לְבָבְךָ רֶכֶּה אֲמוּנָתְךָ': "אמר רבי אֶלְפִּינְדִּירי עַל שְׁאֵתָהּ מְחַדְּשֵׁנוּ בְּכָל בֹּקֶר וּבֹקֶר, אָנוּ יוֹדְעִין שְׁאֲמוּנָתְךָ רֶכֶּה לְתַחִית הַמֵּתִים".

'ראשית עריסותיכם' - הודאה

לא בכדי נקבעה תפילת 'מודה אני' דווקא עם קום האדם

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

המרכזי של 'מודה אני', אשר בו יש לפתוח את היום, הוא: יסוד ההודאה. 'תודה' היא מילת מפתח בעולמו של יהודי, המילה יהודי "...רבינו זי"ע הגדיר (בח"י אלול תשמ"ו) את אמירת מודה אני כ'נקודת האמונה והתמימות'. הוא המסר המרכזי של 'מודה אני', אשר בו יש לפתוח את היום, הוא: יסוד ההודאה. 'תודה' היא מילת מפתח בעולמו של יהודי, המילה יהודי נובעת מהלשון של 'תודה'. מילה זו היא הבסיס לחיים יהודיים, ולכן היא גם נקודת המוצא לכל היום..."

כולו בתודה ובשמחה.

בואו ונתחזק באמירת 'מודה אני' בתוספת שמחה ונודה גם על היכולת ועל ההזדמנות שניתנה לנו לומר 'מודה אני', אמירה שמבטאה את הכח העצמי של הנשמה את האמונה כולל האמונה שבקרוב נזכה ליום בו יחזיר הקב"ה את הנשמות לגופים 'והקיצו ורגנו שוכני עפר' ונקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש. "...רבינו זי"ע הגדיר (בח"י אלול תשמ"ו) את אמירת מודה אני כ'נקודת האמונה והתמימות'. הוא המסר

אחרת ועל פי הציווי עבדו את ה' בשמחה, ועבודת השם הרי צריכה להיות תמיד (וכמו שנאמר שויתי ה' לנגדי תמיד, וענין זה הוא התחלת ד' חלקי טורים ושולחן ערוך), הרי צריך להתבונן בענין המביא לידי שמחה שזהו גם כן כפשוטו, התחלת התבוננות האדם בכל יום ויום, וכלשון רבנו הזקן בסידורו שמיד שניעור אומר מודה אני וכו', וכי אפשר לאדם שמחה גדולה משמחת ההכרה שהוא נמצא לפני מלך מלכי המלכים שרבה אמונתו וכו'". עכ"ל"ק.

הדבר מרומז גם במילים 'בחמלה רבה אמונתך'. הכוונה במילים אלה היא גם לאמונה של הקב"ה ביהודי וביכולותיו למלאות את תפקידו בעולם, השמחה והבטחון העצמי שניתן ליהודי מזה ש"רבה אמונתו" בי, ולכן החזיר לי נשמתי הבוקר לעבוד אותו בשמחה ובטוב לבב.

עומק חדש ב'מודה אני'

בפעם האחרונה, לעת עתה, שבה זכינו לשמוע דברות קודש מרבינו, בשבת פרשת ויקהל תשנ"ב, האריך בנושא 'מודה אני' והאיר בו עומק חדש. וז"ל: "התחלת העבודה דכל יום ויום (כשנעשה 'בריה חדשה') היא באמירת 'מודה אני לפניך'... אמירת 'מודה אני לפניך' אינה לאחר הקדמת התבוננות ומחשבה, ואפילו לא התבוננות ומחשבה קלה, אלא "מיד כשניעור משנתו" - כי, ההכרה וההרגש ש"מלוא כל הארץ כבודו" הוא בפשיטות (גם בעת השינה) אצל כאו"א מישאל מצד עצם נפשו האלוקית שהיא בכל התוקף והשלימות תמיד, גם בעת השינה (ואדרבה, בעת השינה לא נרגשים הענינים שמעלימים על עצם נפשו), ולכן, כשנעשה "ברי' חדשה" ומתחדש הרגש מציאותו ("האני"), אומר מיד "מודה אני לפניך", שמקדים ה"מודה" ל"אני", ומציאות ה"אני" היא "לפניך" - מסירה ונתינה דכל מציאותו להקב"ה".

בשיחה זו הזכיר רבינו שעניין 'מודה אני' נוגע לא רק להתעוררות משנת הלילה, כי אם - גם להתעוררות מהשינה ברוחניות הענינים, וכמו שכותב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד): 'עורו ישנים משינתכם... אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן וכו'". ומה שעל האדם לעשות "מיד כשניעור משינתו" ברוחניות, הוא לומר "מודה אני לפניך" - להתחבר ולהתאחד עם הקב"ה עצמו, וכך לגלות כיצד כל חייו, הקשר שלו עם יהודים אחרים והעולם כולו הם דבר אחד עם הקב"ה.

יום בריא

מכאן אנחנו למדים את החשיבות העצומה של תפילת 'מודה אני'. להקפיד בכל בוקר, מיד כשמתעוררים, לומר את המשפט הקצר הזה, המבטא את הקשר המהותי והפנימי בינינו לבין הקב"ה.

עניין זה, שמתחיל את היום, הופך ליסוד בעבודת כל היום כולו. נקודה זו של ביטול והתקשרות עצם הנשמה עם הקב"ה בעצמו נמשכת ומתפשטת על כל היום, בבחינת "נר תמיד". בהקשר לזה הרבי מביא דברי הבעש"ט (כתר שם טוב סימן רי"ב) בגודל החשיבות שיש למילה הראשונה שאותה אנו מוציאים מהפה כשאנו מתעוררים מהשינה והשפעתה על כל היום. לכן, יש משמעות מיוחדת לכך שהמילה הראשונה שבה אנו מתעוררים תהיה תודה לקב"ה. המשפט שבו אדם פותח את היום, משפיע על היום כולו. כשאדם קם ומילותיו הראשונות הן תודה לקב"ה, מתוך הכרה שהכל בא ממנו.

עומדים אנו בימים הסמוכים ליום ההילולא ג' תמוז. נתחזק ב'תפלתו החביבה' של רבינו, התפלה שדרכה האיר וגילה את הכח העצום של הנשמה היהודית, וברי הדבר שחי יום-יום שמתחילים עם 'מודה אני' כראוי, ישפיעו על כך מהלך היום

רבינו נושא מדברות קודש

'מודה אני' על אמירת 'מודה אני'

כשנפגש עם הרבי הריי"צ נ"ע סיפר לו רבי יחזקאל: 'באחד הימים בשהותי במחנה כפיה ברוסיה, קמתי בבוקר והתחלתי לומר "מודה אני", ואז מחשבה עלתה בראשי: על מה אודה לה' כשאני יכול לקיים שום מצוה? יושב במאסר קשה, במחנה כפיה, איני יכול להניח תפילין ואף לא ללמוד תורה, בלי ספרי לימוד ובלי תלמידים... וכך אני שוכב ותוהה על מה אומר 'מודה אני'? אם איני יכול ללמוד תורה ולקיים מצות, אז על מה עלי 'להודות'...

הרהורים אלו שעלו בראשי הסבו לי צער נפשי, הרגשה כואבת של 'אין לי כלום'... אבל אז - המשך רבי יחזקאל אברמסקי וסיפר - עברה לי בראש עוד מחשבה: אכן, הכל נלקח ממני גם הגשמיות וגם הרוחניות, אבל את אמירת 'מודה אני' את זה הרי הם לא לקחו ממני! אם כן, על זה גופא אני צריך להגיד 'מודה אני', על היכולת הנצחית להמשיך ולומר 'מודה אני'...

ואז - אמר רבי יחזקאל -הבנתי גם את המשך התפילה, 'רבה אמונתך': מודה אני על יכולתי להמשיך עם האמונה בהקב"ה...

הגיב על כך רבינו הריי"צ זי"ע: 'משתלם כל המאסר רק בכדי לזכות לבוא להרגשה נעלה זו'...

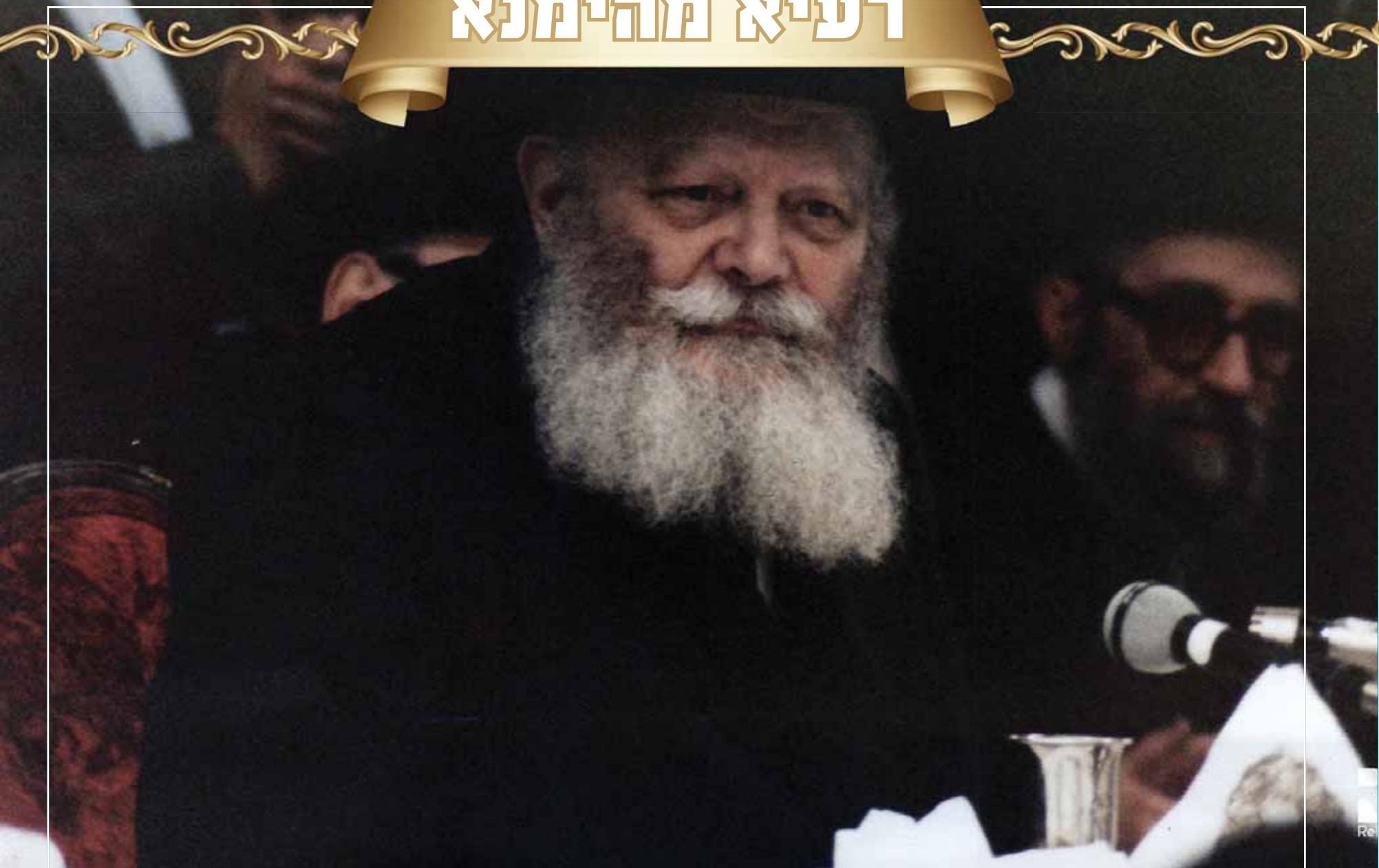
מעשה נפלא, שאותו שמעתי מהגאון הגדול החסיד רבי זעליג פלדמן זצ"ל, ראש ישיבת 'תומכי תמימים' בכפר חב"ד:

כידוע, כ"ק אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש זי"ע פעל במסירות נפש ברוסיה, במיוחד לאחר המהפכה הקומוניסטית. באותם ימים, עיסוק בחיזוק היהדות היה כרוך בסכנת חיים, היו נענשים על כך בגזר דין מות רח"ל או במאסר ושילוח לסיביר.

רבינו הריי"צ עצמו גם הושב במאסר וניצל בניסים מגזר דין מות שהוחלף לגלות, עד שנגאל מהמאסר ביום י"ב תמוז תרפ"ז. רבים מהחסידים שפעלו בשליחות הרבי הריי"צ במסירות נפש להחזקת היהדות, נעצרו והוגלו למחנות עבודה ומהם שלא חזרו, הי"ד.

בין הרבנים הפעילים לחיזוק יהדות ברוסיה - שלא היה חסיד חב"ד, אך היה מקורב מאוד אל הרבי הריי"צ, ובמיוחד עסק בהשתדלות עבור שמירת היהדות - היה הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, רבה של סלוצק, בעל "חזון יחזקאל". גם רבי יחזקאל נאסר והוגלה לסיביר על 'עוון' החזקת היהדות, ובהמשך שוחרר וגורש מרוסיה, עד הגיעו לאה"ק שבה היה מגדולי הרבנים.

רעיא מהימנא

מ. הלוי

מורה הנבוכים

שעה של 'קורת רוח' בשיחה מרתקת עם הרב החסיד רבי שמואל רסקין שליט"א על השקפתו הבהירה של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע בנושאים השונים בהם בני דורנו חשים נבוכים ומבולבלים

התמודדות עם ספקות / סתירות בין מדע לתורה / חידושי הטכנולוגיה ושמירת התורה והמצוות בארץ ישראל

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

שכל תלמידיו אחריו עמלו להחדיר בנו החסידים, על ידי תורתם, על ידי תפילתם, ועל ידי כל תהלוכותיהם בקודש, הוא כי "אלץ איז אלקות" [=הכל הוא אלקות]. "אין עוד מלבדו" פירושו לא זו בלבד שאין עוד אלוהים מלבד הקב"ה, אלא שאין שום דבר מלבדו. כשחסיד היה מגיע לליז'ענסק או לרוז'ין, לקוצק או לבעלזא, והיה דבק ברבו, כל חסידות לפי דרכה - הכל היה כדי להחדיר בעצמות את האמונה הזו בצורה שנחיה אותה, שנרגיש אותה, שנחוש שהכל אלקות.

"הרבי זי"ע, פשוט לקח את אותו אור גדול שקיבלנו מהבעל שם הקדוש, את אותו ענין של "אין עוד מלבדו", והוריד אותו יותר למטה. הוא הצליח להעביר את חום החסידות, את אור האמונה המוחלטת שהמציאות היחידה היא הבורא יתברך, בתוך נוסחאות ומכתבים שדיברו גם אל ליבו ונשמתו של יהודי שנראה רחוק, יהודי שהדרך היחידה ללבות את הנשמה שלו ולהבעיר בו את האמונה, היא רק באמצעות ההתמודדות עם שאלותיו וספקותיו. ההתייחסות של הרבי לכל שאלה ומבוכה בכל תחום הייתה במילים שכליות, אבל הן היו בנויות היטב על אבן השתיה, על התשתית של שורש ההשקפה שהקב"ה הוא הכל. פה הכל מתחיל, ועל זה הכל בנוי..."

"הרבי היה 'איש האמונה' שאין דוגמתו. מאמין באמונה הכי שלמה, באופן מוחלט - שיש השי"ת בעולם, הבורא ומנהיג לכל הברואים. כולנו

מאמינים בכך במאה אחוז, אבל אצלו אלה גם היו המשקפיים בהם הוא הביט בכל דבר. לא בכדי הרבה לצטט, להעמיק בזה בשיחותיו, ואף לייסד את הוראותיו על דברי הרמב"ם ב'שמונה פרקים', שנפסקו להלכה בשולחן ערוך סימן רל"א: "בכל דרכיך דעהו, ושיהיו כל מעשיך לשם שמים".

"זה מה שהרבי לימד אותנו, ואכן הצדק עמך כי זה לימוד לכל אחד מאיתנו, וגם ליראי שמים. אחד היסודות שהרבי הורה כדרך מדרכי עבודת ה' הוא שאין כזה מושג של קיום רצון הבורא יתברך רק בזמני הלימוד והתפילות. אלא כל ה-24 שעות של היממה משועבדות כולן כמקשה אחת של עבודת השי"ת וקיום רצונו "בכל דרכיך, ובכל מעשיך". זה היה סוד השליחות, שהרבי שולח אברך צעיר עם ב"ב ל'שליחות' בפנינה גידחת בעולם - זה משום שאין פרטיות, אין רצונות אישיים, אין זמנים שאנחנו בהפוגה מעבודת

לעומקם של סוגיות ההשקפה. איך זה קורה? מאיפה הכוח לשילוב הזה? את זה כנראה נצטרך להשאיר להזדמנות אחרת.

טוב, באתי לחב"ד... אמרתי לעצמי, ידעתי שזה יהיה שונה. ומיד צללנו לסוגיה לשמה ביקשתי לשוחח עם איש שיחי. האוירה מְנַעֶמֶת, הרב רסקין האזין לשאלותינו ופרס את משנתו בטוב טעם, בלהט חסידי שהתמזג בחן ובמתק שפתיים כשהתוצאה לפניכם.

תשובות של חסידות!

כהקדמה לדברים, ביקשנו לשאול את הרב רסקין:

האם כל הסיפורים על מפגשיו של הרבי זצוק"ל עם אנשי מדע ופילוסופים, המכתבים שכתב להם או ההתייחסויות שלו לשאלות מסוג זה אמורים לעניין גם יהודי חרדי ובמיוחד אברך חסידי, שברוך ה' ראשו נקי מספיקות והשאלות הגדולות שמעסיקות אנשים מבחוץ כלל לא מטרידות אותו? האם אין תחום זה נכנס להגדרה של תורה לנבוכים, לספקנים?

"ממש לא". עונה הרב רסקין ואומר בלהט: "אתה נוגע

"אין עוד מלבדו" ו"גילוי אלוקות" הם לא רק מושגים, אלא מובנים מעשיים שעושים סדר במבוכי החיים

כאן באחת הנקודות היסודיות ביותר. הרבי ממש לא עסק בספיקות, בחקירות שאת העיסוק בהן הגבילו גדולי ישראל עצמם, כיון שהן מיועדות אך ורק לאנשים שתולעת אוכלת בהם.

"עלינו להבין נקודה חשובה ביותר", מטעים איש שיחי. "הרבי צעד בדרך החסידות של הבעש"ט הקדוש, והחדיר לעצמותינו את ההכרה הפשוטה וה'מפתיעה' - שיש הקדוש ברוך הוא בעולם! וזה דבר שעל כל אחד לדעת, לא רק מי שיש לו ספיקות.

"אתה בטח מיד תמה: זה שיש הקב"ה בעולם? - את זה ודאי כל אחד יודע! ומהו החידוש בדבר? הלוא הכל מאמינים ויודעים שיש הקב"ה!?"

"אלא שאחד היסודות שלימד הבעל שם טוב הקדוש, יסוד

שונה היא חב"ד מכל חסידות אחרת. שונה בכל כך הרבה מובנים, בדברים שלפעמים מעוררים תהיות ומחשבות, אבל גם בהיקף והמגוון של התחומים שיש לה אמירה בהם. חסידי חב"ד, וחסידות חב"ד בדורנו, נבנו הרי בצלמו ובדמותו הנשגבת של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל. שגם את אישיותו רבת האנפין, קשה מאוד לתחום להגדרות ברורות, לתחומים מוגבלים. כך שמעבר להפצת היהדות, לחידושי התורה, להקמתה של רשת בתי חב"ד בכל העולם, עסק הרבי מליובאוויטש רבות גם בתשובות לשאלות הנוגעות בהשקפה, במרחבים שבין אמונה למדע, ובשאלות שהם בבחינת דע מה שתשיב, כמו ההתייחסות לשואה או לחיי הדת בארץ ישראל.

לקראת יומא דהילולא השלושים, במסגרת הגליון המיוחד של 'המבשר', ביקשנו לגעת על קצה המזלג, לטעום משהו מתחום שאולי פחות ידוע לרבים: רבים משומעי לקחו של רבינו, היו אנשי מדע לא דתיים שהחלו את צעדיהם הראשונים ליהדות, או סתם יהודים ששאלות אמוניות הפריעו להם, וידעו שכתובת הדואר: "770 איסטון פרקוויי" בברוקלין היא המקום לשלוח את לבטיהם. לא רק מכתבים, אלא גם 'שיחות' שהשמיע ברבים עסקו לפעמים בתחומים שנוגעים לשאלות השקפתיות שונות, שאף שהם משנה סדורה של ממש, אפשר גם לקבל טעימה מהם. לשם כך שמנו פעמינו ופנינו אל הרה"ח רבי שמואל רסקין שליט"א,

מחבר ספרים פורה בהשקפה, בחסידות ובהלכה, ורק לאחרונה הוציא לאור ספר שנקרא 'פגישות עם התניא' בו הוא מעביר את תכניו של הספר הקדוש בשפה שתהיה ברורה ליהודי בן זמננו. שמו התפרסם מעבר לד' אמותיה של היהדות החרדית, כיון שהוטלה עליו מלאכת שמים לקרב רחוקים באמצעות שיעורי תורה המועברים באמצעים שאנשים שאינם באי בית המדרש צורכים בהם תכנים.

הוא האיש שהומלץ לנו עליו ככזה שיכול לפתוח צוהר לחלק הזה במשנתו ובהשקפת עולמו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל.

בתחילת השיחה, כבר ברגע הראשון, הרשינו לעצמנו לשאול אותו שאלה שלא מן הענין. אבל אל לכם לדאוג, החמימות החב"דית בה התקבלתי, הנמרצות, שמשותלות להם איכשהו במצח הרחב והחושב, הן שנתנו את ההעזה לשאלה שכזו:

מה לאיש ספר, שמאחוריו ספריה תורנית ענקית שלא מביישת 'אוצר ספרים' של בית מדרש הומה, ולעיסוק בפעילות קודש עם יהודים שאינם מקפידים על קלה כבחמורה, בלשון המעטה?

מתחייך הרב רסקין ואומר: "זו השליחות של הרבי שהביאה אותי לכאן. נכון, עיקר עיסוקי הוא ללמד תורה, אבל בו זמנית אני מקיים את שליחותו של רבינו זיע"א להביא 'אידישקייט' ליהודים בסביבה. זה אולי לא ידוע כל כך, אבל כמותי יש יותר מ-700 אברכים שפתחו בתי חב"ד בשכונות של הציבור הכללי בכל רחבי הארץ, וברוך ה' אנחנו רואים פירות בעמלינו, בהתקרבות של ציבור עצום לחיי תורה ומצוות. בשעת אחר צהריים זו מגיעים לבית חב"ד הורים שלא מגדירים עצמם קרובים ליהדות כדי לרשום את ילדיהם לקייטנת הקיץ שלנו. אלה ילדים שלומדים במוסדות ממלכתיים שאינם מעניקים גרם של יהדות, בקושי יודעים 'שמע ישראל'. ובהזדמנות הפז של ימי החופש אנחנו משתדלים ללמד אותם כמה שאפשר".

אבל לא לשם כך התכנסנו. זה באמת מרתק לראות את ה'חיות' וה'פעלתנות' של אדם שמיד לאחר מכן צלל איתי

ידעת והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים. תמונה נדירה של רבינו באחת מהתוועדות הקודש בהן לימד דעת את העם

בעמקות, ויש גם דרכים והכוונות ומהלכים שלמים לכל רבי בעבודת ה'. והנה במשך השנים, מעיון במאמרי החסידות של הרבי זי"ע, שמתי לב שה'בריה התיכון' העובר במשנתו: בלתי להשם לבדו! הכל צורך גבוה. על האדם פחות להתעכב במה שהיה, לאיזה מקום נפל ולאילו מדריגה ברצונו להתעלות. במקום להשקיע עצמו במדריגות שונות ובהישגים, מצוות הדור היא להתעלם מרעשי הרקע, ולהשקיע את עצמו ואת כל כוחותיו לנצל את הזמן והכשרונות שה' נתן לנו - לשם עבודת השי"ת, בלימוד התורה, בקיום המצוות, ובכל דרכיך דעהו - בהחדרת האמונה בעולם סביבנו במידה הרחבה ביותר. בצורה הטובה ביותר.

זו נקודה מעניינת מאוד בדרכי העבודה, אבל איך זה משליך על הנושא שלנו? על ההשקפה והצורה שהרבי זי"ע חנך את החסידים להסתכל על עולם הזה?

"בעצם, נקודה זו גרמה ל'שני הפכים' שמשלימים זה את זה. מצד אחד יש כאן 'כוח עמוק' לעולם, ולהבלי עולם הזה. הבז בעיניים של הרבי ל'מודרניזציה'... אין זמן כעת להאריך אבל ספרי הרבי מלאים בשיחות שדיבר על אמריקה של הימים ההם, כמה זלזל וגיחך מהשיקוע של אנשים בהבלי עולם הזה. בכל דבר עליך לבדוק כיצד הוא עוזר לך בעבודת השי"ת, ואל תרמה את עצמך... ל'עולם הזה' והבליו אין מה לומר לנו ולחדש לנו. אבל בד בבד, דוקא בגלל שאין עוד מלבדו, התייחס הרבי לכל מה שיש בעולם ככלי שאפשר לנצל לעבודת ה'. כל מה שעוזר לנו לעבודת השי"ת, יש להתבונן בכך שהקב"ה הביא את זה, ויש כאן כלי נוסף שיש להשתמש בו לרצון השי"ת."

רבי השיב מעוון. יהודים מכל גווי הקשת באים להתברך מרבינו

והיה 'נקלע' לחצר הרבי ב'סתם יום', היה רבי חיים מרדכי חודקוב זצ"ל, הגבאי הראשי של הרבי, ניגש לברר על סיבת ההגעה, ומעיר בשליחות הקודש, שאין שום היתר והצדקה לעזוב את ה'שליחות' שהיא רצון ה'.

"במשך השנים שמתי לב לדבר מעניין: לכל אחד מרבותינו מליובאוויטש, עולמות שלמים של משנה סדורה ורחבה ב'עיון והשכלה', וב'עבודה'. עיון והשכלה, זה עיון בתורת חב"ד

הבורא ית'. הייעוד הוא לקיים את רצון השי"ת בכל עת ובכל רגע, ומתוך אמונה מוחלטת בהשי"ת שכך רצונו שנעשה, ועליו יהבנו.

"במשנת הרבי - אין 'חופשות'. הדבר ה'גס' והמופרך מאליו, זה לצאת לחופש למספר ימים... ולא רק על 'חופשה גשמית' אנו מדברים, אלא גם אם אברך שהיה שליח באיזו מדינה רחוקה התאווה להיות מספר ימים בצילו של הרבי,

הרבי וגיוס בחורי הישיבות

זאבי (גנדי) ז"ל עובר בפני הרבי במעמד חלוקת הדולרים, ושואל: מה עוד לא עשיתי בכנסת בשביל שלימות ארץ הקודש? ענה הרבי: "להכריז בכל עת מצוא, שארץ ישראל שייכת לעם ישראל, על ידי תורתם בישראל" דהיינו שאוירא דארץ ישראל הוא אויר של תורה, וככל שהתנהגות בארץ יהיה על פי תורה, ככה לא יהיו שום בעיות בשלימות הארץ. שאל גנדי: כוונתי היתה מה אוכל לפעול בכנסת? והרבי ענה, כן כן, בכנסת! שיהיה ברור מאוד שזו האמת! זו המציאות.

ישנם כאלה שדבקו, כביכול, בשלמות הארץ איננה קשורה לתורה. הארץ היא אידיאל נפרד, שאינו קשור לקב"ה ולתורה. לדאבוננו, רואים אנו שאותם אנשים וזרמים תמיד היו נהרות המכזבים ובעניין שהיה דגל המאבק שלהם - שמירה על ארץ ישראל - נפלו ומסרו שטח קדוש שאינו שייך להם, כי אם לקב"ה אשר "הוא נתנה" כפי שמסביר רש"י בפירושו הראשון על התורה, לידי נכרים. כאשר יש שיטה שאינה נובעת מהתורה -

סופה שלא תחזיק מעמד, שכן קיומה איננו אמיתי. אצל רבינו, כמובן, ההשקפה בענין 'שלמות הארץ' נבעה מתוך התורה. הרבי עורר נגד הרעיון האווילי של 'החזרת שטחים' עוד לפני שמישהו התחיל לחלום על המעשה המסוכן הזה, מיד אחרי מלמת 'ששת הימים' בשנת תשכ"ו. הרבי דיבר אז באריכות גדולה על הרש"י הראשון בבראשית, שאם אומות העולם יאמרו 'ליסטים אתם' וכו', וזעק שעצם המחשבה שהמצאות עם ישראל בארץ ישראל היא בבחינת 'ליסטים אתם' (כפי שישנם שחושבים לפעמים) נובעת מחוסר אמונה, שהרי "הוא

בשבוע בו מתקיים הראיון, נחקק החוק כנגד בני התורה ועולם התורה, האם לרבי שישב בכלל בארצות הברית, הייתה התייחסות למעמדם של בני הישיבות בארץ ישראל? כמובן. באותה אספקלריה ממש ראה הרבי גם את זכות הקיום בארץ ישראל. הרבי הבין בפשטות - וכך אמר גם לפוליטיקאים והמדינאים שעלו לקבל את עצתו וברכתו ולשמוע את דעת קודשו בעניינים הנוגעים לכלל ישראל - שקיומו של עם ישראל בארץ ישראל במצב הנוכחי, הוא קיום ניסי ומעל דרך הטבע. הרבי אמר פעם ל'כתב צבאי' בשם שלמה שמיר, שבני ה'קיבוצים' הם המאמינים הגדולים ביותר, כיון שבדרך הטבע אין קיום לארץ ישראל, ומדוע א"כ אינם עוזבים ויורדים לחו"ל? הרי שהם מאמינים גדולים בחסדי ה'... אם כך, פשוט שבכדי לזכות להנהגה למעלה מדרך הטבע הוא רק ע"י קיום תורה ומצוות, ולימוד התורה, אם כך, אפוא, בני הישיבות הספונים באוהלה של תורה הם המקיימים את הארץ בכח של למעלה מדרך הטבע.

לאידך גיסא, על פי תורה יש לפעול גם בהשתדלות בדרך הטבע, ולכן אלו שלא זכו לעסוק בלימוד התורה, מקיימים את הארץ ע"י זכויותיהם לעסוק בהגנה על יהודי ארץ ישראל, ומוסרים את נפשם לכך לאחר שנבחרו בהשגחה עליונה לכך. אבל וודאי שעיקר קיום ארץ ישראל, הוא בהשגחה עליונה, כאשר עיקר העול מונח על אלה העוסקים בלימוד התורה שמביא להשגחה העליונה למעלה מדרך הטבע, ואף התבטא פעם שמי שמתחמק מקיום חובתו זו, הרי הוא 'עריק' לכל דבר וענין. יש 'קטע וידאו' מפורסם מאוד, בו נראה ח"כ רחבעם

בראה - והוא נתנה לאשר ישר בעיניו". כמו"כ עמד רבינו על האיסור של 'לא תחנם'. ולא לו שטענו בפניו שיש להתיר מסירת שטחים קדושים שהקב"ה נתן לעם ישראל לידי גויים משום 'פיקוח נפש', הוכיח מההלכה, שאדרבא - בהלכות שבת מבואר בסימן שכ"ט, שמחללים את השבת מפני פיקוח נפש, ושם עוסקים בגויים שמתקרבים לגבול, והרי זה פיקוח נפש גלוי ומיידי - לא בארץ ישראל, אלא בנהרדעא - וההלכה פסוקה שמחללים עליהם את השבת מיד, כי זהו פיקוח נפש מיידי שאי אפשר לדחות לאחר השבת! ומכאן הסיק שהיות ועל ידי החזרת השטחים, יהיו מיליוני גוים שיתקרבו סמוך לגבולות הארץ, הרי זה פיקוח נפש ממש. "ואחריתו מי ישרונו" - כאשר לדאבון כל לב, אנו חוזים וחווים כימינו את התממשות דבריו הקדושים, אחת לאחת. לא נפל ממנו דבר.

כמה פָּאָב על כך שיש יהודים שדווקא מחמת 'כוחי ועוצם ידי', ומחשבותיהם על 'אתחלתא דגאולה', מרגישים 'בעלות' על ארץ ישראל, כאילו היא בידיהם בשביל לסחור בה... המהלך של הרבי היה היפך ה'לאומיות' שמיוצגת כיום ע"י הצד הימני במפה הפוליטית.

כך אנו למדים גם משיחה שהתקיימה בין הרבי עם אחד האדמורי"ם זצ"ל, בנוגע ל'קצבאות הילדים' בארץ ישראל, והרבי התבטא שאת הקצבאות יש להעניק גם למגזר הערבי... אותו אדמו"ר תמה בפני הרבי על כך, אך הרבי לא הבין את תמיהתו - הרי גם הגויים מצווים בפריה ורביה, ואם כך - על פי אספקלריית התורה - אין להפלותם מהתמיכה התקציבית... שהרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא".

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

זמן ארוך יותר משה ימים בני 24 שעות... זאת כדי להתאים לדעת המדע הטועה בתארוכים שונים ומופלגים, אך הרבי זעק על כך, ומנהמת ליבו הטהור עורר שכל סטיה קלה מהאמת המבוארת בתורה ובחז"ל - היא שקר גמור וכפירה מוחלטת! והא ראייה, אנחנו בני ישראל מעידים על השבת, והשבת שלנו היא יממה של 24 שעות. אנחנו מעידים בכל שבת ושבת, ב'עדות גמורה' - כי ששת ימים עשה ה' את השמים והארץ, וביום השביעי שבת וינפש. בכך, טען הרבי, אנו מעידים 'ששת ימי המעשה' של בנין העולם, הם מאותו סוג של היום השביעי. 'ויהי ערב ויהי בקר'. זו המצוה של שבת, זה העדות שלנו, וזו מה שהשבת אומרת - העולם נברא בששת ימי המעשה, בני 24 שעות כל יממה. אי אפשר בשום פנים ואופן להסביר הסבר אחר!

המדענים הגויים - אין לנו בעיה איתם. הם עושים את העבודה שלהם, ובהתאם לתגליות והממצאים שלהם הם מגששים באפילה. אין לנו בעיה עם עבודתם ומחקריהם, ואיננו מזלזלים בכך. אבל את האמת הצרופה אנו יודעים מהתורה, ואיננו צריכים סימוכין לכך, כמו שאיננו נבהלים משאלותיהם. אנחנו יודעים את האמת. השי"ת אמר לנו זאת בתורה "כך אמר לנו בתורתו על ידי משה רבינו..."

הרב שמואל רסקין

את התורה בהתאם לתגליות המדע - היא שקר גמור! אסביר: ישנם כאלה שמתמודדים עם שאלות קשות אותן מציגים בפניהם כל מיני סטודנטים או אנשים המתעניינים במדע, וכדי לרצותם הם 'מנסים' להתאים את דברי התורה לממצאים, על ידי ניסיונות להסביר בפרשנות עדכנית את פסוקי התורה. אתן כמשל ולדוגמא נושא אחד: יש שרוצים ליישב ולסדר את פסוקי התורה ש"בששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ" כ"ששה תקופות קדומות" המסמלות פרק

כי ממנו ניקח

"הרבי לא התכחש ל'מציאות' העולם והנאותיו, שהרי הם קיימים ועומדים. אך הדגיש שמכל דבר מהעולם הזה אפשר וצריך לקחת לרוחניות. וכמו שמצאנו גם אצל פרעה: "גם אתה תתן בידנו עולות וזבחים ועשינו לה' אלוהינו" שהרי "כי ממנו ניקח". שכן, "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה" (שבת עז, ב), ו"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו" (סיום ברייתא דקנין תורה) כל דבר בעולם נברא בכדי לסייע לעבודת הבורא, שאין עוד מלבדו, מלבד הדברים האסורים על פי תורה.

"מבואר בספר התניא בשם הבעש"ט הקדוש, שבכל דבר בעולם יש חיות אלוהית. אין הכוונה שכאילו והקב"ה ברא את עולמו באופן רעוע שאינו עומד בזכות עצמו, ולכן זקוק הוא לחדש את העולם בכל רגע. יש כאן גם מסר הפוך: העולם כל כך חזק דוקא משום שאין בו מאומה מלבד כוחו של הבורא יתברך עצמו.

כך שאם נרצה לסכם את נקודת ההקדמה על גישתו של הרבי לעולם הזה, לשאלות שהוא מעלה, לספיקות שיש לאנשים ולהשקפות הנכונות, הרי יש לנו כאן את "אנוכי" ו"לא יהיה לך" שבדיבור אחד נאמרו. מצד אחד הבוז והלעג להבלי העולם הזה המרחיקים את האדם מבוראו, ומצד שני גילוי האלוקות בכל ענייני העולם הזה, וניצולם לעבודת ה' יתברך.

אמונה ומדע

ומכאן ניגשנו לגופן של דברים, ושאלנו את הרב רסקין:

כלפי מה דברים אמורים? כיצד יסוד זה שלקח הרבי מהבעל שם הקדוש, ומכל גדולי החסידות שלפניו, ויצר ממנו דרך של השקפה בעבודה לדורנו, איך זה מסייע ליחס לעולמות של ההתנגשות בין תורה ומדע?

הרבי ניגש לדיון בנושאים האלה עם כל כך הרבה 'פרומקייט'. ישנם כאלה שניגשים לעסוק בנושא 'אמונה ומדע' עם המון פרומקייט אך עם חוסר הבנה מוחלט בהבנת המציאות, וישנם כאלה שמבינים במדע אך אין להם את ה'פרומקייט'. אצל הרבי - מה שכתוב בתורה זו אמת לאמתה. זו המציאות. זו האמת. אין מה לשאול, ואין מה להתלבט בכך. וכל פשרה בזה היא שקר. כל ניסיון ומחשבה של צורך להבין

"...לגבי העיסוק ב'מדעי העולם', או בשאר חכמות חיצוניות - הורה הרבי בתוקף רב וחינך שאין לנו לעסוק בכך. הרבי נלחם בכך מלחמת חורמה בתקופה הראשונה לאחר עלותו לכס ההנהגה, כשבאמריקה הייתה זו מחלת הדור גם אצל ציבור היראים - ללכת לרכוש השכלה באוניברסיטה, ואצל הרבי זה היה כמעט יהרג ובל יעבור..."

חשוב להדגיש ששיטת הרבי לא הייתה שמכיוון שהתורה אומרת משהו - הרי גם כשהמציאות בעולם שונה, אנו מתעלמים ממנה ודבקים בדברי התורה, אלא שמכיוון שהתורה היא האמת המוחלטת, הרי מחוייב הדבר שגם המציאות המעשית והנראית לעיניים תואמת לדברי התורה. והיה ומדענים מציגים ממצאים אחרים מהתורה? - ברי הדבר שטעות בידיהם, והמציאות שונה מכפי שהם העלו במחקריהם, כפי שהוכח פעמים רבות אשר מוסכמות שהמדע הגיע אליהן וראה אותן כהחלטיות התבררו בחלוף הזמן כשגויות.

איך יִשְׁכְּנו שני הדברים יחדיו? איך אפשר גם להאמין לגמרי בתורה וגם להתמודד שכלית עם הטענות?

אחדד את הדברים: החיפוש שלנו אחר תשובות לשאלותיהם של אנשים מתחיל אחרי האמונה המוחלטת בוודאות והאמת של התורה הקדושה. אז איך 'מתווכים' ואיך מיישבים את השאלות?; אם יש לנו בקיאות מספקת, הכרת הסוגיות והבנתן והסבר מניח את הדעת - מה טוב ומה נעים.. אבל אם ההסבר המיישב את הדבר עוד לא הגיע לידיעתנו, - זה לא ישנה את האמונה המוחלטת, את האמת הכתובה בתורה! הרבי אכן עסק בהסברה יסודית וגאונית המיישבת

מורה נבוכים. רבינו מחזק את אמונתם של ישראל | באדיבות JEM

את הדברים, אבל כל זה רק אחרי ולאור האמונה במה שכתוב בתורה, ובמה שהיא מלמדת אותנו.

כך ניתן להבחין בכל המכתבים שכתב בנושא לכל יהודי שהוא, שנכתבו בטהרה ובאמונה גמורה. זה פשוט מחזק את האמונה לראות את הצורה שבה הוא מתמודד, כי התשתית והבסיס לכל הטיעונים, היא שראשית כל, התורה היא אמת. ומתוך נקודת מבט זו, אפשר למצוא ישובים לכל שאלה ולכל סתירה. אבל חס ושלום לעסוק בלהתאים ולהגמיש את התורה בגלל קושיות של בני אדם.

וכך כששואלים כל מיני שאלות על תורת ה'אבולוציה' - איננו מזלזלים בכך. אכן, חקר העבר חשוב מאוד בשביל לדעת כיצד להיערך לעתיד, ואלו העוסקים בכך עבודתם חשובה. אף אם יש להם טעויות, וטעויות חמורות מאוד, עדיין זהו חלק מהליכות העולם הטבעי שהשי"ת ברא לנו. אך כל שאלה בהבנה שתעלה לנו על פסוקי התורה מחמת 'תגליותיהם' לא תשנה ולו במאומה את מה שקיבל משה רבנו מפי הגבורה בסיני, ומסרה ליהושע, וכן הלאה עד אלינו.

אלו ש'העולם הזה' נוכח אצלם, שה'אין עוד מלבדו' הוא משהו שכתוב בספרים, אבל הנפש, המחשבות, נותנות להם להרגיש שמה שהם רואים בעינינו הגשמיות הוא אכן נכון ואמיתי, ואינם חיים מתוך תחושה שה'אלוקות' היא חלק בלתי נפרד מהעולם ומחיינו לא - עלולים להסתבך עם ניסיונותיהם ליישב את ידיעותיהם עם 'חלק הקדושה', והם אכן מאוד מסתבכים. עם תגליות החוקרים על ה'דינוזאורים' (=סוג של ברואים שיש רואים בהם כאילו קדמו לזמן הבריאה, ע"ל). אך אצל הרבי אין שאלות כלל - המציאות האמיתית היא אכן כפי שכתובה בתורה. איי - תשאלו כיצד להסביר את הממצאים האלו, נו... זו לא שאלה, כבר חז"ל אמרו שכשם שאדם הראשון לא נברא כתינוק בן יומן, אלא כבן עשרים, כך בדיוק ברא השי"ת את העולם ואת יצורי העולם, כשהם בקומתם, בצביונם, בדמותם. כך שברא אותם במצב זה, בהיותם במצב 'אמצע החיים'. וכך בדיוק גם לגבי כוכבי לכת שונים שהמרחק מהם אלינו הוא אלפי אלפים 'שנות אור', או לגבי גזעי עצים שבכל שנה מתווספת להם 'טבעת' בגזע, ונמצאו כאלו המעידים על אלפי אלפי שנים - התשובה הפשוטה לכך, כך בראם השי"ת בצביונם ובקומתם. היה פתגם חריף אצל חסידים מדורות עברו, שה'מתנגדים' חושבים כל היום על הקב"ה, והחסידים חושבים כל העת על עצמם.. וזאת למה? כי ה'מתנגד' שקוע כל הזמן במחשבות האם אכן השי"ת נוכח בעולם, ועד כמה. ואילו החסיד - שמציאות השי"ת וגילוי האלוקות בעולם - ברורה אצלו והוא חי את האין עוד מלבדו, המחשבות שלו הם אחרות, האם אכן הוא עצמו קיים, האם באמת יש 'עולם גשמי', איך ייתכן שאיננו חווים ורואים את הקדושה בחיי היום יום. איך ייתכן שאני לא מתנהג כפי רצון ה'.. כך שהמחשבות הם אודות עצמו ולא אודות הקב"ה...

אצל הרבי זה ממש ככה!! יש לו תשובות על כל השאלות, ומגוון תשובות, ותשובות שכליות ומניחות את הדעת. אך כל זה רק אחרי שמציאות השי"ת והתורה ברורה מעל לכל ספק באמונה פשוטה, ואין צורך 'לתווך' בין מציאות התורה וגילויי המדע, כמו שאין צורך להוכיח את נכונות התורה. התורה לא נכונה בגלל שיש לנו ראיות נכונות לכך, ואין לנו צורך להוריד את זה ל'שכל האנושי'. אלא אמונה פשוטה בהשי"ת ובתורה שמסר לנו, ו'אסתכל באורייתא וברא עלמא'. כך שכל העולם יונק את חיותו מהתורה הקדושה, כך שלא ייתכן שתהיה איזו בריאה שתסתור לאות אחת מתורתנו הקדושה.

גדלות השי"ת

אם כבר נגענו בענייני מדע, מה בכלל היה היחס של הרבי

צ"ק"ל ללימודי מדעים וחכמות שאינם חכמת התורה? האם הוא נתן היתר לכך?

לגבי העיסוק ב'מדעי העולם', או בשאר חכמות חיצוניות - הורה הרבי בתוקף רב וחינך שאין לנו לעסוק בכך. הרבי נלחם בכך מלחמת חורמה בתקופה הראשונה לאחר עלותו לכס ההנהגה, כשבאמריקה הייתה זו מחלת הדור גם אצל

”...התורה לא נכונה בגלל שיש לנו ראיות נכונות לכך, ואין לנו צורך להוריד את זה ל'שכל האנושי'. אלא אמונה פשוטה בהשי"ת ובתורה שמסר לנו, ו'אסתכל באורייתא וברא עלמא'. כך שכל העולם יונק את חיותו מהתורה הקדושה, כך שלא ייתכן שתהיה איזו בריאה שתסתור לאות אחת מתורתנו הקדושה...”

ציבור היראים - ללכת לרכוש השכלה באוניברסיטה, ואצל הרבי זה היה כמעט יהרג ובל יעבור.

הדבר אף היה נטוע ביסוד שקיבלנו מבעל התניא (פרק ח'), שמלבד שזה גובל בביטול תורה, הרי זה ביטול תורה חמור יותר מאשר שהאדם עוסק בדברים בטלים, ולא רק כשלומדים חכמות פסולות, אלא עצם העיסוק בחכמות האומות, כחכמת החשבון או הרפואה ושאר דברים, הרי באותה שעה זה מטמא את המוחין בחכמת האומות, אלא אם כן האדם בדרגה גבוהה שיועד ומכיר בעבודת ה', וכמו שהרמב"ם והרמב"ן וסיעתם התעסקו במדע, וזה גופא נהפך לעבודת ה', אבל ודאי שאין דרגה זו 'נחלת הכלל' (כמבואר בסוף פרק ח בתניא קדישא). אך מצד שני - חכמה בגוים תאמין, ואין להתכחש לידיעותיהם, וההישגים שאנשי המדע מגיעים אליהם. וכל אלו רק מוכיחות את האמונה בבורא. כשהחללית הראשונה נחתה בירח, היה זה דוקא הרבי שדיבר שזה עוד עניין בגדלות ה', שלמד על החכמה שהשי"ת נתן באדם.

נקודה מעניינת נוספת הייתה, שלמרות התנגדותו הגדולה ללימודים באוניברסיטה, מאידך היו הוראות מהרבי לבעלי תשובה שכבר החלו בלימודיהם, שפעמים רבות הורה להם הרבי להשלים את הלימודים, כיון שה'השגחה העליונה' זימנה אותם להיוולד למשפחה שאינה שומרת תורה ומצוות, והם כבר נכנסו לאוניברסיטה. הרבי היה מעודדם להמשיך בלימודים אלו ולסייםם, במקביל ללימוד התורה בעמקות ופְּתִיחוּת, באומרו, שלא יתכן שההשגחה העליונה סיבבה אתכם לגדול במצב ובסביבה כזו, ולהשקיע כמה שנים בלימודים אלו, וכל זה היה לבטלה. כי אם ההשגחה זימנה אותו לאוניברסיטה - הרי שיש לכך תכלית אלוקית, והדבר נועד כדי להשתמש עם הידיעות הללו לתועלת עבודת ה' והפצת שמו ית' בעולם, ולשם יכולת השפעה על קהלים שמכבדים "תוארים" ו"ידע" אקדמי. וענייני אמונה שיבואו מבעל ידע אקדמי יתקבלו על דעתם היטב.

ואכן, במשך השנים היו כמה בעלי תשובה מפורסמים, שהיו יראי שמים וחסידים, כשבגלל העובדה שקיימו את רצון הרבי להשלים את לימודיהם, קירבו מאות אנשי מדע לתורה, כמו החסיד שהיה פרופסור באוניברסיטת בן גוריון בבאר

ניצול כח הטכנולוגיה לקדושה. רבינו זי"ע במעמד קודש של פרסומי ניסא ביי

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ", וא"כ איך אפשר לומר שזו בריאה מהשטן? זו ממש כפירה לטעון כך! הרבי טען שהרדיו הוא כח נעלה בבריאה שנתגלה בכדי להפיץ יידישקייט, "ס'איז געמאכט געווארן פאר קדושה, און צוליב קדושה" (זה נעשה לשם הקדושה ולמען הקדושה), אמר פעם, וכעין שנאמר "לא נברא זהב אלא בשביל בית המקדש".

מעניין לציין שה'מניחים' (צוות האברכים שהעלה אל הכתב את דברי התורה שהשמיע הרבי בעל פה) רצו להסמיק לזה את העניין של 'המראות הצובאות', שאף שמשא לא רצה לקבלם, הקב"ה אמר שהם חביבים עליו מן הכל. אך הרבי דחה את דבריהם, ואמר, שעל המראות הצובאות נאמר שהן עשויות ל'יצה"ר, וזהו בעצם בריאה שנברא לצורך יצה"ר, וגם את זה אפשר לפעמים לתקן. לעומת הרדיו, שהוא כמו הזהב, כח נעלה בבריאה, ולא נברא אלא לצורך המקדש, הוא נתחדש רק לצורך רוחניות, וכדבר משנה (ע"ז פ"ד מ"ז) בעניין זה- "הרי הן עובדין לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות - יאבד עולמו מפני השוטים?!".

האם בגלל זה לא צריכה להיות 'זהירות'?!...! הסכנתו ושמעו: לפני יותר מחמישים שנה הועלה על ידי חסיד הרעיון להקים רדיו מיוחד בניו יורק לצורך הפצת יידישקייט. כשנשאל הרבי על כך, ענה בזה הלשון: "סוף סוף ציט עס אריין [=יימשכו] לשדר דברים אסורים לפעמים - גם מן התורה וקשה במאד לעמוד בניסיון, וממילא מוצאים היתרים שאין להם יסוד וכו', ולמה להכנס לנסיון גדול והרוח בספק וכו'".

כלומר: אף שהתוכנית הייתה להקים רדיו שיהיו בו רק שיעורי תורה, חזה הרבי שבחלוף הזמן יימשכו היוזמים לשדר בו גם עניינים הכרוכים בלשון הרע ורכילות, האסורים מן התורה, ומכיוון שקשה מאוד לעמוד בניסיון כזה - אין להיכנס לזה.

כך שאם שואלים אם להשתמש בכלי הקיים לצורך הפצת היהדות, ודאי שכן, אבל ודאי שאין להיכנס מלכתחילה למקום עם סיכונים למעידה ברוחניות. כשהקו הוא, שהכלי משמש אך ורק לצורך רוחניות, וחובה להיזהר מכל מעידה ביראת שמים על פי השולחן ערוך שמורה ליהודי כיצד להתנהג.

כדאי גם לציין את חריפות דבריו של הרבי נגד נגעי המכשירים שהיו בזמנו, שלהכניס מכשיר כזה הביתה זה כמו להכניס את הכומר הביתה שידבר דברי כפירה. ומכאן אפשר להבין כמה רחוק היה מרחק שנות אור מלהתיר שימוש אישי בדברים אלו. אך מאידך, כלפי חוץ, כדי לקרב יהודים לבורא עולם, לגלות את נשמותיהם, הרבי גרס שלשם כך נברא הרדיו. כדי שיוכלו ללמד דרכו תורה. וזה שהעולם לוקח ומשתמש בו לגנות, זוהי הבחירה של האדם. ועל אותו המשקל, מסופר על שאלה שהגיעה לרבי, מה דעתו על פצצת האטום. וענה בשאלה: האם סכין מטבח הוא דבר חיובי? משנענה בחיוב שאל האם אמא נותנת את זה לבנה, ענה בשלילה. שאל הרבי, אם כן מדוע לא זורקים את מהבית? ענה הלה, שאכן זה דבר מאוד טוב, אך יש בו סכנה, ועל כן נדרשת זהירות.

עם הרבה הרהורים ומחשבות, עם פתיחת צוהר לעולמות מעמיקים שבהם אמונה טהורה והשקפה נכונה צועדים יחדיו בשביל שסלל מרנא אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע בעל ההילולא, יצאנו מהשיחה עם הרב רסקין שליט"א, כשאנו מודים לו על שעה ארוכה של קורת רוח תורנית והשקפתית שהעניק לנו לרגל יום ההילולא.

ובתוך דבריו בירך אותו על המהלך שעשה בהכנסת בניו לחינוך דתי, וכו'. בסיום המכתב ציין הרבי: נ.ב. אני עדיין בעל חוב כלפיך, לגבי השאלות ששאלת לפני כמה שנים, וכתב לו מכתב ארוך וממושך המשיב על שאלותיו אחת לאחת. מכתב זה מהווה אחד המכתבים היסודיים שמשמש כמקור הראשון והמכונן המעניק בהירות בסוגיה הסבוכה של היחס שבין אמונה ומדע.

פרופסור גרין סיפר אחרי שנים רבות, שהוא חש אז שאילו היה הרבי היה עונה בשעתו על שאלותיו, לא היה הוא מקבל דבר מהנכתב (!). רק בחלוף שנים - אמר - כשהשתנתי בנפשי והאמונה בה' החלה לחדור לעומק הכרתי, קיבלתי והבנתי את תשובת הרבי. אלו היו תשובות מפורטות והגיוניות, אבל חדורות באמונה מוחלטת בבורא יתברך.

טכנולוגיה

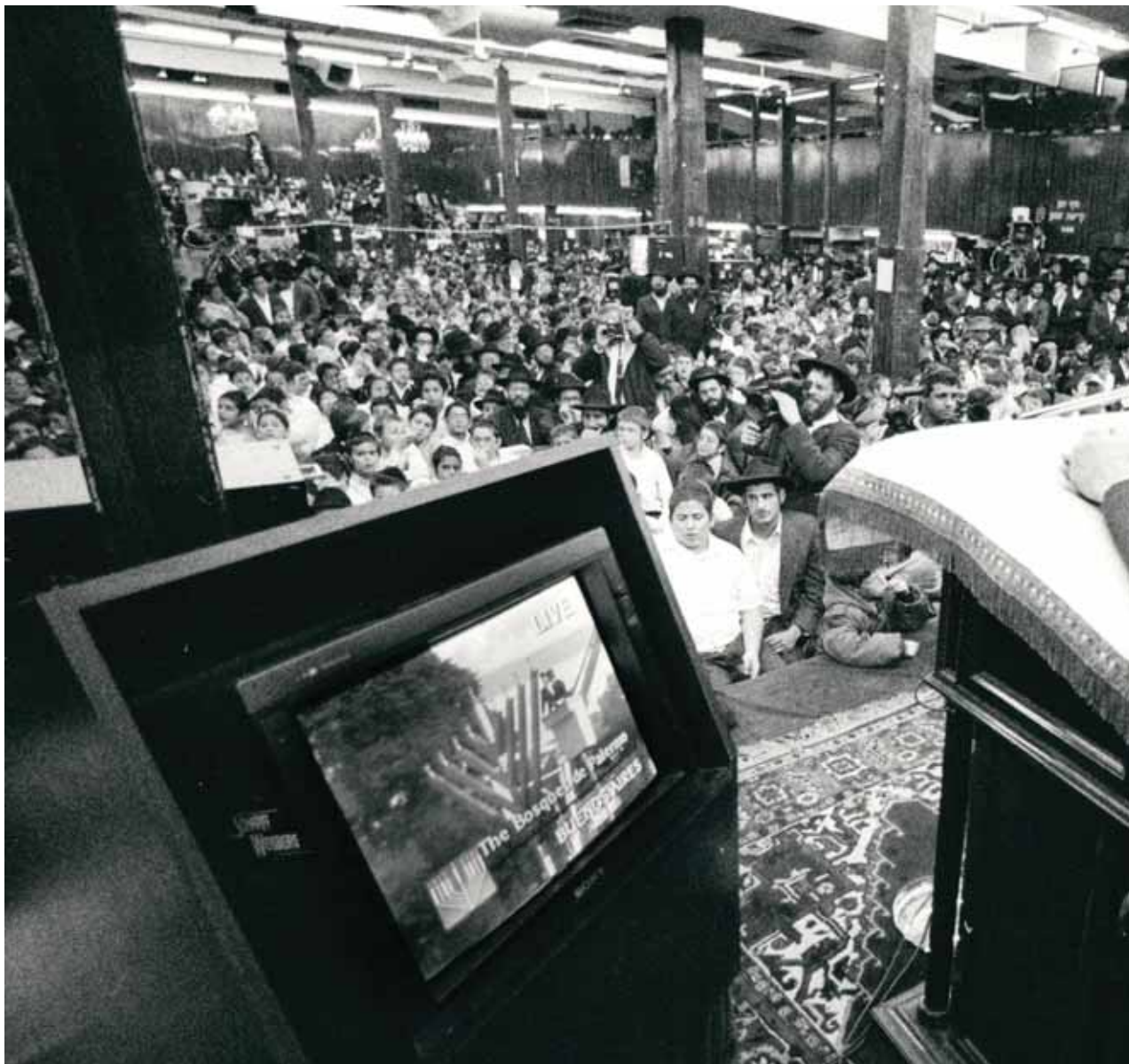
ומכך אנחנו מגיעים לסוגיית ה'טכנולוגיה'. איננו מדברים על הכלים של ימינו, אלא גם לעובדה שהרבי על פניו כן עודד שימוש בכלים שהיו בזמנו. מה ההסברה לכך?

כאמור, האמונה ש'כל פעל ה' למענהו' - זוהי גישתו של הרבי לכל פרט בחיים, וכך גם בנוגע לפיתוחי הטכנולוגיה. הרבי הוא הראשון שעסק בסוגית ה'רדיו'. כשעזר ימיו לא היה שום שיעור תורני ברדיו, ואילו הרבי ייסד 'שיעור תניא' ברדיו. היה מנהיג חרדי שהתבטא אז בחריפות, שהרדיו הוא בריאה שברא השטן. אך הרבי זעק לעומתו:

בתשובה גמורה, על ידי השליח שהקים עולה של תורה במדינת מיניסוטה, הרב החסיד רבי משה פעלער שליט"א, כאשר השתלשלות הדברים ראויה ליריעה בפני עצמה. בסוף ימיו הוציא לאור ספר בשם: 'פרופסור גרין, שלום וברכה', שבו הדפיס את כל מכתבי הרבי אליו. בין דפי הספר המיוחד הזה, יש בלי סוף הדרכות, קלות וחמורות, לעבודת ה' בדרך החסידות, כשהספר כולל מופתים מיוחדים שזכה לחוות, שליחויות מיוחדות שנשלח להפצת תורה בקהלים מגוונים, פשוט סיפור מרתק. (אגב, יצוין שבאותו הלילה שירד הספר לבית הדפוס, נלקח לבית עולמו, כששומעי לקחו ציינו שנראה שנשמתו הרגישה שסיים את תפקידו בעולם).

באחד ממכתביו הראשונים, בעודו רחוק מיהדות, כתב לרבי 14 עמודים של שאלות בענייני 'אמונה ומדע', הרבי במכתב תשובה, התעלם מהשאלות, וכתב לו בנושאים אחרים. חשב וועלוול לעצמו שכנראה הרבי לא יודע לענות לשאלותיו הקשות. אך בכל זאת החליט להמשיך בקשר עם היהדות. וכך לאט לאט, חומות ההתנגדות שלו התמוססו, והחל לקיים אי אלו מצוות.

חלפו ארבע שנים, והפרופסור שלח את בניו למחנה קיץ של חב"ד. כשבעצם, זו הייתה הפעם הראשונה ששלח אותם לחינוך יהודי כלשהו, ובוודאי למסגרת על טהרת הקודש. ואז, שלח לו הרבי מכתב תשובה בנוגע לשאלה מסוימת ששאל,

מי החנוכה בו התאחדו בכל קצוות תבל תשב"ר ויהודים מגוונים שונים בשידור חי באמצעות הלוויין

רעיא מהימנא

מבט מעמיק ומעורר
השראה לדרכו המיוחדת
ומשנתו הסדורה
של כ"ק מרן אדמו"ר
מליובאוויטש זי"ע
לראות את הנקודה
החיובית בכל יהודי
ולגלות את הניצוץ
היהודי בתוכה

וגבר ישראל. הרבי זי"ע מניף את ידו הק' בתנועת עידוד

נְשָׁמָה שְׁנֵתָת בִּי יוסף מאיר האס טוהורה היא

באהבת ה'. לאידך גיסא, כשישנה אהבת ישראל, עם היותה מהמצוות שכליות שהשכל מחייבם, הרי סוף סוף מגיעים לאהבת התורה ואהבת השם.

כאן הגיע הרבי לנקודה המרכזית של ה'הצהרה' הפומבית ביום קבלת הנשיאות: "הצהרה זו צריכים להכריז ולהודיע, כאשר רואים יהודי שיש לו אהבת ה' ואין לו אהבת התורה ואהבת ישראל, צריכים לומר לו, שעליו לדעת שאהבת ה' לבדה ללא אהבת התורה וישראל, אין לה קיום. לאידך גיסא, כשרואים יהודי שיש לו רק אהבת ישראל, צריכים להשתדל להביאו לאהבת התורה ואהבת ה'".

הרבי לא נעצר כאן וממשיך הלאה להשתית את היסודות הנאמנים שילוו את פעילותו הנאדרת בקודש בחיים חיותו, שנמשכת עד ימינו בעוז ותעצומות: "וכן צריכים להשתדל שפעולתו באהבת ישראל תבטא לא רק בנתינת לחיים לרעבים ומים לצמאים, אלא שמצד אהבת ישראל יקרב יהודים לאהבת התורה ואהבת ה'. וכאשר יהיו שלשת האהבות יחדיו, יהיה זה 'חוט המשולש' שלא ינתק".

וכמובן, אי אפשר בלי לגעת בנקודת קירוב הגאולה עליה השתית וביסס את כל הנהגתו: "על ידי זה תבוא גם הגאולה, שכן כשם שהסיבה לגלינו מארצנו בגלות האחרון היא בגלל ההיפך דאהבת ישראל, כך על ידי אהבת ישראל תבוא הגאולה במהרה בימינו ממש". [תורת מנחם יו"ד שבט תשי"א].

שימו לב אל הנשמה

אותה 'הצהרה' שנשמעה מפי קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, במעמד קבלת הנשיאות עת הוטל על שכמו באופן רשמי העול הכבד של הנהגת עדת הקודש

נשווה בנפשנו: אילו היינו יודעים על תפילין קדושות השקועות ח"ו בבוץ, האם לא היינו עושים כל שביכולתנו לחלץ אותן מהבוץ, לנקותן וליפותן, כראוי לחפצא דקדושה? נשמתו של היהודי איננה רק חפצא דקדושה, אלא "חלק אלוהה ממעל ממש" - ממש חלק מרשב"ע. האם לא נשכיל להביט מבעד ל'בוץ' ולהביט אל הקדושה שבתוך היהודי, לנקותו מהכיסויים המסתירים וללבות את אור הקדושה הקיים בו?

כמה מופלאה היא הצהרתו הברורה של הרבי זי"ע ביום בו קיבל על עצמו את עול ההנהגה, בי' שבט תשי"א, כאשר הרבי אמר בפתח דבריו: "כאן באמריקה אוהבים לשמוע כרוז, הצהרה ('סטייטמנט'), דבר חידוש, ומה טוב - דבר המבהיל על הרעיון, אינני יודע אם יש צורך בסדר כזה, אבל - "אזלת לקרתא עבד כנימוסא" (בבואך למקום מסוים, תנהג בנימוסי המקום).

ומה היה תוכנה של אותה הצהרת קודש אשר למעשה היתה הנחת אבן הפינה למשנתו ולדרכו של הרבי זי"ע מיום קבלת הנשיאות עד יומו האחרון? - הבה נצטט את הדברים היקרים: "שלשת האהבות, אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, כולא חדי, אי אפשר לחלק ביניהם, כיון שכולא חד, כעצם חד. בתורת החסידות מובא מאמרו של הבעש"ט בשם ראשונים: העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו, ובנידון דידן, כיון שג' האהבות הם עצם אחד, מובן שבכל אחד מהם יש שלשתם, כי כשאתה תופס במקצתו, אתה תופס בכולו".

הרבי המשיך ובההיר: "כשישנה אהבת ה', אבל אין אהבת התורה ואהבת ישראל, הרי זה הוראה שחסר גם

אחד היסודות העיקריים במשנתו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, היה לגלות את הנקודה הפנימית החיובית שיש במעמקי לבבו של כל איש מישראל כאשר הוא, בלי להביט על מראהו החיצוני או על התנהגותו הרשמית, כי אם הבטה ממוקדת פנימית לתוככי הלב היהודי בו פועמת הנקודה היהודית - 'דאס פינטעלע איד', במלוא העוצמה ורק צריך להצית בה את השלהבת הכבויה. פעמים רבות מאין ספור היה הרבי זי"ע חוזר ומצטט כי אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע, חידש את הדרך המיוחדת הזו של אהבת ישראל על ידי מבט פנימי לתוך נשמתו של היהודי. ממשיך דרכו בקודש, אדמו"ר הזקן הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע, החרה-החזיק אחריו כשנשאל על ידי אחד החסידים המופלגים, איזו אהבה גדולה יותר - אהבת השי"ת או אהבת ישראל? והשיב ברורות: "אהבתי אתכם אמר ה', הרי שגדולה היא אהבת ישראל מאהבת השי"ת, שהרי דרכה אוהבים את אשר האהוב אוהב", שהרי הקב"ה אוהב כל יהודי..."

כיוצא בזה היה הרבי זי"ע חוזר על אמרתו של הבעש"ט הק' שפירש הפסוק (מלאכי ג, יב) "כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות", שנתן היבט מיוחד לביטוי 'ארץ חפץ', שנאמר על עם ישראל: כשם שלעולם אין ביכולתנו להעריך את ריבוי האוצרות הטבעיים השוכנים במעמקי האדמה, כך איש אינו יכול לשער את האוצרות העצומים הטמונים בתוך ליבו של יהודי. מבחוץ זה נראה 'ארץ', אבל דווקא משום כך הסתיר בתוכה הקב"ה את האוצרות המופלאים ביותר אשר חפצו בם. [ראה 'כתר שם טוב' (עמ' 384)].

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

לנצח, כמו גם חייהם של עוד רבים שהושפעו ממנו והשתנו לטובה ולברכה".

לעשות רצונך אלוך הפצתי

נדבך מרכזי בייחודיות משנתו הסגולית של הרבי זי"ע בגילוי הנקודה הפנימית החיובית השוכנת בקרבו של כל יהודי, היו דברי הרמב"ם (פ"ב מגירושין ה"כ): "שכל יהודי, מאחר שהוא רוצה להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, וזה שלפעמים לא נראה כן, הוא רק מפני ש"יצרו הוא שתקפו" ובמקרה שעליו מדובר ברמבם, כיון שהוכה עד שתשש יצרו, ואמר: 'רוצה אני', כבר גרש לרצונו".

הרבי זי"ע למד מכך, שבעצם מהותו חפץ ורוצה כל יהודי לעשות טוב ולקיים את התורה כולה, אלא שהיצה"ר הוא זה המסיתו שלא לקיים את רצונו הטבעי לעשות טוב, אמנם על ידי השתדלות מתגלה הרצון האמיתי ותשש כח היצר.

בעיון מעמיק בתורתו של הרבי זי"ע, נגלה פעמים רבות בהן השתמש הרבי ביסוד נשגב זה, שהיהודי בעצם מהותו ופנימיותו נמשך לטוב כי זהו רצונו האמיתי בתור חלק אלו-ה ממעל, כדבריו הנודעים של אדמו"ר הזקן זי"ע בספרו 'תניא' (א, ב): "נפש השנית בישראל היא חלק אלו-ה ממעל ממש, כמו שכתוב (בראשית ב, ז) 'ויפח באפיו נשמת חיים', ו"אתה נפחתה ביי" (ברכת 'אלוהי נשמה'), וכמו שכתוב בזוהר: 'מאן דנפח מתוכיה נפח', פירוש, מתוכיותו ומפנימיותו".

כך הסביר הרבי זי"ע את המשנה (אבות פ"ה מ"ד): "ארבע מידות בהולכי בית המדרש... לא הולך ולא עושה, רשע". ולכאורה, אם אינו הולך ואינו עושה, הרי אינו בכלל 'הולכי בית המדרש', א"כ למה החשיבוהו בתוך ארבע מידות אלו? אמנם לפי דברי הרמב"ם, שבאמת רוצה הוא לעשות טוב, ממילא גם אם אינו הולך בפועל לביהמ"ד, אך מחמת עצם הרצון הפנימי שבו שהוא חפץ לילך לביהמ"ד, כבר נחשב בתוך ארבע מידות הולכי ביהמ"ד, כי בפנימיות הלב הוא חושק לילך אלא שיצרו גבר עליו ואינו הולך.

כיוצא בזה הסביר הרבי את המשנה (שם מ"ג): "ארבע מידות בנותני צדקה... לא יתן ולא יתנו אחרים, רשע". הקושיא גם כאן היא, איך הוא נכלל בתוך 'נותני צדקה' אם אינו נותן מאומה? אלא שמחמת פנימיות הלב חפץ הוא לתת, אלא שיצרו אינו נותן לו לקיים את הרצון הטוב הזה, הרי שרק משום הרצון הטוב שבו הוא כבר זכאי להיכלל בתוך 'ארבע מידות בנותני צדקה'.

כך גם מבאר הרבי זי"ע את המסופר במדרש (אבות דר"נ פ"ב מ"ג) על אהרן הכהן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום, על ידי שהלך לראובן ואמר לו ששמעון חפץ להשלים אתו ולסיים את המריבה ביניהם, וכן אמר לשמעון על ראובן. ולכאורה איך יתכן שיאמר אהרן קדוש ד' דבר שאינו נכון חלילה? אלא שבאמת אכן כל יהודי בוודאי חפץ להיות בשלום ובאחוה עם רעהו, ממילא דברי אהרן צדקו יחדיו באמת ולא בשקר ח"ו, כי באמת ברצון הפנימי שבו השתוקקו שניהם להשלים ביניהם ולא לחלוק זה עם זה, ועל זה התכוון אהרן הכהן בקדושתו, כי שפתי כהן ישמרו דעת.

מכאן ומכל האמור, אנו למדים כי הרבי זי"ע השתית ולמד את דרכו המיוחדת לגלות את הרצון הפנימי החבוי בתוכו של כל יהודי, מתוך התורה הקדושה, יפה נדרשת.

תיתו לו להרה"ג רבי משה גוראריה שליט"א, שלוחו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע המלטש נשמות יהודיות באורה של תורה בעיר טולוז שבצרפת על שעמד לימיננו בחפץ לב בידיעות ובהסברה

בקצרה את מוצאו ואת מצבו.

"יש לי שאלה" - אמר לסקי, והרבי השיב: "שאל!". לסקי שאל: "איפה אלוקים?", והרבי השיב: "בכל מקום". הוא התעקש ושאל: "אני יודע, אבל איפה?", והרבי השיב: "בכל מקום, בכל דבר, בכל עץ, בכל אבן". לימים סיפר לסקי: "עדיין לא נחה דעתי מהתשובה הזו, ושאלתי שוב; הפעם ענה הרבי: 'בתוך הלב שלך, אם זו כוונת שאלתך...' התשובה הזו היממה אותי לחלוטין, בכל השנים שלמדתי בישיבה בצעירותי, מעולם לא קלטתי שה' נמצא בתוך הלב שלי".

היה זה הרבי זי"ע אשר גילה לו את הסוד הגדול, שהנשמה הטהורה השוכנת בקרבו היא חלק אלו-ה ממעל, ואכן הקב"ה נמצא בתוך הלב שלו, אלא שהוא לא ידע על זה עד כה ולכן הלך לתוהו ובוהו. "כאשר הלכתי משם היה לי ברור דבר אחד", סיפר לסקי, "שזה עתה פגשתי אדם שכל כולו אמת מוחלטת, שכל כולו כנות מוחלטת, לקח זמן מה עד שמילותיו חלחלו פנימה. אני משער שזה ארך כשלושה חדשים, ואז התחלתי להניח תפילין, משהו שכבר שנים רבות לא עשיתי. מאז ועד היום, לא דילגתי אפילו יום אחד, וכמו שאומרים, מצוה גוררת מצוה.

"כיום, יש לי ארבעה ילדים חשופים שכולם שומרי תורה ומצוות. אני מאמין שכל זה הודות לאותה פגישה גורלית עם הרבי בצהרי אותו יום חורפי בשנת תשל"ג, בגללו חיי השתנו

חלק אלוה ממעל ממש. רבינו מאיר פנים ליהודי

פרשה זו יפה נדרשת

קורח מהצד היפה שבו, לחפש ולמצוא בו את הרצון הטוב והפנימי שהיה לו להיות כהן גדול בדרגה גבוהה ונעלית, ולא להתמקד דווקא בצד המחלוקת והחלק שאינו יפה בו. והיינו שפירש רש"י "פרשה זו יפה נדרשת", לדרוש את הצד היפה שבו וזה על ידי הבטה מעמיקה לתוך פנימיותו של היהודי.

ומה נעימים דבריו ש"מכאן למדים הוראה נפלאה: כאשר פוגשים יהודי שבגלוי נראה במעמד ומצב בלתי רצוי, דוגמת מצבו של קורח בפשטות הכתובים, יכול מישוהו לחשוב: מה לו וליהודי שמקומו ב"שאוול", רחמנא ליצלן!...!

על זה בא המענה בפרשת השבוע: "פרשה זו יפה נדרשת", כלומר, יהודי זה שפגש אומר לו "דרשני" - לדרוש ולמצוא את הנקודה הטובה והיפה שבו - "יפה נדרשת".

מה נאה להסמיק לכך את אמרתו של הרבי זי"ע על דברי חז"ל (במדב"ר פ"י ס"ה) "צדיקים דומים לבוראם", והרי הקב"ה אמר על התורה הקדושה "אנא נפשא כתבית ייבית" (שבת קה), וכשם שהסביר הבעש"ט הק' שהקב"ה הכניס את עצמו לתוך התורה, כך גם הצדיקים מכניסים את עצמם לתוך התורה.

דחסידי ליובאוויטש בכל קצווי תבל, הפכה עד מהרה למסילת זהב ולברית התיכון בדרכו המיוחדת ובמשנתו הטהורה של הרבי זי"ע.

כל יהודי באשר הוא התקבל בקודש פנימה באהבה ובחביבות, במאור פנים ובלב שופע, בלי להביט על חיצוניותו במראה או בלבוש, בלי לבדוק בציציותיו ובמעשיו הטובים הם אם להיפך. תמיד, בכל מצב ובכל פעם, ראה הרבי בעיניו הקדושות את הנשמה הטהורה שנתן הקב"ה לכל יהודי, עליה ורק עליה הביט ונתן עיניו ולבו להוציאה מן המצר ולגלות את הנקודה החיובית הטמונה במעמקי הנשמה. והיה, אם מצא אותה כבויה וחבויה, עשה כל פעולות שבעולם להדליק בה את הניצוץ היהודי, בחינת 'שימו לב אל הנשמה'.

כזה הוא לדוגמה אחת מני רבות, סיפורו המופלא של מר אליוט לסקי. יהודי שנולד למשפחה דתית ניצולי שואה, בתחילה עוד שמר שבת והניח תפילין, אולם לאחר תקופה מבולבלת הוא הזניח לגמרי את שמירת המצוות. בשנת תשל"ב הוא כבר ירד לשאול תחתית ממש, שוכח לגמרי מכל עברו היהודי ומתנתק כליל מכל זיק של קדושה ומערכי המוסר היהודיים, רח"ל.

בהיותו באוניברסיטת בופלו, היה לו קשר עם הגה"ח רבי נתן גוראריה שליט"א, מקים עולה של תורה בשליחות אדמו"ר מליובאוויטש במקום, וכך מצא את עצמו שואל את הרב גוראריה: "האימנם יתכן שרק היהדות צודקת, וכל העולם כולו טועה?"... תשובתו של הרב גוראריה היתה: "יש רק אדם אחד שיכול לעזור לך - הרבי מליובאוויטש". לסקי היה כל-כך רחוק ומנוכר מהיהדות, שלא הצליח להבין בכלל מהו רבי ואיך בדיוק הוא יוכל לעזור לו, אבל עוד באותו יום הוא ניגש אל הכתובת שמסר לו השליח, 770 איסטון פארקוויי.

לא נוכל להאריך בכל פרטי המעשה המדהים מפני קוצר היריעה, אבל כשפגש לסקי את הרבי היה זה בחזרתו מציון חותנו הרה"ק הריי"צ זי"ע, ביציאתו מהמכונית לפני שנכנס לבית המדרש לתפילת מנחה ב-770. לסקי פנה אל הרבי ושאל האם הוא 'הרבי מליובאוויטש?' אבל הרבי לא ענה, הוא רק שאל אותו בחזרה מה שמו ומהיכן הוא? ולסקי סיפר

מפורסמים הם דבריו של רש"י (ריש פרשת השבוע - קורח): "פרשה זו יפה נדרשת". וברש"י (פסוק ו) כתב עוד שאמר להם משה רבנו: "אתם ר"נ איש מבקשים כהונה גדולה, אף אני רוצה בכך". ולכאורה יש לתמוה איך אמר משה רבנו שיש לו אותו רצון כמו קורח, והרי קורח היה בעל מחלוקת? הסביר זאת הרבי בדרכו הנפלאה, כי באמת הרצון הפנימי של קורח להיות כהן גדול היה רצון טוב וחיובי.

זה לשון קדשו (ש"פ קורח ג' תמוז, ספר השיחות תשמ"ח עמ' 501): "שרצה להיות בדרגה נעלית ביותר, עד לאופן של הבדלה משאר בני ישראל, כדרגתו של כהן גדול שנאמר בו 'ויבדל וגו' להקדישו קודש קדשים", וענין זה, הרצון להיות בדרגה של כהן גדול, הוא בוודאי דבר טוב, וכדברי משה רבנו "אף אני רוצה בכך", שגם הוא רצה להיות בדרגה של כהן גדול, אלא שבנוגע לפועל, אין לנו אלא כהן גדול אחד".

הרבי מתייחס לכך "הטעם דקריאת הפרשה בשם 'קורח', להדגיש את הענין הטוב ד'קורח', הרצון להיות כהן גדול, שרצון זה הוא טוב, ויש לומר שצריך להיות אצל כל אחד ואחד מישראל". בכך מסביר גם הרבי את דברי רש"י, "פרשה זו יפה נדרשת", שיש לנו לדרוש את

זאב אייזנשטיין

אלו דברים שיש בהם שיעור

הצצה מפעימה אל מבעד לחרכים / שורה של
מכונים פועלת להנגשת תורת כ"ק מרן הרבי
מליובאוויטש זי"ע"א לכל השכבות והגוונים של לו-
מדי התורה / תורה היא וללמוד אנו צריכים!

בית מדרש חב"די, וממנה תקל עלינו המלאכה לסקור ולסרוק את ספרי ההנגשה והעיבוד של תורתו הרחבה. נדמיין את הנכנס לבית המדרש החב"די, ועיניו משוטטות בין המדפים - מה נגלה לנגד עיניו? קרוב למאה ושלושים הכרכים של "תורת מנחם", המקיפים את כל תורתו של הרבי כפי סדר אמירתה לאורך השנים. עשרות כרכי האגרות קודש, המאגדים את רבבות מכתביו במענה לשואלים בכל מקצועות התורה, ההנהגה, עבודת ה' והחיים, חמשת כרכי ה"רשימות" שרשם לעצמו עוד טרם היותו לאדמו"ר, כרכי ספרי המאמרים - הכוללים את הקומה השביעית של משנת חב"ד. וגולת הכותרת -

מלבד ההיקף, השפה, הסגנון, היסודות והגישה לסוגיה בהשקפה או בהלכה, בחסידות ועבודת הבורא כמו בביאור משנה או פרשה. נראים הדברים כמו עולם לעצמו, איזה שהוא 'ז'אנר' ייחודי, עם שפה משלו. זו הסיבה שקמו להם כמה מכונים תורניים חשובים, שלקחו להם למטרה להנגיש, ליצור גשר, בין הצורב המצוי, מי שחשקה נפשו לעלעל ולטעום, לשמוע ווארט או להשביע עצמו בעיון מקורי מבית מדרשו של הרבי זי"ע. בשורות הבאות ננסה להביט אל שורת הגשרים הזו, ולייצר בה סדר, לנתב בה נתיב. אך ראשית כל נערוך היכרות עם תורתו המקורית, שתופסת מדפים רבים בכל

פרסומיה של חסידות חב"ד רבים הם. ארון הספרים שלה גדול. ואיש מן השורה, כי ייכנס אל אחת הספריות הציבוריות של חב"ד, וינסה להציץ בכתביה הפנימיים, בעשרות הרבות של כתבי החסידות והספרים הקדושים של שבעת אדמו"רים, שלא לומר אף לעיין ולקרוא בהם - פעמים רבות שיירטע לאחוריו מההיקף כמו מהשפה הייחודית, מעולם המושגים החדש והעיוני. כך גם תורתו הענפה של בעל ההילולא, השביעי בשושלתה של חב"ד, כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע שכל רו לא איס ליה ונוסף לכל מפעלותיו בקדש, המפעל התורני הייחודי שלו תופס מקום רחב בהיקף ובעומק. אך

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

פנינים בחכה ולהגישם בשלחן ערוך לפני הקורא. הפרויקט הגדול שעליו עמל המכון, המוכר לבאי בתי המדרשות בכל שבת, הוא הקובץ התורני המשובח "לקראת שבת", שבעקבות החומר האיכותי המתפרסם בו מידי שבוע יצאה הסדרה המבורכת של הספרים.

כיום, לאחר עשרים שנות קיום המכון, יצאו לאור עשרות ספרים, ואנו נמנה ונסקור את החשובים שבהם.

"אוצרות התורה - חידושי סוגיות"

שני כרכים עבי כרס המאגדים לקט של "שיחות" של הרבי זי"ע נבחרות בדרך הלימוד העיונית בסגנון הישיבתי של ניתוח הסוגיה והגדרותיה. "בכל שיחה של הרבי מחב"ד זי"ע", אומר אחד מחברי המערכת, הרה"ג רבי משה סגל, תלמיד חכם מובהק המכהן גם כעורך ב'מכון ירושלים', "ניתן להבחין בבהירות ובהיקף, להנות מהגדרות מעמיקות בסוגיה, אבל לא פחות מכך - מהחשיבה המכונה בלשון העם היום 'מחנץ לקופסה', הפתרון לקושיות כבדות משקל יבוא תמיד מעיון חדש. מכיוון מפתיע".

כך שחובבי ומעמיקי עיון תורתנו הקדושה, האוהבים לגשת לסוגיות בכל הש"ס, כטעימה ולימוד עיוני לקראת שבת על פי סדר הפרשה, בוודאי ימצאו בשלושת המערכות המודפסות לכל פרשה, דברים מתוקים המיישבים את הדעת.

וכך מוצאים את האור כי טוב, 'לומדים' מבתי מדרש שונים, חלקם רחוקים מעולמה של חסידות, הרואים בחידושי תורתו של הרבי זי"ע רעננות מיוחדת וכיווני חשיבה חדשים, בתורת עולם הישיבות.

אוצרות התורה - פנינים

סדרה זו, היא כשמה - פנינים הנשלים ועולים מהים הגדול. הספר ההדור, באותיות מאירות עיניים, כולל עשרות 'זוארטים' של הרבי זי"ע לכל פרשה, אם אלו רעיונות בפשט, שאלה ותשובה חריפה, דיוק לשון המיישב תמיהה גדולה, או גם פניני דרוש וחסידות, כאותו קב חומטין, רעיונות מכבשונה של חסידות, הבאים בקצירת האומר על סדר פרשת השבוע.

בספר נוכל למצוא לפחות 20 פנינים מבוראים ומתומצתים היטב מתוך ביאורי הרבי על כל פרשה ופרשה. עד עתה ראו אור הכרכים של בראשית ושמות.

אוצרות המועדים

עד עתה ראו כבר אור הספרים על פסח, שבועות, חנוכה, מועדי תשרי, כאשר כל אחד מהם הוא אוצר בלום של חשיבה נפלאה, הן בדרך הפשט והן בדרך הפנימיות בכל העניינים הקשורים לאותו חג. הלומדים בספרים אלו מעידים כי זה מכנים את הלומד לאווירה של חגג מתוך אטמוספירה עילאית ורוממה.

אם זה הספר "אוצרות המועדים - חנוכה", הכולל עיונים במהותו של חג החנוכה, הן ברעיונות המיישבים את נוסח "ועל הניסים", עיונים בסוגיית חנוכה במסכת שבת, וכן מערכות נפלאות בדרך החסידות - על קדושת התורה, הנרמזת בפך השמן הטהור, הטומאה שרצו היוונים להכניס בהיכלי התורה המתבטאת גם בימינו בלימוד התורה הקדושה בשכל ובהבנה ללא יראת שמים וביטול לרבש"ע ח"ו.

המערכות בחסידות ובפשט, כוללות יסודות רבים שמאירים את ימי החנוכה באור יקרות.

וכמעשה המנורה כן מעשה המגילה, ההגדה של פסח, או "אוצרות מתן תורה" ו"אוצרות מועדי תשרי", כשהמעיינים לוקחים ספרים אלו לידם בהכנות הרחניות למועד, ומוצאים עצמם לומדים ומעיינים בהם שוב ושוב במהלך ימי חגג עצמו. כמו כן יצאו לאור על ידי המכון סדרות של ספרי מכתבי

מפולפלים ומורכבים, בשפת האידיש וכך נדפסו רובן בסדרת "לקוטי שיחות" המקורית - בששת הכרכים של "אוצר לקוטי שיחות", תורגמו השיחות ללשון הקודש.

בנוסף לכך, נוספו עליהם סיכומי המהלכים וביאורי נושאים מוקשים.

כך המחפש לטעום ממי המעיין עצמו, יכול להיחשף ולהידבק בסגנונו הייחודי של רבינו, בתחום אשר חפץ, אם בפשט, בחסידות או בסוגיות הש"ס.

אוצרות נוספים

לאחר שנשלמה סדרת "אוצר לקוטי שיחות" לפרשיות התורה, יצאה לאור בשנים האחרונות שורת כרכים נוספים בסדרת "אוצר לקוטי שיחות", המקבצים מכל מרחבי ה"לקוטי שיחות" שיחות העוסקות בנושאים מסוימים ומקיפים אותם מכל צד ופינה בגישתו המאירה והעמקנית של רבינו.

כך יצאו הספרים: "אוצר לקוטי שיחות - רש"י", אוצר לקוטי שיחות - תשובה", אוצר לקוטי שיחות - לשיטתיהו" (המאגד את ה"שיחות" בדרך פלפול ייחודית המקשרת בעומק רב סוגיות בנושאים שונים בש"ס על יסודות אחידים ואיתנים), ואף בימים אלו יוצא לאור ספר חדש בסדרה - "אוצר לקוטי שיחות - תלמוד תורה", ובו שישים מערכות תורניות מתוך ה"לקוטי שיחות" העוסקות כולן במצוות תלמוד תורה, אם בהגדרותיה ההלכתיות, בעומק סוגיות הש"ס, ובגישה הייחודית של רבינו להתעוררות הלבבות בלימוד התורה, חובתו של כל יהודי להגות בתורה יומם ולילה, והאופן הראוי על פי דרכי עבודת החסידות לגישה למצוות תלמוד תורה.

טעמו וראו!

חרך אל האור מכון אור החסידות

אם "אוצר לקוטי שיחות" מלקט ומרכז את הדברים כפי שנכתבו במקור לפונדק אחד, כעת אנו עוברים למכון שלקח על עצמו לבנות גשר איתן מה"לקוטי שיחות" אל סגנון כתיבה נגיש ומוכר יותר לציבור, כדי לפתור את אתגר הפער, כך שלא מדובר בקפיצה הדרגתית אל הים הגדול, אלא במשיכת צינורות מים אל הלומדים.

המיוזם החדשני של 'אור החסידות' שהוקם על ידי אברכים תלמידי חכמים, להם זכות ראשונים, נטל על עצמו את האתגר לערוך ולהנגיש.

אם מערכה שלמה של "ליקוט" מ"לקוטי שיחות" יכולה לכלול ביאור פשטני ברש"י יחד עם גישה לעולם ההלכה היוצא מדבריו, ולהוראות בדרכי עבודת ה', העבודה המוטלת על צוות אור החסידות הייתה לחלק ולמייין, לברור ולשלות

הלקוטי שיחות, שלושים ותשעת הכרכים, כט"ל תחיה, של השיחות שנערכו והוגהו על ידו.

על כך יש להדגיש כי ה'שיחה' בחב"ד היא לא רק שיחת מוסר חסידית העוסקת בהתעוררות לענייני עבודת ה', אלא היא שם הקוד לכל המערכות התורניות העמוקות שנאמרו על ידי הרבי זיע"א, שבמשך עשרות שנים היו נערכות ויוצאות לאור כחוברת שבועית שקיבלה את השם הענוותני "ליקוטי שיחות", משל ליקוט בלבד של דברי התעוררות יש כאן, וכך נוצרה לה סדרה ובה 1500 (!) מערכות תורניות מעמיקות בכל מקצועות התורה.

כאמור, כדי שיתאפשר לשחות בים הגדול ולהתמצא בו באופן אישי בחלק המדבר אלינו, בבחינת "מקום שליבו חפץ" כל אחד בחלק שלו בתורה הקדושה מאירת הלבבות הזו, ביריעה שלפנינו ננסה לפתוח אשנב ולסקור כמה מהספרים שיצאו לאור על ידי המכונים ומנגישים את תורתו של צדיק.

צוהר לאוצר

סדרת אוצר לקוטי שיחות

סדרת 'לקוטי שיחות' כוללת שלושים ותשעה כרכים המכילים את סוגיות היסוד בתורתו של רבינו זי"ע, אשר זכו להגהתו המדוקדקת ולעיתים לתוספת, שכתב בעצמו בכתב יד קודשו, המרובה על העיקר שנאמר על ידו בפני הציבור.

ואולם, כיון שסדרת המקור נדפסה לפי סדר הדפסת ה'שיחות', על סדר פרשת השבוע במהלך השנים, קשה מאוד הדבר למבקש ה' המחפש לעיין וללמוד את דבריו וגישתו של רבינו בנושא מסוים. שכן כל שיחה עוסקת בתחום אחר בתורה, שאיננו רק רעיון או דרשה לפרשת השבוע, אלא מערכה שלמה - אם בביאור רש"י על החומש, סוגיא בגמ', ענייני חסידות והשקפה או ענייני קבלה.

מכון 'ספריית מעיינות' לקח את היוזמה להנגיש את ה"לקוטי שיחות" המקוריים, ככתבם וכלשונם, אולם - בצורה שתקל על המבקש למצוא את חפצו. כך נערכו ששה כרכים, כך לכל חומש, וספר המועדים, כשבהם שש שיחות לכל פרשה: שתיים ב"פשוטו של מקרא", המבארות נושא כללי בפרשה או מעיינות ב'דיבור' של רש"י לפי הדרך הייחודית שסלל הרבי. שתי "שיחות" בדרך פנימיות התורה, הנקראות "חסידות בפרשה", ושתי שיחות של סוגיות בפרשה - בהן מערכות של עיונים ברמב"ם, בעומק סוגיות הש"ס, על מצוות או עניינים השייכים לפרשת השבוע.

חשוב לציין, שאף שאמירת השיחות על ידי כ"ק אדמו"ר זי"ע הייתה בשפת האידיש - אף שהן עוסקות בעיונים תורניים

רעיא מהימנא

חשיבותו של כל מעשה קטן: "כל עניין של פועל - אפילו קטן - טוב יותר מן שינה, ועל אחת כמה וכמה - תרדמה..."

לשולל חולשה מול היצר הרע

לאדם שכתב במכתבו "תמיד אני חושב שמחר אפסיק, ושאוכל להתגבר", ענה הרבי: "להתגבר, אין צורך כלל בגבורה, כי אם, נדרשת, רק שלילת חלישות מבהילה בפני היצר הרע".

מחשבות זרות והשפעה על הסביבה

במענה לשתי שאלות, השיב הרבי: (1) עצה נגד מחשבות המבלבלות - בעת התפילה והלימוד, ללמוד ולהתפלל, מבפנים הספר והסידור; שאר היום - לדעת בעל פה איזה פרקים משניות ועל כל פנים פרק אחד תניא, וכשמחשבה מבלבלת - לחזור בעל פה, או במחשבה על כל פנים, מהפרקים הנ"ל. (2) איך להשפיע על אחרים להחזירם לתורה ומצוות - כמוכח בדרכי נועם, לא להיכנס בוויכוחים, להראות ולהיות דוגמא חיה - כל זה שווה בכל. השאר תלוי בתכונות המושפע וכו', ולהתייעץ עם ידידיו מכיריו בזה".

אלו הן רק כמה דוגמאות בודדות מתוך הסדרה הנפלאה שראתה אור ע"י 'הוצאת מעיינות'. עיון ברשימת הנושאים המופיעה בספר, רק מלמדת כמה קרובים הדברים לאתגרים וה'בעיות' שחווה כל אדם, והיה חפץ להתייעץ עם אדם גדול כרבינו זי"ע. כמה כדאי הדבר לטעום מתשובותיו הקולעות אל השערה בתחומי השידוכים והנישואין, בחינוך הילדים, בעסק הפרנסה והרפואה, חובת האדם בעולמו, או ביסודות באמונה בחסידות ודרכיה.

אור ישר ואור 'חוזר' סדרת "להבין ולהשכיל"

משנת חב"ד רחבה ועמוקה מיני ים היא. והבקיאים בה יודעים לספר, כי שבעת הדורות של רבותינו הקדושים מחב"ד בנו את תורותיהם נדבך על גבי נדבך עד אמריו הקדושים של מרנא בעל התניא זי"ע.א. כך שגם "מאמרי החסידות" שנאמרו על ידי רבינו זצוק"ל כן הם, שמלבד הסגנון הדורש עיון והעמקה, גם יש הקדמות ארוכות ורחבות מתורת קודמיו ומושגים מתורת הקבלה, שעל הלומד לדעת. מובן שהדבר ייקשה על מי שלא שמע שיעורים ממשפיעי חסידות חב"ד, שהם ממש כראשי ישיבה המעניקים דרך בלימוד ובהבנה של

סדרת הספרים "פתקים משולחנו של הרבי", מלקטת מאות תשובות מהם, כשמתבטע הדברים עוסקים הפתקים במגוון רחב של שאלות מכל תחומי החיים - מלבטים בעבודת ה' ועד עצות והדרכות בפרנסה, בריאות, שידוכים, חינוך, אבל ונחמה ועוד.

אמנם כל אחד מהם נכתב כלפי סיטואציה מסוימת ואישית של אדם אחד, אך המסר העולה מהם הוא תמיד זהה: קריאתו של הרבי לכל אדם למלא באופן שלם יותר את תפקידו ושליחותו מאת הבורא יתברך עלי אדמות - ומסר זה הוא יפה לא רק לשעתו אלא גם לדורות, ולא רק לנמענים המקוריים אלא לכל אחד מישראל.

הנה לפנינו כמה דוגמאות של "פתקים" מתוך הספרים:

ידיד שאפשר לדבר אתו גלויות

אחד הפתקים הינו מתוך הוספת הרבי בשולי מכתב לחסיד: "ידועה הוראת אדמו"ר האמצעי, שלכל אחד ואחד צריך להיות ידיד אתו ידבר גלויות בעבודתו לקונו וכו'..."

מסרים ישירות מהשמים

לאישה ששאלה כיצד תוכל לדעת מהו רצון ה' ממנה, ענה הרבי: "השם מדבר ישר לנשמתה, מזה נופלים לה החלטות טובות".

להפסיק להתנהג כילד

במענה לאדם שהתלונן בפני הרבי על מצבו הרוחני הירוד, והיה מסופק מהי הדרך לעלות מחדש על דרך המלך, כתב הרבי: "בעצמו יודע המענה, יותר נכון - שאין כאן ספק: ככל אחד מבני ישראל, גם צדיק גמור, נברא גם הוא, ביצר טוב וביצר הרע - בכדי שבבחירתו יגביר היצר טוב על היצר הרע. אלא שלו ניתנו כוחות נוספים יותר מדלאחרים [=משל האחרים], שירש מזקנו - לנצח בזה בקלות יותר. ולפתאום נהג לרגע כילד קטן, שאוכל ממתקים שיפים בחיצוניותם, אף שיודע שרעל בתוכם. וככל שיקדים ויחליט להתנהג כאדם מבוגר, על פי התורה ומצוותיה, יקדים ויחזור לאיתנו ובקל, כי אין הדבר תלוי אלא ברצונו - לא להיגרר אחרי היצר הרע, "זקן וכסיל", ותאוות נפש הבהמית. אזכיר על הציון ולשנה טובה ומתוקה".

לא לדחיינות

באחד הפתקים מדגיש הרבי את חשיבות הזריזות בפעילות יהודית ושליטת הדחיינות: "בתקופתנו, כל עניין דלחכות - היינו ודאות שעתה אין עושים, ותו לא. וק"ל".

להעדיף את נוסח התפילה של אנשי כנה"ג

לאדם ששלח לרבי תפילות חדשות שניסח ושביטאו את רחשי לבבו, כתב הרבי: "נתקבל, ותשואות חן. מובן שכל אחד ואחד יכול להתפלל להשם כפי רגש הלב שלו, "בכל לבבך" - לב שלך, ובמילא - באותיות ולשון שלו. אבל מובן שלכל לראש - צריכות להיות התפילות בנוסח אנשי כנסת הגדולה ורבותינו ז"ל, שידעו גם פנימיות הלב דבני ישראל, שלא אצל כל אחת ואחת בגלוי היא, וגם להתבונן בתפילות אלו, דאפשר דכמה וכמה עניינים דמחדש תפילה עליהם - כבר נכללו בהם".

טובה פעולה קטנה

הפתק הבא מביע את הדגשתו הידועה של הרבי על

ההדרכות בעבודת ה', לקוטים יקרים מתורות מרן האדמו"ר הרי"צ מחב"ד זצוק"ל אודות דרכי החסידות וסיפורי תולדות החסידות המחזקים את עבודת הבורא יתברך.

פיתקא מן שמיא פתקים משולחנו של הרבי

מדי ערב היה הרבי מחב"ד זצוק"ל נושא עמו לביתו שקית נייר חומה גדולה, ובה עשרות ומאות מכתבים שהתקבלו באותו יום ושטרם הספיק להשיב עליהם.

יהודים מכל רחבי תבל הפנו אל הרבי את שאלותיהם ולבטי נפשם. רבנים ותלמידי חכמים הפנו אליו שאלות תורניות. אנשי ציבור נועצו בו בענייני הכלל. אנשים ונשים, מבוגרים וצעירים, ואפילו ילדים קטנים, שטחו לפניו את שאלותיהם וספקותיהם.

הרי זה פלא בפני עצמו כיצד הספיק הרבי הקדוש לקרוא כ"כ הרבה מכתבים ולהשיב תשובות רבות כל כך. כשמביטים על ההיקף העצום של המכתבים זו נראית משימה על אנושית. זמן קצוב ביום היה מקדיש הרבי לענות למכתבים הרבים שהופנו אליו. וכשהיה, סוף כל סוף, אי שם לאחר חצות הלילה פונה אל ביתו, היה לוקח עמו לביתו מכתבים רבים שלא היה סיפק בידו לענות עליהם, כשבבוקר השכם, כעבור שעות בודדות, היו הגבאים מקבלים חבילת תשובות, אותן כתב במהלך הלילה, בשעה שבני אדם רגילים נחים ואוגרים כוח ליום חדש.

מהמאגר של סוג זה של המכתבים הארוכים שהיה רבינו כותב או מכתבי לגבאים לענות, נוצרה הסדרה הענקית של 'אגרות קודש', שבה מכונסים עשרות אלפי מכתבים שהרבי כתב במרוצת השנים לרבבות. ועדיין, מתגלים עוד ועוד מכתבים, כאשר צוות מיוחד שוקד להכניס לדפוס בכרכים נוספים בסדרה בעז"ה.

אך סוג נוסף, שהיה קצר, חד וחלק, לצד מכתבים אלו - היו ה'פתקים'. פעמים רבות ה'פתק' לא היה אלא שולי מכתבו של השואל, שעליהם היה הרבי רושם במהירות, בסגנון ממוקד ותמציתי, את תשובתו.

ה'פתקים' המקוריים לא נמסרו בדרך כלל לשואלים, אלא הוכתבו להם בטלפון, נשלחו בפקס או הועתקו בכתב ידו של הגבאי.

ואולם מעת לעת היו המזכירים מוסרים צילום מכתב ידו המקורי של הרבי. כך הצטברו מאות צילומים של 'פתקים', העוסקים במגוון רחב מאוד של נושאים.

סדרת הספרים "פתקים משולחנו של הרבי" הינה ליקוט מענות קודש מיוחדים כולל צילום הכתי"ק של הרבי זי"ע (-'צעטלאך').

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

מאוד.

הסדרה של 'מורה לדור נבוכ' כוללת שלושה חלקים, ותורגמה בצורה השווה לכל נפש, כדי שגם מי שאינו דובר אנגלית יוכל ללמוד את יסודות האמונה ולקבל חיזוק בעבודת ה'. התרגום נעשה בטוט"ד ע"י מערכת השבועון 'כפר חב"ד'.

והנה כמה נושאים הנידונים בספרים, רק לדוגמה:
שמש וארץ - מי מסתובב סביב מי

ידוע הפולמוס בין החכמים הקדמונים (הן מישראל והן מהאומות), רבי יונתן אייבשיץ, ספר הברית, מהר"ל, ועוד, האם השמש מסתובבת סביב הארץ (כשיטת תלמי - פטולמאיוס) או הפוך, באחד המכתבים מתייחס לכך הרבי ומסיק כי מכיוון שע"פ תורת היחסות אפשר לבאר בהחלט שהארץ עומדת והשמש מסתובבת וכפי שהוא מבהיר, לכן יש להסביר כך בפשטות את כל הפוסקים שמשמע מהם שהשמש סובבת סביב הארץ - (מורה לדור נבוכ עמ' 128)

מדוע אבדו השקופיות?

במענה למכתב כואב בו, אחת מתנה על מאורע מצער, שהיא ביקרה בארץ וצילמה סרט שקופיות מנופי הארץ ומירושלים והם אבדו לה. כעת שואלת היא את הרבי בצער, מה המסר שאלוקים שולח לה בכך שאבדו התמונות מהארץ? - משיב הרבי כך (מורה לדור נבוכ א/157): "הקב"ה שולח מסר שאנחנו מתמקדים יותר מדי בנופים ופחות מדי במהות. יותר מדי בתיירות ופחות מדי בפנימיות".

וזה לשונו בהמשך: "במענה למכתבך, בו את שואלת האם ישנה משמעות לעובדה שסידרת שקופיות, שלקחת מארץ ישראל ומירושלים, אבדה? אפשר ללמוד מזה: יהודים רבים כולל יהודים דתיים, נוטים לראות את הסגולות הטובות של הארץ ולא שמים לב לדבר המהותי: כל היופי הגשמי שלה אינו בהשוואה כלל לתכונה המהותית שלה: היותה ארץ הקודש".

ותעבור לפניו המנחה

מנחת חינוך - משנתו של הרבי
ב'מנחת חינוך'

אור גדול בעולם התורה זרח עם הופעת הספר המלקט את כל ההערות והביאורים של הרבי זי"ע בסוגיות שעסק בהן המנחת חינוך, כאשר כנודע ה'מנחת חינוך' הוא ספר יקר אהוב מאוד על למדנים צעירים, בעודו פותח להם את האופק במרחבי הש"ס.

משנה עמוקה זו.

לא רבים הם היודעים, כי ה'חזון' הגאה"צ רבי יואל כהן זצוק"ל, היה מוסר תמידים כסדרן שיעורים מעמיקים בהסברה נפלאה, בפני התלמידים המבוגרים בישיבת תומכי תמימים שבחצר 770. כך, שלוש פעמים מדי שבוע, במשך עשרות שנים (עד למגבלות ה"קורונה", שגם בהן המשיך למסור בביתו שיעורים לקומץ תלמידים) הצמיח לומדים ומעמיקים בחסידות, כך שבעולם הישיבות החב"דית אפשר להבחין בין המשפיעים לפי השנים בהם למדו בספסלי הישיבה אצל רבי יואל זצ"ל.

תלמידו המובהק מהשנים האחרונות, הרה"ג רבי אליהו קירשנבוים שליט"א הוסמך על ידו לכתוב את השיעורים, וכך נוצרה הסדרה "להבין ולהשכיל"

בסדרה זו נבחרו מאמרים המייצגים רעיונות יסודיים במשנת החסידות, כמו, מאמר 'כי ישאלך בנך' העוסק בשלושת סוגי המצוות: עדות חוקים ומשפטים, ובתכליתו של מתן תורה; מאמר 'פדה בשלום' העוסק בצורות השונות של פעולת האלוקות בבריאה; מאמר 'מרגלא בפומיה דרבה' המבאר את השילוב הנדרש בעבודת הבורא בין עבודת 'עבד' ועבודת 'בן'; ומאמר 'פתח אליהו' העומד על שורשה של ההנהגה האלוקית ממנה נגזר הנס והטבע. למאמרים נלווה ביאור מפורט ובהיר של 'החזון' שאף הגיה וסמך ידו על סדרה זו.

כך שהחפצים ללמוד את מאמרי החסידות של רבינו, יש להם גשר בטוח למעבר אל מעיינותיה של תורת החסידות שלו, בשמונה מאמרים יסודיים אלו.

אבוקה בתוך האפלה

מורה לדור נבוכ

ספר זה הוא נפלא ביותר, נדלה מתוך סדרת מכתבי קודש, המתורגמים מאנגלית, שהרבי זי"ע כתב למאות ואלפי יהודים תוהים, נבוכים, שנפשם צמאה לאלוקים, מכל העולם. הצד השווה שבמכתבים אלו, שהם נכתבו עבור יהודים דוברי אנגלית, כך שרבים מהם היו צריכים מטבע הדברים, חיזוק ביסודות האמונה, בהתעוררות לעבודת ה'.

בשלל מכתבים אלו מבאר הרבי את יסודות היהדות, והשקפת התורה הנכונה על החיים, התורה והמצוות, פושט להם שאלות וספיקות באמונה בצורה מפורטת ומרתקת

והרי זה לתועלת גדולה, עבור טובי הלומדים הרוצים להתעמק בתורתו של הרבי. ספר זה מנגיש את מכלול תורתו של הרבי על מנח"ת, והרי הם הדברים למשיב נפש, ממשקה ישראל 'למנחה'.

שערים אל השיעורים

שיעורים בליקוטי שיחות

עוד פנינה נפלאה ויקרה, בסדרת הספרים המנגישים את תורת הרבי זי"ע א - היא, הסדרה החדשה: "שיעורים בליקוטי שיחות".

אלו הם חמשה כרכים, בהם נבחרה שיחה אחת מכל פרשה, העוסקת ישירות בפרשת השבוע, בהדגשה על כזו שמתייחסת לנושא מעשי מתוך הוויי החיים של יהודי שומר תומ"צ. ההתמקדות היא בשיחה המדברת על בעיות החיים עצמם, נוגעת בספיקות שאנשים מתלבטים בהם, פותחת צוהר איך להסתכל נכונה לדוגמה, על עניינים של 'בטחון', 'פרנסה', וכדומה.

ייחודיותם של הספרים האלו שניתן להתיישב איתם, אף קבוצה שלימה, וללמוד שיחה! יש גם בכל שיחה "הוראה בעבודת ה'" - ניתן דרכה לקחת את ההוראה ולשנות דפוסי התנהלות על פיה.

והכל מתוך ירידה לעומק הרעיון שהרבי מביע בשיחה זו. תוך התמקדות גם בעומק הלמדני שיש בשיחות, ולמרות שהן עמוקות, יש בהן הבנה פשוטה מאוד לסיכומו של דבר. וברובן הן נושאות בחובן שינוי דרסטי בצורת ההסתכלות בחיים.

הסדרה הזו משלבת היטב בין שמירה על היופי הלמדני של השיחה, שהנפש תיהנה ממתיקות התורה הגלומה בכל שיחה, ומצד שני, היא מביאה את המסר החד והנוקב שהרבי דורש הלכה למעשה, בשינוי חשיבה בחיים ושינוי מעשי בהליכות החיים.

נוספים גם ביאורים נחמדים ומשלים יפים, הכל מתוך תורתו של הרבי זי"ע, המתקשרים לנושא זה. והנה אוצר יקר ובלום לפנינו, מוגש ושווה לכל נפש מבקש השם.

תש"ח לעמיתנו הרב בנימין כהן שליט"א על סיועו במאור פנים בהכנת הכתבה

יקותיאל יהודה גנזל

בן ספרו חסידים

סיפורי הוד ומופת מפיהם של בעלי המעשה

מזוזה נבדקת: כשהגרי"ד גרוסמן 'חסם' לרבי את הדרך ל-770 | תחת אימת
הק.ג.ב.: הדף שהרבי קיפל בספר | צדיק יסוד העולם

כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן זצוק"ל במחיצת רבינו זי"ע

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

שמשו קורה לי בעין! סיימנו את הארוחה ונסענו לבית האכסניה. היא שכבה לנות. כשהתעוררה, הנפיתות כבר הסתלקה מהעין והמוגלה נעלמה כמעט כליל.

ובכל זאת התייצבנו בשעה הנקובה בקליניקה של הרופא, עבורו עשתה את כל הדרך ממגדל העמק עד לברוקלין. ד"ר אורנבלס היה נדהם כמעט עד כדי איבוד עשתונות. "זה לא יכול להיות! זה לא יכול להיות!" הוא אמר שוב ושוב. הוא הביט חליפות במסמכים המופיעים מולו, בצילומים השונים של העין - ובנערה היושבת מולו בעיניים שאין בהן נפיתות. הוא היה אחוז התפעלות. כמובן שסיפרתי לו על מה שקרה אך לפני שעות אחדות בחצרו של הרבי מליובאוויטש זי"ע. ניכר היה שהדבר משאיר עליו רושם בלתי רגיל. חזרתי הביתה עם נערה בריאה ושלמה.

שמונה עשרה שנים חלפו. נקראתי להופיע כאורח כבוד בוועידה חשובה בניו ג'רזי. ושם, כשנכנסתי להתפלל תפילת שחרית, ניגש אליי לפתע יהודי עטוף בטלית ומעוטר בתפילין. הוא ממש התנפל אליי בחיבוק עז. תחילה לא זיהיתי אותו, אבל מהר מאד הבנתי שאכן, מדובר ברופא היהודי, ד"ר אורנבלס.

הוא עדיין היה אחוז התפעלות. ואמר לי: "באותו היום, כשראיתי את הנס הפלאי והמוחשי שחולל הרבי. הבנתי וידעתי: יש אלוקות!"

טרם יקראו ואני אענה

את שְׁמִשׁ היהדות בעיר ניו-הייבן שבמדינת קונטיקט בארצות-הברית, הזריח שליח חב"ד בעיר החסיד המופלג רבי משה יצחק הכט זצ"ל, אשר לאורך שנים רבות החיה במקום תורה ויהדות בצורה מופלאה. בשנת תשל"ד, מול קשיים קיומיים שנערמו לפעילותו, כתב רבי משה יצחק מנהמת ליבו אל כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, הוא תיאר את הקשיים וציין בכנות שהוא מרגיש שאין בו כבר די כוחות ולכן הוא מציע שהרבי ישלח שליח חדש ונמרץ במקומו.

הוא קיבל אגרת-קודש כתשובה על בקשתו. ואת מילותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש זי"ע, נקרא היטב ונחרוט בלב:

"טרם יקראו ואני אענה. מכבר עשיתי כעצתו ונשלח לשם הר"ר משה יצחק שי' העכט - וכנראה ממכתבו זה ומהקודמו עדיין אינו מכירו ואת הכוחות שניתנו להנ"ל ועכ"פ ישתדל להכירו עתה, ותומ"י (-תיכף ומיד) ישתנה הכל: המצב רוח, הבטחון בהשם, השמחה היום יומית וכו' וכו'".

עד כאן המענה מקולמוסו הטהור של הרבי מליובאוויטש זי"ע.

הדברים מופלאים כל-כך. הרבי משיב לו: אתה לא מכיר את עצמך מספיק טוב, אתה לא מספיק מאמין בעצמך! אתה לא מכיר באמת את רבי משה יצחק העכט'. ואם תשתדל להכיר אותו, הכל ישתנה לטובה.

מיקומו של הלב

חסיד שהה פעם ביחידות' בחדרו הקדוש של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש. בתוך הדברים שאלו הרבי שאלה מעניינת: "הלא ידוע שהצד הימני הוא הצד הטוב והנכון, להיפך מצד שמאל. מתבקש היה אפוא שהלב, האיבר החשוב והחינוכי, מרכז החיים ממש, יהיה ממוקם בצד הימני של גוף האדם. אולם לא. מיקום הלב הוא בצד שמאל. מדוע ולמה?" הרבי שאל. הרבי גם השיב.

התחיל מרתון של ממש, בשיחות טלפוניות טרנס-אטלנטיות.

סופו של דבר: כחלוף ימים ספורים, בשעה שש בבוקר, נחתה בתי על טיסה שהגיעה לניו-יורק. לאחר שסידרו עבורה במהירות זיוה' וכרטיס טיסה. בו ביום נקבע לנו זימון אצל הרופא המומחה. אולם בתי ביקשה והתעקשה: "אני רוצה לראות את הרבי! כמה שיותר מהר!" לא יכולתי לעמוד בהפצרותיה.

באותם זמנים הנוהג היה שבשעה עשר בבוקר, בדיוק, היה הרבי מגיע לבניין ה-770. אנשים ובעיקר ילדים היו מתגודדים אז משני צדי השביל. הרבי היה עובר ביניהם ולעתים תכופות היה מפקיד בידי הילדים מעות עבור צדקה או מתייחס אליהם בצורה כזו או אחרת. נעמדנו גם אנחנו שם, בצדי השביל.

הרגע המיוחל הגיע. הרכב עצר והרבי יצא ממנו, התחיל לצעוד בשביל המוליך אל הבניין הגדול.

עשיתי מעשה נועז. כרחם אב על בנים, יצאתי מהשורה ונעמדתי לרוחב השביל, כדי שהרבי ייתקל בי. חסמתי את הדרך, כך שהרבי יראה אותי. הרבי אכן נעצר והבין שדבר מה חשוב ודחוף בפי. "רבי, הבת שיש לה את הבעיה בעין וכתבתי על כך לרבי, נמצאת כאן. היא רוצה ברכה", אמרתי.

"היכן הבת", שאל הרבי. החוויתי. הרבי הביט בעין הנפוחה לשנייה ולאחר מכן אמר: "לבדוק מיד את המזווה ויהיה לי מיד רפואה. שתזכה לגדל אותה לתורה, לחופה ולמעשים טובים". הרבי קבע, איחל והמשיך בדרכו.

כמובן שמיהרתי לחייג הביתה, למרות שבארץ השעה היתה מוקדמת ממש. ביקשתי שימהרו בדחיפות נואשת לבדוק את המזווה. ואכן, סופר סת"ם הובהל על אתר לבית והחל לבדוק את המזווה.

כולנו נחרדנו לגלות את הטעות שהיתה במזווה. במילים "בין עיניך" היתה טעות. המילה 'בין' היתה כתובה כדין בעוד שהמילה 'עיניך' פשוט נשמטה מהמזווה! ויהי הדבר לחרדת אלוקים!

נכנסתי להתפלל שחרית ב-770, בינתיים המתינה לי הבת במסעדת 'עס ענד בענטש' הסמוכה. כשסיימתי את התפילה ונכנסתי לסעוד עמה פת שחרית, היא אמרה לי: "אני מרגישה

רבים הם הגוונים השונים של יהודים שזכו לראות בעיניהם ישועות אצל כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, גם המעשים עצמם סוגים שונים בהם. פעמים רבות, היה מצניע רבינו ומעלים דרכו המופתית באמירות שכביכול דרך הטבע להם, כשדברים שאמר וברכות שבירך היו מתבררים רק לאחר זמן ככאלו שהם בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים. אך בין הרבבות שהתברכו ממנו, שזכו ממנו לתשועה ועצה, היו פעמים רבות שהמופתים היו כאלו שכל השומע מתפעם אל ליבו.

קשה עד כמעט בלתי אפשרית היא המשימה לבחור אסופה קטנה של סיפורים מתוך היבול האין-סופי. ובכל זאת ליקטנו מן הגורן העשיר ומן היקב העמוס סיפורים אחדים שאינם אלא כמלמדים על הכלל כולו. מצד אחד - סיפורי הוד מחדרו של הרבי זי"ע ומהצד השני - סיפורי מופת על הטבע ומגבלותיו שכמו נמס על מפתנו של איש האלוקים היושב בקראון הייטס ומצודתו פרוסה על העולמות כולם.

הסיפורים כולם, אלה גם אלה, נותנים לנו להבין שגם בדור האחרון, כאשר נראה כביכול העולם החשיך, ונקודת המבט הכפרנית-תאוותנית כמעט וכבר כיסתה ארץ; הנחיל לנו הבורא צדיקים מצוקי ארץ את נשמותיהם חצב לנו מתחת לכיסא הכבוד, ללמד כל באי עולם שיש אלוקים שופטים בארץ אשר לו צדיקי עליון המשדדים את הטבע במאמר פיהם.

חיבוקו של רופא

את הסיפור המופלא הבא, מספר בעדות אישית הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א רבה של מגדל העמק ונשיא רשת מוסדות החינוך 'מגדל-אור'.

כך הוא מגולל את פרטי הסיפור אשר התרחש במשפחתו: בתי הברוכה היתה אז בת שש-עשרה, כשחזרה באחת הימים מבית-הספר והתלוננה על כאב עיניים. ראינו ונבהלנו, העין היתה נפוחה באופן מדאיג. אם בתחילה חשבנו להמתין שעה ושעתיים ולראות כיצד הנפיתות יורדת. הרי שהבהלה רק הלכה וגדלה. הנפיתות הפכה למפחידה יותר ומהר מאד זה התפתח עד כדי מוגלה ודם אשר הופיעו בעין ואותותו שמדובר במצב של סכנה.

שבעת החודשים שלאחר מכן, היו מטלטלים ונואשים - תחילה רצנו אל קופת החולים המקומית. משם הפנו אותנו לבית-הרפואה בחיפה, משם שלחו אותנו לפרופסור בבית-הרפואה בתל-אביב ומשם למרכז הרפואי הגדול 'הדסה עין כרם' בירושלים. רופאים רבים מכל הדרגים בדקו את העין, אבל אף אחד מהם לא הצליח לעלות על מקור הנפיתות ולרפא את העין הסובלת. כל רופא הנפיק דיאגנוזה משלו, אחד טען שיש בעיה בארובת העין, השני הציע לבדוק האם לא מדובר באלרגיה שגורמת לנפיתות והיה גם מי שניסה לטעון שמדובר בבעיה שמקורה בעור. אלה גם אלה ואלה - לא הצליחו לרפא את הנפיתות ולהעלים את הייסורים. במהלך התקופה שלחתי מספר פעמים את שמה של בתי להזכרה לפני הרבי זי"ע, לרפואה שלימה.

כחלוף שבעה חודשים יצאתי לארצות-הברית, לעניינים שונים. בהיותי שם סיפרו לי על רופא גדול עם רזומה גדול בתחום העיניים, יהודי שכיפה לראשו, ד"ר אורנבלס שמו. מי שהפנה אותי אליו היה ידיד משותף שלנו שקבע לי פגישה עם הרופא המבוקש. הרופא שמע את פרטי המקרה אבל התנצל וציין שאינו יכול להועיל במאומה עד שלא יראה בעצמו את העין הנפוחה. הוא הציע שאביא אליו לקליניקה את הבת הסובלת יחד עם כל המסמכים הרפואיים.

משאלתם של חוטפים

כמה מילים על הגאון רבי מרדכי פנחס טייץ זצ"ל רבה של העיר אליזבת, ניו ג'רזי: מכוח קשרי ממשל שהוא רקם עם השלטונות הרוסיים, הוא היה מתמיד בנסיעות מארצות-הברית אל רוסיה המסוגרת מאחורי מסך ברזל מטאפורי ומאיים. בנסיעותיו הוא היה מגניב לתוך רוסיה תשמישי קדושה רבים שהאירו את עיני היהודים שיהדותם פרפרה תחת השלטון הקומוניסטי העריץ. ובכל פעם בה תכנן לצאת לטיסה מניו-ג'רזי למוסקבה, היה מופיע שליחו של הרבי בביתו ועמו חבילה של תשמישי קודש, תפילין ומזוזות, סידורים וטליתות. הוא כבר הפסיק להתפלל מהיכן יודע הרבי כל פעם על נסיעתו המיועדת.

כעת נעבור אל הסיפור שסיפר הגר"פ טייץ בעצמו: באחת הפעמים בהן הודעתי פני למוסקבה, הגיע כרגיל שליחו של הרבי עם תשמישי הקדושה, אלא שהפעם הוא צירף משהו נוסף: ספר התניא. הוא צירף גם בקשה מעניינת: "הרבי ביקש שאת הספר לא תמסור לאף אחד אלא תישא אותו אתך לאורך המסע כולו".

תחילה הססתי. תשמישי קדושה אני מכניס בשמחה, אבל האם איני מסתכן כשאני נושא בכיסי דווקא את ספר התניא, בתוך גוב האריות הרוסי? ובכלל, הרי איני חסיד ומה לי ולספר זה? אבל כשיצאתי לדרכי, ידעתי שעלי לקיים את בקשת הרבי.

עליתי אל המטוס, והספר בכיסי. הגעתי. הצלחתי לפעול להכנסת כל תשמישי הקדושה.

ביום השלישי לשהותי במוסקבה; לאחר שיצאתי מבית הכנסת המקומי, ועודי צועד ברחוב, הרגשתי לפיתה חזקה מאחור. לפני שהספקתי לחשוב מי ומה, קפצו עלי שני צעירים וגררו אותי בעל כורחי לתוך מכונית שעמדה בצד, גלגלי המכונית דהרו עד שהגעתי לבית כלשהו.

רק כשהגענו מיהרו שני הצעירים להזהרות כשני חסידי ליובאוויטש, הם סיפרו שהם במעקב הק.ג.ב. ואסור שאיש

אולם יושב וכותב במהירות. ממלא גיליונות על גבי גיליונות. כשיצא לאור הביאור על האדרות, הוא עלה על שולחנו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, שקיבלו בנהרה גלויה. עלה, אך לא מיהר לרדת - כפי שהעיד הרבי בעצמו. לימים, כשהתאונן בנו, הרה"ח ר' חיים, לפני כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע על כן שאביו משקיע כוחות רבים בכתיבה, עד כדי חשש שבריאותו תינזק מריבוי ההשקעה; הגיב הרבי בפסיקה: "זה לא יזיק לו" ורגליים לדבר מהסבלים שהתגוררו בעיר מחוזה, עליהם העידה הגמרא (בבא מציעא עז, א) שהם כה רגילים לסחוב ולשאת משאות, עד שכשאנינם סוחבים - הם נחלשים. "כך אביכם", פסק הרבי, "עבודתו הקשה בכתיבת חידושי התורה - היא עצמה תרופה ומזור עבורו!"

כעשרים וארבע שנים הוסיף רבי משה יאיר לחיות לאחר התרחשות מבהילה ונסית זו.

חבילה מסתורית ביפן

גם בפעם הזאת, כמו בכל פעם בה הגיע לארצות-הברית, חייג איש העסקים היהודי מר אפרים שטיינמן מקראקס, ונצואלה, אל הגבאי של הרבי, הרב חדקוב, וביקש להיכנס כהרגלו ל"יחידות" אל הקודש פנימה. הגבאי גילה את אוזנו של איש העסקים שהתור ארוך ורבים ממתינים להיכנס אל הקודש וביקש ממנו שייאות לוותר הפעם על רצונו - "אני יודע שאתה אוהב את הרבי ובוודאי לא תרצה להטריחו", אמר.

שטיינמן סבר וקיבל. הוא רק ביקש להכניס את שמו לברכה לפני הרבי, לקראת נסיעת העסקים הצפויה שלו ליפן. הרב חדקוב ביקש את פרטי הטיסה והבטיח להכניס לברכתו של הרבי.

את השבת עשה שטיינמן אצל הוריו בשיקגו. לאחר שבת הוא עשה את דרכו אל סן פרנסיסקו שם היה צריך לעלות על המטוס שייקח אותו אל יפן הרחוקה.

"רגעים לפני שעליתי לטיסה שמעתי שכורזים את שמי במערכת הכריזה ומודיעים שיש לי שיחת טלפון. ניגשתי אל הטלפון בבית הנתיבות. על הקו היה הרב חדקוב. 'איך ידעתם לחפש אותי כאן?' התפלאתי. הוא הסביר שהוא שמע מפי שאני שובת בשיקגו ויצר קשר עם אבי שאמר לו שאני בסן פרנסיסקו בדרכי ליפן. הרב חדקוב ביקש לדעת היכן אשתכן בהיותי ביפן וציין שיש לו חבילה כלשהי שצריכה להגיע לידי. את שיחת הטלפון הוא סיים בברכת הרבי לנסיעה טובה ולהצלחה".

כשהגיע אל בית האכסניה ביפן, כבר המתנה לו חבילה. היתה זו חבילה מהרבי והיו בה סידור תפילה וספר התניא, וגם פתק עם הוראה: 'מסור זאת למי שישטרך אותם'. היכן ימצא ביפן מישהו שצריך סידור ו'תניא'? לקח אתו מר שטיינמן את החבילה ופנה להתפלל בבית הכנסת המקומי.

"בבית הכנסת שמחתי לראות פנים מוכרות. ידיד ו'בן דוד' שמו, המתגורר אף הוא בוונצואלה ועוסק במסחר פנינים. הוא הגיע ליפן כדי לבצע עסקת פנינים גדולה. כשראה את החבילה בידי ושמע ממני מה תכולתה, הוא פרץ בבכי נרגש. 'שנים שאני מחזיק בקביעות של הלימוד היומי בספר התניא, מבלי לפספס. הפעם, כשיצאתי מהבית, שכחתי את ספר התניא בבית. ששה שבועות אני מתייסר כבר כאן, ביפן, מבלי ספר התניא. ביקשתי מבני שישגר לי את הספר אולם המשלוח עדיין מתעכב. והנה, הרבי ראה בצערי הרב והחליט לשגר לי את התניא קדישא עד לארץ רחוקה".

החבילה נמסרה למי שצריך אותה - - -

ותשובתו זו צריכה לחדור למוחנו עדי עומק:

"הלב אכן ממוקם בצד הימני. לא שלנו אלא של העומד מולנו. כשאנו ניצבים מול הזולת, הלב שלנו נמצא בצדו הימני של זולתנו. וזאת למה? כי לא נברא הלב כי אם לחשוב על האחר, לחשוב מחשבות על מנת להיטיב לזולת. ולכן, מאחר ותפקיד הלב הוא לחשוב על השני - ממוקם הוא בצד ימין של אותו 'שני'..."

הרבי מורה: תחבר פירוש!

מעשה שהיה, ב"ב בתמוז היה, והשנה שנת תשי"ז. באותו יום שבאותה שנה, שהה המקובל הירושלמי הנודע הגה"צ רבי משה יאיר וינשטוק זצוק"ל בשכונת קראון-הייטס שבברוקלין, מקום משכן הלב והמוח של חסידי ליובאוויטש. שמועה השיגה את אוזנו על 'התוועדות' הנערכת, באותה עת ממש, בהיכלו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע; שכן יום זה, יום שחרורו של הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זי"ע ממאסרו, הוא. הגיע רבי משה יאיר אל ההיכל הגדול ברחוב איסטון פארקוויי, בית מספר שבע מאות ושבעים. להוותו הוא מצא את ההיכל עמוס עד אפס מקום. הוא דחק את עצמו בין האלפים עד שמצא מקום, בירכתיים, לצד שולחן צדדי דחוק. הרבי נכנס לַחֲדָא בהאי ועדא, ישב על כיסאו ונענה: "ירושליימ'ער איד, גייט ארויף אויבן (-יהודי ירושלמי. עלו נא לשבת למעלה), אעלה את ירושלים על ראש שמחתי".

רבי משה יאיר שמע אך לא חשב לרגע שאליו הכוונה. הן רחוק הוא מן העין, הרבי כלל לא מכיר אותו, ובכלל, נטמע הוא בין מאות אורחים שחזותם אינה חב"דית. ודאי לא אליו הכוונה. אולם הרבי מצביע לעברו ואומר: "אכן כן, אליכם כוונתי".

ככלות ההתוועדות ביקש רבי משה יאיר להתקבל ל'יחידות' בקודש פנימה. הוא התקבל במהירות מפתיעה. תוך כדי שהותו בקודש, ביקשו הרבי מליובאוויטש להגיד דבר מה מתורתו של הרש"ש, ענק הר. רבי משה יאיר פתח והאריך במאמר העוסק בעניין עליית העולמות ביום השבת קודש. הסכית הרבי בקורת רוח רבה. ולאחר מכן פנה אל אורחו הרם ואמר: "עליך לחבר ספר ביאור על האדרות" שבספר הזוהר". נענה רבי משה יאיר: "מה תדברו? חיבור כזה, אתם צריכים לחבר". והרבי בשלו: "אתם. רק אתם. אם לא תחברו את הביאור הלזה, איש לא יחברו".

בתום השיחה זכה רבי משה יאיר לכבוד נדיר: הרבי ליווהו החוצה. ובכן חסידים יראו ויבינו שאדם גדול לפניהם.

שנה ומחצה חלפה. בחודש כסלו תשי"ט שוב שהה רבי משה יאיר בארצות-הברית, והפעם הוא נפל בחולי מדאיב. ניתחו אותו, ניתוח ארוך ומסוכן, ומצבו השתפר לתקופת חודשים קצרה. ושוב התדרדר, ושוב נותח, אך הפעם חלה הידרדרות קריטית שהביא את המקובל הירושלמי השוכב ב'מאונט סיני' שבמנהטן, אל שערי מוות. "וראיתי כבר בחזון נפשי, נשמות המתים שבאו לבקרני", הוא כותב. וממשיך לספר בעדות אישית מפעימה: "ואז, אז, בשנייה האחרונה לחיי, עלתה מחשבה בליבי מאמרם ז"ל: 'נודרים בעת צרה'. ואז עלה בדעתי כי באם אשאר בין החיים, אזי אעבוד כמיטב יכולתי לחבר ביאור על האדרות וביאור על תנ"ך. ובאותו הרגע ממש הרגשתי הקלה ושב אלי הַרְגֵשׁ החיים. הרגשתי כי סרה ממני מכת המוות שלפני רגעא חדא היתה רובצת עלי והייתי נתון בין מלחעותיה הנוראות".

מבקרים שהגיעו לדרוש בשלומם בימים שלאחר מכן, נכנסים חוששים מפני מראה הצדיק העומד בשערי מוות; נדמה לראותו חי ונושם, חלוש אמנם והלובן עוד על פניו,

הגר"ד גרוסמן במחיצת רבינו זי"ע

גיליון זיכרון מיוחד במלאות שלושים שנה להסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע

הגה"צ רבי משה וולפסון זצ"ל במחיצת רבינו

יידע היכן מקום המחתרת שלהם ולכן לא היתה להם ברירה אלא לפגוש אותי בצורה כזו. סלחתי להם מיד.

השניים סיפרו לי מתוך מצוקה שיש לכל אחד מהם שאלה דחופה ובהולה לשאול את הרבי ואין להם פנאי להמתין עד שיגיע השליח המחתרתי עמו הם מעבירים את שאלותיהם בדרך כלל. 'בירנו עליך ושמענו שאפשר לסמוך עליך', הם אמרו והתחננו שאסכים. לא ששתי, חששתי מאד, ידעתי שאם איתפס כמוליך שאלות-תשובות מרוסיה לקראון הייטס, יעורער קשרי עם הממשל הרוסי ולא אוכל יותר לפעול למען אחיי היהודים. אבל הם כה התחננו, עד שלא יכולתי לסרב להם.

המבוגר מבין השניים סיפר על כך שטבעת החנק הק.ג.ב.אית מתהדקת סביב צווארו והוא מרגיש שעד מהרה הם יעצרוהו. שאלתו היא האם ינוס ויברח ממוסקבה אל אחד העיירות הרחוקות, גם כשהיעלמותו תגרום בעקיפין להפסקת הפעילות המחתרתית המקודשת באזור?

והשני שאל את שאלתו ושאלתם של חסידים נוספים: הם קיבלו אשרות כניסה לארץ ישראל וכעת הם מתלבטים אם להגיש בקשת יציאה מרוסיה. עם הגשת הבקשה, הם יאבדו על אתר את מקום עבודתם ומחיתם. ואם יאשרו את יציאתם מארץ גזירה - תהיה להם אורה וששון. אולם אם יציאתם לא תאושר - הם ייוותרו קרחים בכפלים, בלי עבודה ובלי אפשרות לעזוב את רוסיה. אז מה יעשו? יגישו או לא יגישו?

תוך כדי שיחתי עמם, סיפרתי להם על ספר התניא שקיבלתי מהרבי עובר לנסיעתי. הם התרגשו וביקשו לראותו, למששו. וכי אוכל לתאר את התרגשותם הגדולה למשש את דפי הספר ש"השבוע הרבי נגע בידיו הקדושות בספר! כל עננה של בהלה ובהילות שהיתה על פניהם, נמוגה לקראת פני הצהלה וחרדת הקודש שאפפה את החדר.

ואז המבוגר יותר הבחין שיש קפל באחד הדפים.

"במהלך חודש אלול" מספר הרב לאנגער, "התקבלו בביתי כמה הצעות של שידוכים טובים, שפע ההצעות גרם לי לא למהר להשיב עליהם. אלא שלאכזבתי, בתוך כמה ימים ירדו והתנדפו ההצעות כל אחת מסיבה אחרת, כעת לא הייתה שום הצעה על השולחן. חודש אלול מתקרב לסופו, בבת אחת נעשה המצב בבית מתוח. צריך להבין שבאמריקה ימי חודש תשרי, בהם חוזרים הבחורים מארץ ישראל הביתה, הם הזדמנות כמעט יחידה להתרשם ולראות מקרוב את הבחור המוצע, ללא צורך בטיסה של שנים עשרה שעות הלך ושוב. בערב ראש השנה בבוקר, אחרי סליחות, נסעתי עם בני לבית החיים 'בית משה' בו קבורים הוריי. על הדרך הציע לי בני לסור לבית החיים מונטיפיורי הסמוך ולהתפלל על ציון הרבי מליובאוויטש. כתבתי קוויטל ניגשתי אל הציון ונשאתי בקשה אישית "רבוש"ע, עשיתי את רצונך, מילאתי את השליחות שהוטלה עליי בל"ג בעומר, אף שהדבר לא היה קל, יודע אני שזה גם היה רצונו של הרבי

הטומן כאן. אני מבקש רבוש"ע, בזכותו, שבתי שתחי' תמצא שידוך בקרוב".

"לקחתי את הפתק קרעתי אותו והנחתי על הציון כנהוג, והוספתי מעומק לב: 'הרבי יודע שאנשים רדפו אותי בגלל מה שעשיתי, אבל אני עשיתי זאת, כי יודע אני שזהו הדבר הנכון, ואני מקווה שזכות

זו תעמוד לבתי'. חזרנו הביתה, השעה הייתה ארבע אחר הצהריים, שעות ספורות לפני התקדש ראש השנה, כשהטלפון צלצל. על הקו היה ידיד טוב שלי, ר' אשר. 'ברצוני להציע שידוך לבתך'. הייתי המום. 'בשביל זה התקשרת בערב ר"ה, וכי לא יכולת לחכות למוצאי

החג?' שאלתי. 'הרגשתי שמשוה דוחף אותי להתקשר' השיב לתומו... מכאן התקדמו העניינים בהשגחה פרטית מופלאה, ביום ראשון של חוה"מ סוכות נחוגו אירועי בתי".

"כשניגשתי למור"ר הרב וולפסון וסיפרתי על השתלשלות העניינים, נענה מיד "הרבי לא נשאר חייב, אתה עשית משהו שהרבי רצה שיתקיים, תהלוכת ל"ג בעומר לקירוב יהודים, אז הוא שילם את החוב".

הוא פתח את העמוד במקום הקפל, ונשימת כולנו נעתקה. הרבי קיפל את עמוד קסב בקונטרס אחרון, ליד המילים: "שהשעה דחוקה לו ביותר ואי אפשר לו בשום אופן להמתין". יש לו תשובה מהקודש: עליו למהר ולנוס ולברוח ממוסקבה. השעה דחוקה לו. אי אפשר לו להמתין!

דקה ארוכה של שיתוק עבר על כולנו בראותנו את עיניו הצופיות של איש האלוקים מניו-יורק. לאחר ההתאוששות הראשונית, תפס החסיד השני את הספר וחיפש בו קפל נוסף. הוא מצא. בעמוד לח ב'ליקוטי אמרים'. המילים הראשונות בעמוד היו: "להיכנס לארץ".

הרבי לא נשאר בעל חוב

ידוע מה שנאמר בספרים הקדושים ויסודו מהזהר הקדוש, על המשך פעולת הצדיק לאחר פטירתו. ואין מתאים לחתום יריעה זו מסיפור שאירע בשנים שלאחר הסתלקותו מרן הרבי מליובאוויטש זי"ע.

כה שמענו מהרב החסיד ר' לייביש לאנגער הי"ו, איש חינוך ידוע המתגורר בברוקלין:

לפני כמה שנים הגיעה לפתחו הזמנה, מאת חסידי חב"ד, לשאתנאום תורני בתהלוכת ל"ג בעומר שהתקיימה ברחבת בית הספר בעיירה 'מונטק' בארה"ב, בפני ילדים שרובם בקושי מודעים ליהדותם.

לאחר שכבר נתן את הסכמתו ניגשו אליו כמה אנשים ודרשו ממנו לבטל את נאומו שם, מסיבות שונות. הוא ניגש אפוא להתייעץ עם מורו ורבו, הגה"צ רבי משה וולפסון זצ"ל, אב"ד 'אמונת ישראל', והוא בתגובה השיב לו בפסקנות: "וכי מה יכול להיות טוב יותר מאשר לחזק ילדי ישראל? בוודאי שעליך ללכת, ואל ייבוש מפני המלעיגים עליו, ושיהיה בהצלחה".

אותו ל"ג בעומר שרר מזג אוויר נפלא בעיירה מונטק, רחבת בית

הספר המקומי התמלאה כיסאות, אלפי ילדים האזינו בשקיקה לנאומו של הרב לאנגער, היה זה קידוש ה' עצום שנחרט

בלבבות כל המשתתפים. חלפה תקופה, האירוע הזה נשכת, הרב לאנגער שהשיא כבר כמה מבניו החל לשמוע שידוכים לבתו.

יקותיאל יהודה גנזל

המאיר לעולם כלו וליושביו

מכאן תתפאר היהדות
כל איש ישראל, לא נדח
יעורר נשמתו בחבה, בחדות
יש רק צד קדשה, אין אידך

מכאן תצא שליחות מחוללת
להפיץ נקדות אלקים
אלפי שלוחים, בתפוצה כוללת
להקים עגן למגדרים רחוקים

ושלוחים השנים שחלפו
כמו לא חלפו, לא עברו
הלהבות לא דעכו, התקלפו
ניצוץ לניצוץ רק חברו

דמותו הטמירה חופפת
האש שהצתה, שולחת זרועות
ובכל יום פעילות מתוספת
הלא עינינו הרואות

חסידים ולמדנים הוגים במשנתו
שלוחים ופעילים מפיצים ארחותיו
והרב, ממרומים, ממעונותו
מזרים הנחל, יפצו מעינותיו

בקראון היטס בויער כבשן
פרוז'קטור, אין-סוף לעצמותו
לא ינום וכמעט לא ישן
הרב, על עם ישראל הדרתו

לא על עדתו נשואות עיניו
אלא לחלל תבל, למלא ריקות
בהפצת אור בורא, מעיניו
משכנו, כשגרירות לאלקות

איש אלקים, פלא הדורות
מכון, מדרה. נתיבות משובב
להאיר לכל יהודי באורות
וכל נפש מישראל, כבן חובב

מכאן תצא חסידות עמקה
מאמרים מלהיטי מח
ולדורות, כל נפש דבוקה
מבארו תשתה, חסידות בכוח

מכאן תצא גאונות עמקנית
גאוגי דור מסתופפים, משתוממים
ברק למדנות במציאות ריקנית
יכנסו שפופים, יצאו מתרוממים